

ΕΒΔΟΜΑΘΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΑΡΙΘΜΟΣ 21. ΤΟΜΟΣ Β'. 14 ΜΑΡΤΙΟΥ 1893.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΧΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΚΑΛΟΘΕΤΟΥ.

Ἄφου ὁ αὐτοκράτωρ Μιχαὴλ Παλαιολόγος βοηθηθεὶς καὶ ὑπὸ τῶν γενουπινσίων ἀνέλαβε τὸν βυζαντινὸν θρόνον, ἐκδιώξας κακὴν κακῶς τοὺς Ἑνετούς, (1266) καὶ ἐπανῆλθε τοιουτοτρόπως πάλιν εἰς τὰς χεῖρας τῶν Βυζαντινῶν ἡ ἐξουσία, ἐδέξεν ἵνα ἐκπληρώσῃ τὴν ἐν Νυμφαίῳ μετὰ τῶν γενουιτῶν συνομολογηθεῖσαν συνθήκην, καὶ ἐκήρυξεν εἰς τε τοὺς γραικοὺς καὶ εἰς τοὺς γενουίτας ὅτι ὅσοι καταλάβωσι τὰς χώρας καὶ νήσους τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, ἄς κατεῖχον ἀκόμη ἐνετικαὶ καὶ γαλλικαὶ οικογένειαί, θέλωσι τὰς κυβερνᾶ τιμαριωτικῶς.

Εἰς ταύτην τὴν πρόσκλησιν πολλαὶ οικογένειαί ἐκ Γενούης ἐνωθεῖσαι ἐκυρίευσαν τὴν Λήμνον, τὴν Αἴνον, τὴν Μιτυλήνην καὶ ἄλλας τινάς. Ἐπειδὴ δὲ εἰς ταύτας τὰς νίκας συνέδραμον καὶ οἱ γραικοί, ὁ αὐτοκράτωρ ἦνωσε δύο τρίτα τῶν κατακτηθεισῶν χωρῶν εἰς τὸ κράτος αὐτοῦ, τὸ δὲ λοιπὸν τρίτον διεμοίρασεν εἰς τοὺς διαφόρους ἀρχηγούς. Ἐκ τούτων εἰς ἧτο καὶ ὁ Βενεδέτος Ζαχαρίας, ὅστις ἔλαβε πρὸς ἀποζημιώσιν τὴν Χίον, ἐπὶ τῇ συμφωνίᾳ νὰ ἐξουσιάσῃ ταύτην ἐπὶ δεκαετίαν ἀνεὺ πληρωμῆς φόρου, νὰ ὀνομάζηται ἡ νῆσος κτῆμα τοῦ βασιλέως, καὶ νὰ ὑψώνωνται ἐπὶ τῶν τειχῶν αἱ βασιλικάι σημαίαι, καὶ μετὰ τὴν δεκαετίαν νὰ ἀποδώσῃ πάλιν τὴν νῆσον εἰς τὸ κράτος.¹ Ἄφου διεδέχθη τὸν Παλαιολόγον Μιχαὴλ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἄνδρόνικος ὁ πρεσβύτερος, ἰδὼν ὁ Ζαχαρίας ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ δὲν ἠδύνατο νὰ βλάψῃ αὐτὸν ἔνεκα τῶν συγχῶν ἐπιδρομῶν τῶν Περσῶν, ἤρξατο νὰ ὀχυρώσῃ τὴν πόλιν ὑψώνων τὰ τείχη καὶ ἀνοικοδομῶν τὰ πεδόντα μέρη, διὰ νὰ ἦναι ἕτοιμος εἰς καιρὸν πολέμου. Προσμένων μολοντοῦτο ἀρμοδιώτερον καιρὸν ἐστειλεν, ἀφού παρήλθεν ἡ δε-

κατής προθεσμία, πρέσβεις πρὸς τὸν αὐτοκράτορα νὰ παρακαλέσωσιν αὐτὸν νὰ προσθέσῃ ἄλλην δεκαετίαν, ἣν παρεχώρησεν ὁ αὐτοκράτωρ νομιζῶν δύσκολον νὰ κυριεύσῃ τὴν νῆσον διὰ τὸ ὄχυρόν τοῦ τόπου.

Ἀποθνήσκει ἐν τῇ μεταξύ ὁ Ζαχαρίας, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ Μπενέτος καὶ Μαρτίνος, κληρονομήσαντες καὶ τὴν χῶραν καὶ τὴν πανουργίαν τοῦ πατρὸς, ἐπαιζον κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τὸν αὐτοκράτορα λαμβάνοντες πάντοτε νέων ἐτῶν προσθήκην πρὶν παρέλθωσι τὰ παλαιά, ἔργῳ μὲν αὐτοὶ νεμόμενοι τὴν νῆσον, λέγοντες δ' ἀνήκουσαν εἰς τὸν αὐτοκράτορα. Ὅταν ἐπλησίασαν πάλιν αἱ σπονδαί, καθ' ἃς ἔπρεπε νὰ ἀφίσωσι τὴν νῆσον, Καλοθέτος τις¹, εἰς ἐκ τῶν δυνατωτάτων καὶ πλουσιωτάτων κατοίκων τῆς Χίου, καὶ φίλος ἐπιστάθιος τοῦ μεγάλου δομestikου, ἐλθὼν πρὸς τὴν τούτου μητέρα διατρίβουσαν τότε εἰς Διδυμότειχον, διηγήθη τὰς ἀδικίας τῶν Λατίνων, παρέστησεν ὅτι ἡ Χίος δὲν εἶναι τόπος εὐκαταφρόνητος, διότι ἔδιδεν ἐτήσιον εἰσόδημα 120 χιλ. χρυσίων, καὶ προέτεινεν ὅτι, ἂν ὁ αὐτοκράτωρ βοηθῆσῃ διὰ στόλου, αὐτὸς ἠδύνατο συμπαραλαβὼν εἰς βοήθειαν καὶ πολλοὺς τῶν ἐν Χίῳ συγγενῶν καὶ φίλων νὰ κυριεύσῃ τὴν νῆσον, νὰ φροντίσῃ ὅμως ὥστε ἡ βοήθεια νὰ ἦναι μεγάλη, διότι ἐὰν ἀπετύγχανεν ἡ ἐκστρατεία, αὐτὸς ἠθελε καταστραφῆ, ἀφού μάθωσιν οἱ λατίνοι ὅτι ἦτο ὄλων ὁ πρωτοεργός. Στέρξασα ἡ μήτηρ τοῦ μεγάλου δομestikου εἰς τὰς προτάσεις τοῦ Καλοθέτου κατέπεισε τὸν αὐτοκράτορα, ὅστις ἐτοιμάσας στόλον καὶ τὰ χρειώδη, ἐξεστράτευσεν αὐτοπροσώπως, ἐκυρίευσεν τὴν νῆσον, καὶ ἀντῆμειψε τὸν Καλοθέτον πλουσιοπαρόχος, ἐλευθερώσας τοὺς Χίους ἐκ πολλῶν δημοσίων φόρων.

Προετάξαμεν τὴν ιστορικὴν ταύτην ἀφήγησιν ὅπως γνωρίσωμεν τὴν οικογένειαν Καλοθέτου² οἷας ἀξίας καὶ τιμῆς ἐτύγχανεν, καὶ πληροφροσώμεν ὅτι ὁ τούτου

1) Χιακὴ ὑπὸ Ἀλεξ. Βλαστῶ, τόμ. Β', σελ. 16.

2) Ἐὰν δὲν σώζηται ἄλλη οικογένεια φέρουσα τὸ ὄνομα Καλοθέτου, ἴσῃ γὰρ δὲν εἶναι ἡ τοῦ Καλοθέτου κατὰ παραφθοράν.

1) Καντακουζηνῶ Ἱστορ. Βιβλ. Β.

πατήρ και ὁ ἀδελφός, ἀμφότεροι μοναχοί, ἐκαλοῦντο ὁ μὲν Ἀνδρέας, ὁ δὲ Ἰγνάτιος ἱερομόναχος, ὃς ἐπὶ παιδείᾳ καὶ ἀρετῇ ἐφημιζέτο. Μὴ δυνάμενοι δ' οὐκ ἔχουσαι ἐν Χίῳ ἕνεκα τῆς ἀνωμάλου καταστάσεως, εἰς ἣν εὐρίσκειτο αὕτη, μετέβησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἔλαβον πρὸς διαμονὴν τὴν ἐντὸς τῆς Βερροίας ἱερὰν μονὴν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ πατριαρχικῶ γράμματι ἐπιβεβαιωθέντι διὰ τοῦ ἐξῆς χρυσοβούλλου τοῦ αὐτοκράτορος Ἀνδρονίκου.

« Εἰρήνης ἡ Βασιλεία μου καὶ πάσης ἡμερότητας μεστοὺς εἶναι τοὺς διὰ Θεὸν μονάσαντας βουλομένη καὶ ὡς ἐξὸν ἀπαλλάττειν αὐτοὺς πάσης ταραχῆς καὶ φιλονεικίας καὶ διαμάχης ἀποδεχομένη, καὶ σπεύδουσα, ἢ ὡς μὲν ἄνθρωποι τῶν πραγμάτων ἐπαποσπάζουσιν οἷς ἀνάγκη τὴν φύσιν χρῆσθαι, ὡς δὲ τοῖς πλείστοις τῶν ἡδέων ἀποταξάμενοι καὶ τῶν ἐπομένων ἐκαίνοις ἀπηλλαγμένοι θορύβων, μετ' εἰρήνης τὸν τῆς θείας εἰρήνης ἐπιζητεῖν δύναιντο ἀρχηγόν· καὶ τὴν οὐράνιον ἐπὶ γῆς ὡς ἀνθρώποις ἐξεστὶ πολιτεῖαν μιμεῖσθαι, τὸν πρὸς τοῦτο συνεργούντα τοῦτοις σκοπόν, παντὶ συνιστᾷ τρόπῳ. Ἐφ' ᾧ καὶ τοῦ τιμιωτάτου ἱερομονάχου κυρ' Ἰγνατίου τοῦ Καλοθέτου ἀναδεξαμένου πατριαρχικῶ γράμματι τὴν ἐντὸς Βερροίας σεβασμῶν μονὴν τὴν εἰς ὄνομα τιμωμένην τοῦ Δεσπότη μου καὶ Σωτῆρος Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, προβεβηκότος ἐπὶ τούτῳ καὶ προστάγματος τῆς Βασιλείας μου κατὰ ζήτησιν αὐτοῦ, ἅτε βουλομένου ἀνεπηρέαστους καὶ ἀνενοχλήτους καὶ ἀμιγείας τῶν πραγματικῶν συγχύσεων οὓς ἂν ἐντάξει τῇ δε τῇ μονῇ μοναχοὺς διατηρεῖσθαι, ὥστε δύνασθαι διαπεριαιῶν ἐν ὁσιότητι τὸν ἑαυτῶν βίον καὶ μετὰ τῆς προσηκούσης τῷ σχήματι εὐταξίας καὶ ἡσυχίας· καὶ ἀρτίως ἐδεήθη τῆς βασιλείας μου Χρυσοβούλλου τυχεῖν περιποιουμένου αὐτῷ τὸ ἀνενοχλήτον καὶ ἀδιείσιστον ἐπὶ τῇ ἐφορῇ καὶ δεσποτείᾳ καὶ κατοχῇ τῆς τοιαύτης μονῆς ἕνεκεν τοῦ δηλωθέντος χρυσοῦ σκοποῦ καὶ τρόπου αὐτοῦ, ἡ Βασιλεία μου, ἀσμένως τε καὶ εὐμενῶς προσχοῦσα τῇ δεήσει αὐτοῦ, τὸν παρόντα χρυσοβούλλον λόγον ἀπολύει, δι' οὗ ἐπυδοκεῖ, προστάσσει, καὶ διορίζεται, ὡς ἂν κατέχηται καὶ δεσποζῆται παρ' αὐτοῦ δὴ τοῦ τιμιωτάτου ἱερομονάχου ἡ διαληφθεῖσα μονή, ἀνενοχλήτως καὶ ἀδιασειστώως καὶ ἀναφαιρέτως καὶ τὰ προσόντα αὐτῇ δίκαια ὡς θέμις φυλάττηται, ἀπαράθραυστα καὶ ἀπερικλόνητα. Ὅθεν καὶ οὐδεὶς τῶν ἀπάντων καθ' οἰονδὴ τινα τρόπον πολυμήσει ἐπαγαγεῖν ὄχλησιν τινα καὶ ἐπήρειαν τῷ δε τῆς τοιαύτης χάριν μονῆς, καὶ τῶν δικαίων πάντων αὐτῆς· ἀλλὰ τῇ δυνάμει τοῦ παρόντος χρυσοβούλλου λόγου τῆς Βασιλείας μου διατηρηθήσεται αὐτῷ ἡ μονή ἐφ' ὅρῳ τῆς αὐτοῦ βιοτῆς, ἐξέσται δὲ αὐτῷ καὶ ὡς προεἰλετο διατρέβειν ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει τοῦ Ἄθω, πλείονος ἔρωτι ἡσυχίας. Ἐντάξει δὲ τῇ δε τῇ μονῇ τὸν ἑαυτοῦ πατέρα, τὸν τιμιωτάτον ἐν μοναχοῖς, κυρ' Ἀνδρέαν τὸν Καλοθέτον, μετ' ὧν ἐπάγεται μοναχῶν οἰκείων, ὥστε ἐπιμελεῖσθαι τῆς ἐπὶ τὸ κρεῖτ-

τον προχωρήσεως καὶ βελτιώσεως τῆς δηλωθείσης σεβασμῶν μονῆς, τῆς εἰς ὄνομα τιμωμένης τοῦ Δεσπότη μου Σωτῆρος Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, καὶ τῆς ἑαυτῶν καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ ψυχικῆς σωτηρίας, ὡς μηδενός ὄντος τοῦ διενεχλοῦντος καὶ δυναστεύοντος. Τοῦτου γὰρ χάριν καὶ ὁ παρὼν χρυσοβούλλος λόγος τῆς Βασιλείας μου γεγονώς ἐπεχορηγήθη καὶ ἐπεβραβεύθη αὐτοῖς δὴ τοῖς τιμιωτάτοις, τῷ τε μοναχῷ κυρ' Ἀνδρέῳ καὶ τῷ ἱερομονάχῳ κυρ' Ἰγνατίῳ, ἀπολυθεὶς κατὰ μῆνα φεβρουάριον τῆς ἐνισταμένης δωδεκάτης, Ἰνδικτιῶνος τοῦ ζωχβοῦ (= 1314) ἔτους, ἐν ᾧ καὶ τὸ ἡμέτερον εὐσεβὲς καὶ θεοπρόβλητον ὑπεσημῆνατο κράτος.

Ἀνδρόνικος ἐν Χῳ τῷ Θεῷ πατὴρ βασιλεὺς καὶ αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων, Δούκας, Ἄγγελος, Κομνηνὸς ὁ Παλαιολόγος.

Τὸ χρυσοβούλλον τοῦτο εὐρίσκειται ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς ἱερᾶς μονῆς Μεγίστης Λαύρας διὰ τὸν ἐξῆς λόγον.

Ἄφου οἱ τιμιώτατοι μοναχοί, ὁ τε πατήρ Ἀνδρέας καὶ υἱὸς Ἰγνάτιος Καλοθέτοι, ἐγκατεστάθησαν ἐν τῇ μονῇ τοῦ Σωτῆρος καὶ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ βελτιώσιν αὐτῆς ἐπραγματοποίησαν, νύξιν δὲ ἢ ἐν αὐτῇ ἀδελφότης, πρὸς τὴν ἀνελλιπῆ διακονίαν, ἐτρόθη ἐτι πλείον ὁ Ἰγνάτιος τῷ ἔρωτι τῆς ἡσυχίας καὶ ἀνάθεσας τὴν διοίκησιν τῆς μονῆς εἰς τὸν πατέρα αὐτοῦ ἐλθὼν κατέφκνεν εἰς τὴν Ι. Μ. Λαύρας καὶ διήγε βίον εὐάρεστον τῷ Θεῷ. Ἀποθανόντος δὲ τοῦ πατρὸς καὶ μὴ βουλομένου ἀπελθεῖν εἰς τὸν Ἄθω, προσήλωσε τὴν εἰρημένην μονὴν τοῦ Σωτῆρος εἰς τὴν Μ. Λαύρας, καὶ κατέστρεψε μετόχιον αὐτῆς, παραδοὺς τὸ τε χρυσοβούλλον καὶ πᾶν ὅ,τι σχετικὸν ἐκέκτητο δίκαιον, ἀνθ' οὗ ἢ λαυριωτικῆ ἀδελφότης παρεχώρησεν αὐτῷ τόπον, ἀπέχοντα ἡμίωρον πρὸς τὴν ἀνω κλιτῆν, ἀφορῶσα πρὸς τὴν τοποθεσίαν Βελάς, ἐν ᾧ τὸπῳ ὁ Ἰγνάτιος ἔκοδοῦσεν οἰκῆματα, καὶ ἀνήγειρε ναὸν ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Βλασίου, καὶ ἐξωγράφησεν ἰδίᾳ δαπάνῃ, τεκμηριούσῃ τὴν κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν οὐκ εὐκαταφρόνητον ὑλικὴν περιουσίαν αὐτοῦ. Οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ θέλοντες διαιωῖσαι τὴν μνήμην τοῦ ἀνδρὸς ἐξωγράφησαν τὴν εἰκόνα αὐτοῦ εἰς τὸ κάτω μέρος τοῦ ναοῦ, σωζομένην ἐτι, φέρουσαν ἐν χερσὶ τὸν ἱερὸν ναόν, ὃν προσφέρει τῇ Κυρίᾳ Θεοτόκῳ, μεσάζοντας τοῦ ἁγίου Βλασίου. Ὁ Ἰγνάτιος φέρει τὴν μοναχικὴν ἐνδυμασίαν, πολλῶν τὴν γενειάδα, καὶ τὸ ἦθος δεικνύον τὴν εὐγενῆ καταγωγὴν αὐτοῦ· καίτοι δὲ ἢ ζωγραφία τοῦ ναοῦ τούτου ἀνακαινίσθηται ἔτι, (ζλζ = 1529, οὐκ ἦττον σώζεται καὶ γνωρίζεται ἡ καλλιτεχνικὴ ἀξία τοῦ πρώτου ζωγράφου. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν θέσιν τοῦ τόπου τούτου, εἶναι ἀμιμνῆτος ὑπὸ φυσικῆν ἐποψίν, καὶ, κατὰ τὸν Μυρτίλον, ποῦ δύναται νὰ δοξάσῃ τις τὸν Θεὸν μεγαλοπρεπέστερον ἢ ἐν τῇ φύσει; Τὰ σύμπαν ἐστὶν ὁ ναός, καὶ ἢ γῆ ὁ βωμός, ὁ οὐρανὸς ὁ θόλος τοῦ ναοῦ, καὶ οἱ ἀστέρες τὰ λάμποντα καὶ κατασελαγιζόντα φῶτα, τὰ δὲ ελαφρὰ νεφύδρια τὰ ἐν τῷ στερεώματι ἐπιχαρίτως κυλινομένη, εἰς τὴν νέβη, τοῦ καπνοῦ τῶν θυμιαμάτων ἀναρῶμενα μέχρι τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ, ὃν ἢ

1) Τόπος δὲ ἐστίν, οὕτω πως ἐθνικῶ λόγῳ φερωνύμως ὀνομαζόμενος, οὗ πᾶν πολὺ τῆς Ἀζύρας ἀφροστηκός. (Βιογραφία ἱγ. Ἀθανασίου).

φύσιν λατρεύει. Εὐδην οὖν ὅτι οἱ μοναχοὶ πάντες μεγάλῃν μὲν τὴν αὐταπάνησιν, ἀλλὰ καὶ πολλὰν τὴν καλλαισθησίαν εἶχον, καταφεύγοντες εἰς τὰς ἐρήμους, ἔνθα μακρὰν τῆς ἐγκοσμίου τύχης ἀπελάμβανον τὰς ἀνεκτιμήτους τῆς φύσεως χάριτας, καὶ αἰ ψυχὰι αὐτῶν μεταρσιούμεναι μέχρι τοῦ θρόνου τοῦ Ὑψίστου ἰκέτευον Αὐτὸν καὶ ἐπεκαλοῦντο πρὸς πάντας τὴν εὐσπλαγχνίαν καὶ εὐλογίαν Αὐτοῦ, ὃ δ' Ὑψίστος εἰσέκουε τῆς δεήσεως αὐτῶν.

Ἐγραφον ἐν Ἁγίῳ Ὅρει Ἀθῶ, 10 φεβρουαρίου 1893.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ε. ΛΑΥΡΙΩΤΗΣ.

Η ΣΠΟΥΔΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

κατὰ τὸν καθηγητὴν Τζέμπ.

Τῆ 27]11 μαρτίου πυκνὸν ἀκροατήριον ἐπλήρου μετὰ μεσημβρίαν τὴν Αἰγυπτιακὴν αἰθούσαν τοῦ δημαρχείου, ἀκροατήριον ὅπως ἀκούσῃ διέλεξιν τοῦ καθηγητοῦ κ. Τζέμπ (Jebs) περὶ τῆς ἐπιρροῆς τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος ἐπὶ τοῦ νεωτέρου βίου. Τοσχύται ἦσαν αἱ ἀιτήσεις εἰσιτηρίων, ὥστε ἡ εὐρεία ἐκείνη αἰθούσα δὲν ἤρκεσε ν' ἀνταποκριθῇ εἰς τὸ συρρεῦσαν ἀνέριθμον πλῆθος. Τὴν προεδρικὴν ἑδραν κατεῖχεν ὁ λόρδος δήμαρχος, ὅστις, κατόπιν ὀλίγων ἀλλ' ἐκλεκτῶν λέξεων πρὸς τὸν καθηγητὴν Τζέμπ, πρὸς ὑποδοχὴν, οὕτως εἶπεν, αὐτοῦ, ἔδωκε τὸν λόγον πρὸς αὐτόν, ἐγερθέντα ἐν μέσῳ ζωερῶν ἀνευρημιῶν πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ θέματος αὐτοῦ.

Ὁ καθηγητὴς Τζέμπ, ἀρχόμενος, εἶπεν ὅτι διηλεκτῶς αὐξὼν ἀριθμὸς ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν πάσης τάξεως καὶ παντός ἐπαγγέλματος ἤρξατο νὰ κατανοῇ τὸν διπλοῦν τίτλον, ὅστις ὀρίζει εἰς τὴν ἑλληνικὴν διαρκῆ θέσιν ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ παιδεύσει, πρῶτον τὴν ἀξίωσιν, ἣτις ἐγείρεται ἐκ τῆς συμφορῆς αὐτῇ δυνάμει τοῦ ἰκανοποιεῖν τὰς πνευματικὰς ἀνάγκας καὶ ἠθικὰς ἀνάγκας καὶ δευτέρον τὴν ἱστορικὴν ἀξίωσιν, ἣτις προκύπτει ἐκ τῶν σχέσεων τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν φιλολογίαν καὶ τὸν βίον τῶν μετέπειτα αἰώνων. Αὐτὸ τοῦτο τὸ ὄνομα τῆς ἐξόχου ταύτης αἰθούσης, ἐξηκολούθησαν ὁ καθηγητὴς, ἀνακαλεῖ εἰς τὴν μνήμην τμῆμα τῆς προϊστορικῆς ἐκείνης ἐποχῆς, ἀπέκλυτον τοῦ ὁποίου τὸ πρῶτον ἔλαμψεν ἡ ἑλληνικὴ μεγαλοφυΐα. Ὁ ἀπὸ ἀμνημονεῦτων χρόνων πολιτισμὸς ἐν ταῖς τοῦ Νείλου ὄχθαις, διήλθε βαθμηδὸν διὰ τοῦ κράτους στερεοτύπων τύπων, ἐνῶ ἐτέρᾳ περιορισμένη κατάστασις ἐπεσκέπαζε τὰς χώρας τοῦ Τίγρητος καὶ Εὐφράτου, ὅτε τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα, ἐν τῇ πρώτῃ ἐκλάμψει νεότητος, ἀποδειχθείσης ἀθανάτου, ἤρξατο διαφωτίζειν τὰς τρίβους τῆς ἀνωρπότητος, τὰς εἰς τὴν πολιτικὴν καθοδηγούσας ἐλευθερίας, εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τῆς φυσικῆς καλλονῆς καὶ εἰς τὴν ἀτρόμητον ἐπιδιώξιν τῆς γνώσεως. Τὸ τῆς ἀνθρωπίνου φυλῆς πνεῦμα ἐγνώσθη ἡμῖν ἐντελῶς διὰ τῆς κλασικῆς κυρίως φιλολογίας τῆς Ἑλλάδος. Ἐν ἐνὶ τῶν

ἀρχαιοτέρων συγγραμμάτων τοῦ Μακώλη (Macaulay) ὑπάρχει χωρίον (review of Wiltford in Knights «Quarterly Magazine»), ἐξ οὗ θὰ παραθέσω ὀλίγας φράσεις, ὡς παριστώσας τολμηρότατα τὰς ἀξιώσεις τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας, κατὰ τρόπον δηλονότι, τὸν ὁποῖον πολλοὶ τῶν ἀναγνωστῶν θὰ θεώρουν ὑπερβολικὸν ἢ καὶ παραδόξον. «Ἄν παρατηρήσωμεν», λέγει, τὸ λεπτόν τῆς ἐρεύνης, τὴν δύναμιν τῆς φαντασίας, τὴν τελείαν ζωηρότητα καὶ τὸ τελείως ἔξοχον τῆς ἐκφράσεως, ἅτινα χαρακτηρίζουσι τὰ μεγάλα ἔργα τῆς ἀθηναϊκῆς μεγαλοφυΐας, ὀφείλομεν νὰ κηρύξωμεν αὐτὰ ὡς μεγίστην κεκτημένα ἐσωτερικὴν ἀξίαν· τί ὅμως θὰ εἴπωμεν ὅταν σκεφθῶμεν ὅτι ἐξ αὐτῶν ἐπήγασαν ἀμέσως ἢ ἐμμέσως πάντα τὰ εὐγενέστατα τῶν δημιουργημάτων τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, ὅτι ἐκείθεν ἀπέρρευσαν τὰ εὐρέα πλεονεκτήματα καὶ ἡ φλογερὰ φαντασία τοῦ Κικέρωνος, τὸ φλογερὸν πῦρ τοῦ Ίουβενάλη, ἡ πλαστικὴ τοῦ Δάντου φαντασία, τὸ τοῦ Σερβάντη εὐτράπελον, ἡ εὐφυΐα τοῦ Μπάτλαρ, ἡ ἀντιληπτικότης τοῦ Βάκωνος, ἡ ὑπέροχος καὶ παγκόσμιος τοῦ Σαίξπηρου ὑπεροχὴ;». Ἡ ἐνταῦθα διὰ τυπομένη ἀξίωσις τοῦ Μακώλη ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἑλληνικὴν φιλολογίαν θὰ ἦτο πράγματι ὑπερβολικὴ ἂν ὑπεδήλοιο ὅτι ὁ Κικέρων διεκρίθη ὡς ὠφεληθεὶς ἐκ τοῦ Δημοσθένους, ὅτι ἡ τοῦ Ίουβενάλη σάτυρα ἠρύσθη τὴν ἐμπνευσιν αὐτῆς ἐκ τοῦ Ἀριστοφάνους, ὅτι ὁ Δάντης ἦτο ζωηρὸς καὶ βαθύς, διότι ὁ Βιργίλιος παρέσχεν αὐτῷ δείγματα τοῦ Ὀμήρου, ὅτι τὸ τοῦ Σερβάντη εὐτράπελον καὶ ἡ τοῦ Μπάτλαρ εὐφυΐα ἐξ ἀττικῆς πηγῆς εἶχον τὴν ἀρχὴν αὐτῶν, ὅτι ἡ τοῦ Βάκωνος συνοχὴ ὠφείλετο εἰς τὴν τοῦ Ἀριστοτέλους μελέτην, ἢ ὅτι ὁ Σαίξπηρος, μετὰ τῶν ὀλίγων αὐτοῦ λατινικῶν καὶ ὀλιγωτέρων ἑλληνικῶν, ἦτο ὁ ἡγεμὼν τῶν δραματικῶν χάριτι τοῦ διονυσιακοῦ θεάτρου. Ὑπὸ τίνων λοιπὸν ἔνοιαν δικαιολογεῖται ἡ ἀξίωσις ἐκείνη, ἂν δικαιολογῆται ἐν γένει κατὰ τινὰ ἔνοιαν; Ὑπὸ τὴν ἐξῆς, ὅτι ἡ Ἑλληνεὶς ἀπετέλου τὸν λαὸν μεθ' οὗ ἐγενήθη αὐτὴ αὐτὴ ἡ ἰδέα τῆς καλλιτεχνικῆς φιλολογίας· ὅτι ἐν πᾶσι τοῖς κυριωτέροις κλάδοις τῆς ποιήσεως καὶ τοῦ πεζοῦ λόγου τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα ἐξεπόνησεν ἔργα τοσοῦτον μεστὰ διανοητικοῦ βίου καὶ τοσοῦτον ἐξόχα τὴν μορφήν, ὥστε νὰ παραμείνωσιν ὡς πηγὴ ἐμπνεύσεως καὶ ὡς βῆσις τῶν μετέπειτα αἰώνων. Ἡ ζωτικὴ δύναμις τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος δὲν εἶχεν ἀποκαλυφθῆ πράγματι καθ' ὅλοκληρίαν, εἰ μὴ ὅτε, ἀφοῦ ὑπέστη μερικὴν ἐκλείψιν κατὰ τὴν μακεδονικὴν περίοδον, ἀνεπτύχθη ὑπὸ νέαν ἰδιότητα, ὡς πηγὴ φωτισμοῦ διὰ τοὺς ἰταλοὺς κοσμοκράτορας· ὑπὸ τὴν πλαστικὴν ἐπιρροὴν τῆς κατακτηθείσης Ἑλλάδος ἡ λατινικὴ γλῶσσα ἐδέξατο βαθμηδὸν ὡς ἐν χορῶν τὸν τύπον ἀρμοδιωτέρου φιλολογικοῦ ὄργάνου ἐνῶ ταυτοχρόνως αὐτὴ αὐτὴ ἡ ρωμαϊκὴ διάνοια ἐκτάτο κατὰ τινὰ βαθμὸν εὐκαμψίαν, ξένην αὐτῇ. Διὰ τῆς Ρώμης ἡ ἑλληνικὴ ἐπιρροὴ μετεδόθη εἰς τὴν μεσαιωνικὴν Εὐρώπην κατὰ τύπον σκοτίσαντα μὲγα μέρος τῶν θεληγῶτων αὐτῆς

ἀλλὰ καὶ συντελέσαντα ἅμα εἰς ἐπέκτασιν τῆς κυριαρχίας αὐτῆς. Κατὰ τὴν νεωτέραν περίοδον τῆς ἀναγεννήσεως, ἡ τῆς ἑλληνικῆς σπουδῆς, καίπερ μετὰ ζήλου ὑπ' ὀλίγων τελομένη, ὑπὸ γενικὴν ὁμῶς ἔποψιν ὑστέρησε· τὸ γενικὸν δὲ πνεῦμα τῆς ἀνεγεννήσεως τῶν κλασικῶν σπουδῶν ἐξηκολούθει ἐν σχέσει πρὸς τὴν λατινικὴν μᾶλλον ἢ ἑλληνικὴν μέχρι τοῦ τελευταίου τμήματος τοῦ λήξαντος αἰῶνος. Ὁ καθιγηγὴς Τζέμπ ἀνέπτυξε περαιτέρω τὴν σύγκρουσιν τῆς κλασικῆς πρὸς τὴν ρωμαντικὴν, σχολὴν, τὴν ἐπιρρέασιν τῆς πνευματικῆς ἐπιρροῆς τῆς ἀναγεννήσεως ὑπ' ἐκείνου, ὅπερ ὁ Μαθθαῖος Ἀρνόλδος ἀπεκάλεσε τάσιν ἐβραϊσμοῦ καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ Μίλτωνος ἐπιρροὴν τοῦ ἄνθους τῆς ἑλληνικῆς ποιήσεως. Ἡ ἐπιρροὴ τοῦ ἑλληνισμοῦ, ἐνεργούντος κατ' εἰσήγησιν καὶ ἔμπνευσιν ἐπέξεσθαι γενικῶς ἐπὶ τοῦ νεωτέρου κόσμου. Ἄλλ' ἐν τῷ κύκλῳ τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἠθικῆς, ἐξηκολούθησεν ὁ κ. Τζέμπ, μόνος ὁ ἑλληνισμὸς δὲν ἐπαρκεῖ. Ἡ ἑλληνικὴ πολυθεΐα, καὶ ὑπὸ τὴν εὐγενῆ ἔτι μορφήν, ἦν παρέσχεν αὐτῇ ἡ ἑλληνικὴ ποίησις, δὲν ἠδύνατο νὰ παραγάγῃ θρησκευτικὰς ἰδίας, ἰκανὰς νὰ ἰκανοποιήσῃσι τὸν τε νοῦν καὶ τὴν καρδίαν, ἢ νὰ χορηγήσῃ ἀκριβῆ νόμον διὰ τὴν τοῦ βίου ποδηγέτησιν. Τοῦτο ἐξ ἄλλης ζητητέον πηγῆς. Ἐν τούτοις δὲν παρατηρεῖται συμφορῆς σύγκρουσις τοῦ ἀληθοῦς ἑλληνισμοῦ μετὰ τοῦ ἐκπνευματισθέντος ἐβραϊσμοῦ, οἷος ἐν τῷ χριστιανισμῷ παρίσταται. Ἡ χαρακτηριστικὴ ιδιότης τῆς ἀρίστης ἑλληνικῆς φιλολογίας καὶ τέχνης, ἡ ιδιότης ἐκείνη, ὑπ' ἣν ἔζησε καὶ θὰ ζήσῃ, εἶναι ἡ δύναμις αὐτῆς τοῦ νὰ αἰωρῆται ἀπὸ τῆς γῆς εἰς καθυρωτέρων ἀτμόσφαιραν. «Τὸ δὲ θεῖον» λέγει ὁ Πλάτων ἐν τῷ Φαῖδρῳ, «καλόν, σοφόν, ἀγαθόν καὶ πᾶν ὅ,τι τοιαῦτον» τούτοις δὴ τρέφεται τις καὶ αὖξεται μάλιστα γὰρ τὸ τῆς ψυχῆς πτέρωμα, αἰσχυρῶ δὲ καὶ κακῶ καὶ τοῖς ἐναντίοις φθίνει τε καὶ διόλλυται». Τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα ὑπὸ τὴν εὐγενεστάτην αὐτοῦ μορφήν ἀποτελεῖ πράγματι κατὰ τὴν ὠραίαν τοῦ Πλάτωνος φράσιν τὴν «πτεροῦ δύναμιν» διὰ τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν. Τὰ ὄραματά μέχρι τοῦ ὕψους τῶν ὁποίων δύναται ν' ἀναχθῆ, εἶναι τοιαῦτα, οἷα τὰ ἐν τῷ Φαῖδρῳ περιγραφόμενα, ὅπου τὸ κάλλος θεωρεῖται ἐνοικοῦν μετριοφρόνως ἐν τόπῳ ἱερῷ.

Τὸ ἀρίστον ἑλληνικὸν ἔργον παντὸς εἴδους εἶναι κατ' οὐσίαν ἀγνόν· τὸ νὰ φαντασθῆ δὲ τις αὐτὸ ὡς κατ' ἀνάγκην περιπεπλεγμένον μετὰ τῶν κατωτέρων στοιχείων τοῦ ἔθνισμοῦ, ταῦτόν θὰ ἦτο πρὸς τὸ νὰ συγχύσῃ τὰ ἐπεισόδια μετὰ τῆς οὐσίας· τὰ ἐπεισόδια παρῆλθον, ἀλλ' ἡ οὐσία παραμένει ἀναλλοίωτος.

Ἐκ τοῦ λονδινεῖου Times

(ἔπεται τὸ τέλος).

Γ. Κ. Α.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΩΦΕΛΙΜΟΤΗΤΟΣ ΠΡΟΛΗΨΕΩΝ ΤΙΝΩΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ.

Ἔοσοι τῶν ἐριτίμων καὶ φιλομαθῶν ἀκρατῶν μου προθύμῳ ἔσπευσαν ποδὶ εἰς τὴν παρούσαν διάλεξίν μου, ἔχοντες ἐν νῷ ὅτι σπουδαῖόν τι ἢ εὐάρεστον ἢ ὠφέλιμον μέλλουσι παρ' ἐμοῦ ν' ἀκούσωσιν, ὡς προλαβόντες τὴν διάλεξίν μου, ἦτις δυνατὸν καὶ ἀνωτέρα καὶ κατωτέρα τῶν προσδοκιῶν αὐτῶν νὰ ἀποβῆ, σπουδαίου μὲ ἀπῆλλαξαν κόπου τοῦ νὰ δώσω αὐτὸς διὰ μακρῶν τὸν ὀρισμὸν τῶν προλήψεων, περὶ ὧν ἔσται ἡμῖν σήμερον ὁ λόγος, οὕτως ἐμπράκτως αὐτοὶ οὗτοι τοῦτον δόντες καὶ τρόπον τινὰ πειραματικῶς δεῖξαντες· διότι, ὅταν ὁ ἀνθρώπινος νοῦς, πρὶν ἢ καλῶς καὶ ἀκριβῶς ἀντιληφθῆ τοῦτου ἢ ἐκείνου τοῦ ἀντικειμένου, κρίνῃ περὶ τούτων προλαβάνων, τότε λέγομεν ὅτι προληπτικῶς οὗτος ἔκρινε· καὶ ἡ τοιαύτη πρόληψις ἐφθάσε νὰσημαίνῃ ἐσφαλμένην καὶ ἀναληθῆ ἀντιληψίν ἐπὶ τῆς ἀληθείας τῶν πραγμάτων, ἦτις πολλακίς ἀδικῶς καὶ ματαίως τὴν ψυχὴν καὶ φοβεῖ καὶ κατατρώχει καὶ πολλακῶς βλάπτει· καὶ ὑπὸ τὴν τοιαύτην ἔποψιν δικαίως ὁ ποιητὴς εἶπεν,

Ἦ πρόληψες τοῦ κόσμου! τύραννοι τῆς ψυχῆς!
ὁ κόσμος σᾶς λατρεῖ, γὰρ νῆναι δυστυχῆς!

πᾶσαν οὗτος ἰδέαν ὠφελιμότητος τῶν προλήψεων ἀποκαλεῖται. Καὶ ἐν γένει μὲν ὁ ποιητὴς οὗτος ἔχει δίκαιον, ὡς καὶ πᾶς ἄλλος ἀποκαλῶν τὸν αἰμοδόρον λείοντα, τὸν δηλητηριώδη ὄφιν, τὸ κώνειον, τὰ ἐνοχλητικὰ ἔντομα κλπ. κακὰς τοῖς ἀνθρώποις ὑπάρξεις, ὅλως ἀδιαφορῶν, ἀν καὶ τι ἐκ τούτων ὠφέλιμον τοῖς αὐτοῖς ἀνθρώποις προσγίγνεται, ἀφορῶν εἰς τοῦτο καὶ μόνον, ὅτι πᾶσαι ἐν γένει αἱ προλήψεις ἰσχυρῶ καὶ ἀρρήκτως κατακρατοῦσι δεσμῶ τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα καὶ ἀπὸ πάσης ἐπιστημονικῆς προσόδου αὐτὸ κωλύουσι. Καὶ ὄντως γενικῶς μὲν αἱ προλήψεις τοιαῦται εἰσιν· ἀλλ' ἡμεῖς γὰρ οὐχὶ ὑπὸ τὴν τοιαύτην φάσιν τῶν προλήψεων θὰ μετέλωμεν τὸ ζήτημα, ἀλλ' ἐλαφρότερον καὶ ὡς ἐμπρέπει εἰς τὰς τοιαύτας δημοσίας διαλέξεις, αἰτινες δεόν νὰ συγκερνώσι τὸ τερπνὸν μετὰ τοῦ ὠφελίμου καὶ τὸ εὐάρεστον μετὰ τοῦ χρησίου ἐξ ἴσου, καὶ ἵνα ὀρθότερον εἰπωμεν, ἢ μερὶς τοῦ εὐάρεστου δεόν νὰ ἴναι πολὺ μείζων. Καὶ ἂν τὸ δοθαγὸν ἀκρατῆριον ἐπιτρέπη καὶ ἡμῖν μικρὰν τινα μερίδα ἀφελείας, θὰ ἐκθῶμεν αὐτῷ ἐπὶ τὸ ἀφελέστερον πῶς συνέδη ἡμῖν νὰ ἐγγράψωμεν ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἀγορητῶν τῶν δημοσίων τοῦ Συλλόγου διαλέξεων τὸ ζήτημα, ὅπερ μέλωμεν νὰ διαπραγματευθῶμεν.— Ἐχει δὲ τὸ πρᾶγμα οὕτως·

Φίλος ἐμὸς ἐκ τῶν μελαγχολικῶν ἀνδρῶν, ἐλθὼ πρό τινος πρὸς με, ἔδωκε μοι ἀφορμὴν διὰ τῶν κακῶν περὶ τοῦ μέλλοντος αὐτοῦ προαισθησέων νὰ παρατηρήσω εἰς ἐκείνον, ὅτι δὲν εἶναι καλὸν νὰ βαίνηται ἐν τῷ βίῳ διὰ κακῶν προαισθησέων καὶ προλήψεων, διότι ἀδικεῖ οὐ μόνον ἑαυτὸν ἀλλὰ καὶ τοὺς

1) Διάλεξις γενομένη ἐν τῷ Ἑλλ. Φιλολογικῷ Συλλόγῳ τῇ 28 φεβρουαρίου.

περὶ αὐτόν, καὶ πρὸς βεβαίωσιν καὶ ἐπίρρωσιν τῆς ὀρθότητος τῶν λόγων μου ἠναγκάσθην νὰ ἀφηγηθῶ εἰς αὐτὸν θυμῶν τι κατὰ τὴν ἐμὴν νεότητα ὅπερ, τοσαύτην ἐνεποίησα εἰς τὸ πνεῦμά μου ἐντύπωσιν, ὥστε νὰ ἐνθυμῶμαι τοῦτο ζῶηρότατα μέχρι σήμερον καὶ θὰ τηρῶ πάντοτε ἀναλλοιώτως τὴν ἀνάμνησιν τούτου μέχρι τελείας ἀποσδέσεως τῆς λαμπάδος τῆς μνήμης μου· διὰ τούτου ἐπειρώμην νὰ καταδείξω εἰς τὸν φίλον μου, ὅτι πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων κακὰς ἐν τῷ πνεύματι αὐτῶν συλλαβόντες καὶ τρέφοντες προλήψεις ἀδίκως καὶ ὑπερβαίνειν τὰ πλάσματα, πολλάκις δὲ καὶ προῶως ἀποθνήσκουσιν, ἀδικοῦντες ἑαυτούς τε καὶ τοὺς παρ' αὐτῶν ἀναμένοντα· διηγήθην λοιπὸν εἰς αὐτὸν πρῶγμα, οὐ αὐτόπτητος μάρτυς ἐγενόμην, καὶ ὅπερ τοσαύτην ὡς εἶπον, ἐνεποίησέ μοι ἐντύπωσιν καὶ διὰ καὶ φόβον, ὥστε ἐκ τοῦ φόβου πάντα ἐκ τῶν προλήψεων ἀπέβαλον φόβον, ἐπαληθευσάσης τῆς ἰδέας τοῦ *contraria contrariis*. Τὸ ἄρθεν θυμῶν ἔχει ὡς ἑξῆς :

Οἱ ποιμένες ἐν Ἑλλάδι, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ, σκηνίων βίον διάγοντες, τὸ μὲν φθινόπωρον καὶ τὸν χειμῶνα δαιτῶνται μετὰ τῶν ποιμνίων αὐτῶν εἰς τὰ πεδινὰ τῆς γῆς μέρη καὶ τὰ θερμότερα· ἅμα δὲ τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἔαρος ἀνέρχονται εἰς τὰ ὕψη τῶν ὄρεων, τὸν εὐδαίμονα ἐκεῖ τῶν Ὀλυμπίων διερχόμενοι βίον. Καὶ τὰς μὲν οἰκογενεῖας αὐτῶν κατασκηνοῦσιν εἰς ἐκεῖνα τὰ τοπία τοῦ πολυδειράδος ὄρους, ὅπου ἡ παράδοσις καὶ ἡ πείρα κατέδειξεν εἰς αὐτούς, ὅτι ἡ μὲν ὑγεία ἔχει στήθει τὴν ἀγίαν αὐτῆς κατοικίαν, οἱ δὲ κεραυνοὶ πρὸ πάντων δὲ ἐπισκέπτονται ταῦτα κατὰ τὰς θερινὰς τοῦ τερψικεραύνου καὶ ἐριγδοῦπου Διὸς διασκεδάσεις· τὰ δὲ ποίμνια αὐτῶν σταθμεύουσι καὶ βόσκουσιν εἰς τὰς ἀκροτάτας κορυφὰς τοῦ ὄρους, ὅπου τὸ μὲν αὐστηρὸν καὶ καυστηρὸν ψυχὸς τοῦ χειμερίου βορρᾶ δὲν ἐπιτρέπει τὴν ὑπαρξίν δένδρων ὁ δὲ θάλλων τοῦ ἔαρος καὶ τοῦ θέρους θάλλων ἥλιος μεταβάλλει τὰς κορυφὰς εἰς ὄροπέδια, πρὸς ἐκτεταμένας καταπρασίους πεδιάδας προσόμοια καὶ πρὸς τερπνὴν νομὴν τῶν προβάτων ἀρμυδιώτατα. Καὶ οἱ μὲν γέροντες, αἱ γυναῖκες καὶ τῶν παιδῶν οἱ ἀνήλικοι διαμένουσιν ἐν ταῖς σκηναῖς, οἱ δὲ ἐν ἡλικίᾳ ἐπιστατοῦσι τῶν προβάτων καὶ λοιπῶν κτηνῶν κατερχόμενοι κατὰ διαστήματα καὶ ἐκ περιτροπῆς εἰς τὰς οἰκίας αὐτῶν σκηνὰς, ὅπως τὰ φίλτατα αὐτῶν ἴδωσιν ἀντικείμενα, τὰ ῥυπωφθέντα ἐνδύματα ἀλλάξωσι καὶ τὸν ἐν ταῖς σκηναῖς ἐτοιμαζόμενον ἄρτον παραλάβωσι καὶ οὕτω τὸ μὲν δῶμα καὶ τὴν ψυχὴν διὰ καθαρῶν ἐνδυμάτων καὶ ἀγνῶν φίλημάτων ἀνακουφίσαντες, τὴν πύραν δὲ ἐπιουσίου πληρώσαντες, ἀνέρχονται πάλιν πρὸς τὰ ποίμνια.

Ἦτο τὸ πρῶτον ἔτος, καθ' ὃ πύτυχισα νὰ προσκληθῶ ὑπὸ πλουσίου συγγενοῦς μου, τακτικῶς σχεδὸν μετὰ τῶν ποιμένων συναναβαίνοντος εἰς τὰ ὕψη τῶν ὄρεων τῆς Οἴτης καὶ μετ' αὐτῶν συσκηνομένου, ὅπως διέλθῃ τοὺς τρεῖς τοῦ θέρους μῆνας ἀπολαύων πάντων τῶν ἀγαθῶν τοῦ ὄντως εὐδαίμονος βίου τῆς εὐόσμου ἐλατίνης αὔρας καὶ τοῦ καθ' ἡμέραν ἔαρινου θάλλου, τῆς ἡδονικῆς ἐκείνης πείνης καὶ τοῦ ἐλαφροτάτου καὶ ἀνονεῖρου ὕπνου, τοῦ βίου τοῦ ἀφελοῦς Πανός καὶ τῆς κυνηγοῦ Ἀρτέμιδος.

Ἦτο δεῖλη, καὶ ἐκαθήμεθα ἑκατοστίας τινὰς βη-

μάτων ἀπὸ τῶν σκηνωμάτων ὑπὸ τὴν δροσερὰν σκιὰν πυκνοφύλλου ἐλάτης, τὰς τῆς πρωϊνῆς κυνηγεσίας ἐντυπώσεις ἀναπολοῦντες, ὅτε καὶ διηγοῦμενοι, καὶ τὴν τῆς ἐπομένης ἡμέρας θήραν προσχεδιάζοντες καὶ στρατηγικῶς μελετῶντες βηματισμὸς στιβαρὸς διέκοψεν ἡμῶν καὶ τὰς σκέψεις καὶ τοὺς λόγους καὶ στρέψαντες εἶδομεν προσερχόμενον καὶ πρὸς τὰς σκηνὰς διευθυνόμενον ἄνδρα εὐμύστακα, ἀνθηρότατον καὶ ἀνδρικοῦ κάλλους, γνωστὸν ἡμῖν, ἡλικίας 35—40 ἐτῶν, σύζυγον καλῆς καὶ νεαρᾶς γυναικός, πατέρα στοργικὸν δύο μικρῶν ζῶηροτάτων παιδῶν, κτήτορα δὲ ἱκανῶν κτηνῶν καὶ ἐν γένει ἄνδρα εὐδαίμονα τὴν ἀνθρωπίνην καὶ ἐφήμερον πάντων εὐδαιμονίαν. Ἐκαλοσπέρεισεν οὗτος ἡμᾶς μετὰ σεβασμοῦ καὶ θυμῆς ἅμα ἀψάμενος καὶ τῶν χειρῶν ἡμῶν ἐν οικειότητι καὶ ἔστιν ὀλίγα βήματα ὀπισθοχωρήσας ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὸν ἄρχοντα· ἐρωτηθεὶς δὲ ὑφ' ἡμῶν ἐρωτήσεις, τινὰς ἀφορώσας εἰς τὴν ἐπιθυμητὴν ἡμῖν θήραν, καὶ δοὺς εὐκρινεῖς ἀπαντήσεις περὶ συναντήσεώς του πρὸς πέρδικας, δορκάδας καὶ αἰγάγρους, ἀπεχαιρέτησεν ἡμᾶς καὶ ἔσπευσε πετώντι βηματισμῷ πρὸς τὴν σκηνὴν του, ποθῶν ν' ἀσπασθῇ ἀγαπητὴν σύζυγον καὶ φίλτατα τέκνα.

Ἐπῆλθεν ὁ ἔσπερας ὁ ἕπεχωρήσαμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν σκηνὴν μας, ὑπὸ τε τοῦ ἐπερχομένου μελαγχολικοῦ σκοτούς καὶ διὰ καὶ ὑπὸ τῆς ἱκανῶς κνιζούσης ἔσπερας αὔρας βιαζόμενοι, ἦν ὁ Φοῖβος βαίνων πρὸς δύσιν καὶ ἀποχαιρετῶν τὴν πεφιλημένην αὐτῷ γῆν, ὡς δροσόμενα φίληματα ἐπὶ τοῦ ὕψηλοῦ ὑποθέρου μετώπου αὐτῆς ἀποστέλλει· καὶ ἐκαθίσταμεν περὶ τὴν πυρὰν κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν τοῦ ἔτους, ὅποτε ἐν ταῖς πεδιναῖς τῶν πόλεων οἱ ἄνθρωποι ἰδρωτὶ περιγερόμεθα καὶ ὑπὸ ἀγωνιακοῦ πνίγους ἀσθμαίνουμεν.

Ἡ σκηνὴ τοῦ Μῆτρου, οὕτως ὠνομάζετο ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀνὴρ, ἦτο πολὺ γειτονικὴ πρὸς τὴν ἡμετέραν, καὶ ἠκούσαμεν τὴν χαρὰν, τὴν εὐχαρίστησιν καὶ τὴν θυμῆν τοῦ ἀνδρός εἰς τοὺς πρὸς τὴν σύζυγόν του ζῶηροὺς λόγους, τοὺς ἀστεϊσμοὺς καὶ τὰ γλυκὰ πειράματα πρὸς τὰ τέκνα του καὶ διὰ εἰς τὰ ἡδέα καὶ ἐνθουσιαστικὰ ἔσματα του μετὰ τὸ δεῖπνον, καὶ ἦσαν ταῦτα, (ἐκ τῶν ὑστέρων λέγομεν τοῦτο) τὸ κύκνειον τοῦ Μῆτρου ἔσμα! . . . Ἡ νύξ προυχώρησε, τὰ πυρὰ ἀπεσδέσθησαν καὶ ἐκοιμήθημεν ἅπαντες ἐν τῇ σκηνικῇ ἡμῶν ἰσόλει, μόνους νυκτίους φρουροὺς ἡμῶν ἔχοντες τὴν βαθεῖαν ἐρημίαν καὶ τοὺς ὑπερδιακοσίους μολοσσοὺς κύνας· Καὶ φωνὴ ἀνθρωπίνη οὐδεμίᾳ ἠκούετο· σιγὴ ὄντως ἱερὰ καὶ βαθυτάτη, ὅποτε αἰθνης πρὸ τοῦ μεσονυκτίου ὀλίγας στιγμὰς κραυγαὶ γοεραὶ καὶ φρικώδεις, ὡσεὶ φωναὶ ταλαίνης μητρὸς, ἥτις αἰθνης βλέπει τὰ φίλτατα αὐτῆς τέκνα ἢ σφαττόμενα ἢ θνήσκοντα, διετάραξαν τὴν σιγὴν τῆς νυκτὸς καὶ πάντας σχεδὸν ἀπέσπασαν τοῦ βαθέος καὶ νυδύμον ὕπνου. Τίς ἡ τάλαινα γυνή, καὶ ὅποια παθοῦσα τὰς τοιαύτας γοερὰς ἀφῆκε κραυγὰς; Δὲν ἦτο ἀνθρωπίνη γυναικεῖα φωνή! Ἦτο προαπήχης μελλόντων κλαυθμῶν καὶ ὀδυρμῶν πολλῶν γυναικῶν, μεθ' ὧν εἰς τὸν τάφον ἔμελλον νὰ προπέμψωσι τὸ φίλτατον ἴδως ἐν ταῖς σκηναῖς αὐτῶν ὄν! ἀλλὰ πόθεν λοιπὸν αἱ κραυγαὶ αὗται; — ἦσαν γοεραὶ φρικώδεις κρωγμοὶ Καναδαίων

γλαυκῶν, εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα χορυχουλιῶν καλουμένων, διὰ τὴν ὁμοιότητα τῶν κραυγῶν αὐτῶν πρὸς τὰ χορυχουλιᾶσματα ἤτοι τοὺς ὄλολυγμοὺς τῶν γυναικῶν. Δύο τῶν ἀπαισίων τούτων καὶ ἀποτροπαίων τῆς νυκτὸς συνοδῶν πτηνῶν, μακρόθεν ἐν τῷ αἰθέρι ἔριν στήσαντα, ὅτε ἔφθασαν ἀνωθεν τῆς σκηνῆς τοῦ ἐν λόγῳ ποιμένας, δρουψαμένω, καθ' Ὅμηρον εἰπεῖν, παρειὰς περὶ τε δεινεῖρᾶς καὶ συναρπασθέντα διὰ τῶν ἀγκύλων ραμφῶν καὶ γαμψῶν ὀνύχων τῶν συμπίπτουσιν ὡς μία μᾶζα μετὰ ἀπαισίου γδοῦπου καὶ γοερωτάτων κραυγῶν ἐντὸς τῆς σκηνῆς τοῦ ποιμένος, καὶ εὐθὺς ἀπαλλαγέντα ἀλλήλων ἀπέπτησαν πάλιν ὁμοῦ τὸ μὲν κατόπιον τοῦ δὲ διὰ τῶν σκηνῶν τὰς αὐτὰς ἀφιέμενα ἀπαισίας κραυγὰς. Φρίκη δικαία κατέλαβε πάντας τοὺς ἀκούσαντας τοὺς νυκτίους τούτους ὄλολυγμοὺς, ἰδίᾳ ὅμως ἀπαισία πρόβληψις ἤρξατο κατατυραννοῦσα τὴν ψυχὴν τοῦ δεσιδαίμονος ποιμένος, εὐθὺς ὑπολαβόντος ὅτι τὸ τοιοῦτον συμβᾶν τὸν αὐτοῦ θάνατον προεμήνυεν, διότι τοιαύτη πάντοτε ἀποδίδεται ἐξήγησις καὶ σημασία εἰς τὴν παρουσίαν τούτων τῶν σπανίως εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα ἐπιφοιτῶντων νυκτοβίων πτηνῶν.

(Ἐπεται τὸ τέλος.)

Χρ. ΚΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ.

Ο ΕΝ ΤΟΙΣ "ΗΘΙΚΟΙΣ", ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΤΟΥ ΧΑΙΡΩΝΕΩΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ*

Γ'.

(Περὶ τοῦ ἀκούειν).*

1. Ἀναρχία, ἢ ἐνίοι τῶν νέων ἐλευθερίαν ἀπαιδευσίᾳ τομιζοῦσι, χαλεπωτέρους ἐκείνων τῶν ἐν παισὶ διδασκάλων καὶ παιδαγωγῶν δεσπότας ἐφίστησι, τὰς ἐπιθυμίας, ὡς περ ἐκ δεσμῶν λυθείσας.

2. Ἐνίοι τῶν νέων ἅμα τῷ τῷ παιδικῶν ἐμάτιον

*) Ἰδε ἀριθμ. 20, ἐν σελ. 331—333.

**) Περὶ τῶν δημοσιεύσεων τούτων, ἃς προτίθεται νὰ ἐκδῶ ἐν ἰδίῳς τομιδαῖς ὁ φίλος συνεργάτης ἔλαθε παρὰ διαφόρων λογίων ἐνθαρ.υντικᾶς ἐπιστολάς, ὧν πρώτην δημοσιεύομεν ἔδε τὴν τοῦ κ. Μ. Κεφάλου.

Ἐλλογιμώτατε φίλε κύριε Χρ. Σμαρτσίδη,

Παρακολουθῶν ἐν τῇ «Νεολόγῳ Ἑβδομαδιαίᾳ Ἐπιθεωρήσει» τὸ ὑπὸ σοῦ δημοσιεύομενον «Ἀπάνθισμα παιδαγωγικῶν παραγγελμάτων ἐκ τῶν Ἠθικῶν τοῦ Πλουτάρχου», παρετήρησα πόσον χρήσιμον καὶ εἰς ἡμᾶς τοὺς διδασκάλους καὶ εἰς τοὺς λογίους τῶν γονέων δύναται ν' ἀποβῇ τὸ εἰρητήριον τοῦτο τῆς ἐλληνικῆς παιδαγωγικῆς ἐν ἰδίῳ τομιδίῳ δημοσιεύομενον, ἠυχθήθη δὲ ἀπὸ τῆς ψυχῆς ὅπως καὶ ἐξ ἄλλων συγγραφέων συλλεγόμενα ἀπανθίσματα παιδαγωγικῶν καὶ βιοτικῶν παραγγελμάτων ταχέως ἴδωσι τὸ φῶς. Τοιαῦτα ἔργα ὑπὸ παλαιότερων φιλοπονηθέντα ἔχομεν τινα, ἀλλὰ ταῦτα εἶναι νῦν σπάνια καὶ δυσεῦρετα, ὃ δὲ χρεῖαν ἔχων νὰ ἴδῃ τί περὶ τίνος ἐδόξαζον οἱ ἀρχαῖοι ἀναγκάζεται νὰ φυλλομετρήῃ ἐν τόμοις ἵνα εἴρῃ τὸ ζητούμενον. Ἐνεοὶ συνήθως μένομεν ἐν νωστέροις συγγράμμασι ταύτην

ἀποθέσθαι συναποθέμενοι τὸ αἰδεῖσθαι καὶ φοβεῖσθαι, καὶ λύσαντες τὴν κατασχηματίζουσαν αὐτοὺς περιβολήν, εὐθὺς ἐμπίπλονται τῆς ἀναγωγίας.

3. Ταυτόν ἐστὶ τὸ ἔπεσθαι θεῷ καὶ τὸ πείθεσθαι λόγῳ.

4. Νόμιζε τὴν εἰς ἄνδρας ἐκ παίδων ἀγωγὴν οὐκ ἀρχῆς εἶναι τοῖς εὖ φρονούσιν ἀποβολήν, ἀλλὰ μεταβολήν ἀρχοντος, ἀντὶ μισθωτοῦ τίνος ἢ ἀργυρῶνυτου, θεῖον ἡγεμόνα τοῦ βίου λαμβάνουσι τὸν λόγον, ᾧ τοὺς ἐπομένους ἀξίον ἐστὶ μόνους ἐλευθέρους νομίζειν· μόνου γάρ, ἃ δει βούλεσθαι μαθόντες, ὡς βούλοντες ζῶσι.

5. Ταῖς ἀπαιθεύτοις καὶ παραλόγοις ὁρμαῖς καὶ πρᾶξις ἀγενεῖς ἔνεστι καὶ μικρὸν ἐν πολλῷ τῷ μετανουῶντι τὸ ἐκούσιον.

6. Ὡς περ τῶν ἐγγραφομένων εἰς τὰς πολιτείας, οἱ μὲν ἀλλοδαποὶ καὶ ξένοι κομιδῇ πολλὰ μέμφοται καὶ δυσκοαίνουσι τῶν γινομένων, οἱ δ' ἐκ μετοίκων, σύντροφοι καὶ συνήθεις ὄντες τῶν νόμων, οὐ χαλεπῶς προσδέχονται τὰ ἐπιβῆλλοντα καὶ στέργουσιν οὕτως ἔδει, πολὺν χρόνον ἐν φιλοσοφίᾳ παρατρεφόμενον, καὶ πᾶν μάθημα καὶ ἀκουσμα παιδικὸν ἀπ' ἀρχῆς ἐθισθέντα προσφέρεσθαι λόγῳ φιλοσόφῳ μεμυγμένον, εὐμετῆ καὶ οἰκείῳ ἤκειν εἰς φιλοσοφίαν, ἢ μόνη τὸν ἀνδρεῖον καὶ τέλειον ὡς ἀληθῶς ἐκ λόγου τοῖς νέοις περιτίθησι κόσμον.

ἢ ἐκείνην τὴν ἰδέαν, ταύτην ἢ ἐκαίνην τὴν θεωρίαν ἀναγινώσκοντες· ἀλλ' ἐξιστάμεθα καὶ ἀποθαυμάζομεν ὅταν τοὺς θησαυροὺς τῆς προγονικῆς εὐκλείας ἀνετίττοντες ἀνακαλύπτωμεν ὅτι τὰ νομιζόμενα νέα πανάρχαια εἶναι, καὶ τὴν κεφαλὴν σείοντες ἀναφρονούμεν, «Ὁ ὕδ' ἐν κακίῳ ὅτι τὸν ἤλιον»· ἄκοντες δὲ καὶ οὐ βουλόμενοι ἀναπολοῦμεν ὅτι ὁ περικλεῆς E. Zeller ἐν τῇ πραγματείᾳ αὐτοῦ Ueber die griechischen Vorgänger Darwin's (Abhandlungen der K. Akademie der Wissenschaften zu Berlin 1878) λέγει· «Πᾶσα ἀνακάλυψις ἢ ἐφεύρεσις, πᾶσα ἐπιστημονικὴ θεωρία, ἥτις ἐν τοῖς χρόνοις ἡμῶν ἀναφαίνεται, ἀκουσίως στρέφει τὴν προσοχὴν ἡμῶν εἰς τὸ παρελθόν. Ἐρωτώμενοι λοιπὸν ἡμᾶς αὐτοὺς ἀν' ὁμοίον καὶ πρότερον ὑπέστηεν, ἀντὸν νέον, ὅπερ ἤδη εἰς φῶς παρήχθη, ἐν μέρει ἢ ἐν συνόλῳ πάλαι ἤ τε γνωστόν, μετὰ θαυμασμοῦ δὲ ἀνευρίσκομεν ὅτι ὅ, τι νέον ἐνομιζομεν πρὸ ἑκατονταετηρίδων καὶ χιλιοετηρίδων γνωστόν ἦτο».

Τὸ ἔργον σου, ἔλλογιμώτατε φίλε, εἶναι πολυτρόπως ὠφέλιμον. Θαρρῶν λοιπὸν ἐπιχειρεῖ τὴν ἐν τομιδίῳ δημοσίευσιν τοῦ «Θησαυροῦ τῶν παιδαγωγικῶν παραγγελμάτων τοῦ Πλουτάρχου», πείσθητι δὲ ὅτι ἐπιτελεῖς ἔργον ἀγαθὸν καὶ κοινωφελές καὶ εὐχρήτη ὅπως καὶ ἄλλοι μιμηταὶ σου ἐν τοιαύταις συλλογαῖς γένωνται.

Ἐρρωσά μοι.

Ἐν τῷ Πέραν Κων)πόλεως, τῇ 28 φεβρουαρίου 1893.

Μ. Ι. Κεφάλου.

7. Τῇ μὲν κακίᾳ πολλὰ χωρία καὶ μέρη τοῦ σώματος παρέχει δι' αὐτῶν ἐνδύσαν ἀψασθαι τῆς ψυχῆς, τῇ δ' ἀρετῇ μία λαβὴ, τὰ ὅσα τῶν νέων ἐστίν, ἂν ᾖ καθαρὰ καὶ ἀθρυπτα κολακεία, καὶ λόγοις ἀθικτα φάυλοις ἀπ' ἀρχῆς φυλάττῃται.

8. Ξενοκράτης τοῖς παισὶ μάλλον ἢ τοῖς ἀθληταῖς ἐκέλευσε περιζῆσαι ἀμφώτιδας, ὡς ἐκείνων μὲν τὰ ὅσα ταῖς πληγαῖς, τούτων δὲ τοῖς λόγοις τὰ ἦθη διαστρεφόμενων.

9. Βίαις κελουθεῖς τὸ χρηστότατον ὁμοῦ καὶ φαυλότατον ἐκπέμψαι κρέας τοῦ ἱερείου, τὴν γλῶτταν ἐξελὼν ἀπέπεμψεν, ὡς καὶ βλάβας καὶ ὠφελείας τοῦ λέγειν ἔχοντος μεγίστας.

10. Οἱ πολλοὶ τὰ μικρὰ παιδιά καταφιλοῦντες, αὐτοὶ τε τῶν ὧτων ἀπτονται, καὶ τούτοις τοῦτο ποιεῖν κελεύουσιν, ἀνιπτόμενοι μετὰ παιδιᾶς, ὅτι δεῖ φιλεῖν μάλιστα τοὺς διὰ τῶν ὧτων ὠφελούντας.

11. (Ἀθλὸν ἐστίν) ὅτι πᾶσης ἀκροάσεως ἀπειχόμενος ὁ νέος καὶ λόγου μηδενὸς γεύμενος, οὐ μόνον ἀκαρπὸς ὢν ὅλος καὶ ἀβλαστῆς διαμῆνει πρὸς ἀρετὴν, ἀλλὰ καὶ διαστρέφεται πρὸς κακίαν, ὥσπερ ἐκ χώρας ἀκινήτου καὶ ἀργῆς ἄγρια πολλὰ τῆς ψυχῆς ἀναδιδούς.

12. Τὰς ἐφ' ἡδονὴν ὁρμὰς καὶ πρὸς πόνον ὑποψίας . . . ἂν ἐξ' αὐτῶν ἀφέτους, ἢ πεφύκασι χωρεῖν καὶ μὴ λόγοις χρηστοῖς ἀφαιρῶν ἢ παρατρέπων καταρτύη τὴν φύσιν, οὐκ ἔστιν ὁ τῶν θηρίων οὐκ ἂν ἡμερώτερον ἀνθρώπου φανείη.

13. Λέγειν ἀκούσι πρὶν ἀκοῦειν ἐθισθῆναι.

14. Τοῖς μὲν σφαιρίζουσιν, ἅμα τοῦ βαλεῖν καὶ τοῦ λαβεῖν τὴν σφαιρᾶν ἢ μάθησις· ἐν δὲ τῇ τοῦ λόγου χρεια τὸ δεῖσθαι καλῶς τοῦ προέσθαι πρότερόν ἐστι, ὥσπερ τοῦ τεκεῖν τὸ συλλαβεῖν τι.

15. Ὁ πάντων καταγελαστότατόν ἐστιν, ἂν μὲν τινι προστύχωσιν (οἱ νέοι) διηγούμενῳ δεῖπνον, ἢ πομπήν, ἢ ὄνειρον, ἢ λοιδορίαν γεγεννημένην αὐτῷ πρὸς ἄλλον, ἀκροῶνται σιωπῇ καὶ προσλιπαροῦσιν· ἂν δὲ τις αὐτοὺς ἐπισπαδάμενος διδάσκη τι τῶν χρησίμων, ἢ παραινῇ τῶν δεόντων, ἢ νουθετῇ πλημμελοῦντας ἢ καταπραῦνη χαλεπαίνοντας, οὐκ ὑπομένουσιν, ἀλλ' ἐὰν μὲν δύνωνται φιλοτιμούμενοι περιγενέσθαι, διαμάχονται πρὸς τὸν λόγον, εἰ δὲ μὴ, φεύγοντες ἀπίασι πρὸς ἑτέρους λόγους καὶ φλυάρους.

16. Τοὺς μὲν ἵππους οἱ καλῶς τρέφοντες, εὐστόμους τῷ χαλινῷ, τοὺς δὲ παῖδας, εὐηκόους τῷ λόγῳ παρέχουσι, πολλὰ μὲν ἀκούειν, μὴ πολλὰ δὲ λέγειν διδάσκαλόμενος.

17. Τὴν φύσιν ἡμῶν ἐκάστω λέγουσι δύο μὲν ὄτα δοῦναι, μίαν δὲ γλῶτταν, ὡς ἐλάττονα λέγειν ἢ ἀκούειν ὀφείλοντι.

18. Πάρταχὸς μὲν τῷ νέῳ κόσμος ἀσφαλῆς ἐστίν ἢ σιωπῇ, μάλιστα δ' ὅταν ἀκούω ἑτέρον μὴ συντα-

ράττηται μηδ' ἐξυλακτῇ πρὸς ἕκαστον, ἀλλὰ, κἂν ὁ λόγος ἢ μὴ ἴαν ἀρεστός, ἀνέχηται καὶ περιμένη παύσασθαι τὸν διαλεγόμενον· καὶ πανσαμένον, μὴ εὐθέως ἐπιβάλλῃ τὴν ἀντίρρησην, ἀλλ' (ὡς Δισχύρης φησὶ) διαλείπῃ χρόνον, εἴτε προσθεῖται τι βούλοιο τοῖς λελεγμένοις ὁ εἰρηκῶς, εἴτε μεταθέσθαι καὶ ἀρελεῖν· οἱ δ' εὐθέως ἀντικόπτοντες, οὐτ' ἀκούοντες, οὐτ' ἀκούμενοι, λέγοντες δὲ πρὸς λέγοντας, ἀσχημοῦσιν. Ὁ δ' ἐγκρατῶς καὶ μετ' αἰδοῦς ἀκοῦειν ἐθισθεῖς, τὸν μὲν ὠφέλιμον λόγον ἐδέξατο καὶ κατέσχε, τὸν δ' ἄχρηστον ἢ ψευδῆ μάλιν διείδε καὶ κατεφώρασε, φιλαλήθης φανείας, οὐ φιλόνηκος, οὐδὲ προπετής καὶ δόσερις.

(Ἀκολουθεῖ)

ΧΡΙΣΤ. ΣΑΜΑΡΤΣΙΑΝΗΣ.

JULES FERRY.

Τὸ εὐγενὲς τῶν Γαλατῶν ἔθνος βαρέως ἀλθῶς ἐπλήγη κατ' αὐτὰς ὑπὸ τοῦ ἀπηνουῦς Χάρωνος, διότι οὐ πρὸ πολλῶν μὲν ἡμερῶν ἀπέθνησκεν, ἐθρηνεῖτο καὶ θρηνεῖται ἐτι ἀριστον αὐτοῦ μέλος, διαπρεπὴς ἐν τῇ φιλολογίᾳ καὶ τῇ φιλοσοφίᾳ, μὴ ἀποστὰς δὲ καθόλου καὶ τῆς πολιτικῆς, ἀνὴρ, ὁ Ἰππόλυτος Taine, περὶ οὗ βραχείας σημειώσεις παρεθέμεθα ἐν τῇ προτέρᾳ Ἐπιθεωρήσει τοῖς φίλοις ἀναγνώσταίς αὐτῆς, ἀρτὴ δὲ θρηνεῖ ἐπιφανῆ ἐν τῇ πολιτικῇ ἀνδρα καὶ τῆς δημοκρατίας ἐξοχον ὑπέρμαχον, τὸν Ἰουλίον Φερρῆ (Jules Ferry). Τὸ Saint-Dié ὅπερ ἐδωρήσατο αὐτὸν τῇ 24/5 ἀπριλίου 1832 τῇ πατρίδι, παρέσχε μὲν αὐτῷ τὴν δῆθεν πτώσιν τῆς 22 Σεπτεμβρίου, συνεδάλλετο ὅμως ὅπως ἔνθεν μὲν τὸ σθένος τοῦ ἀνδρὸς καταδειχθῆ ἔνθεν δὲ ὅπως πιστῶθῃ ἀπαξ ἐτι ὅτι πολλὰκις ἄνδρες ἐπιφανεῖς, πολλὰς παρασχόντες τῇ πατρίδι ὑπηρεσίας, ἐπειδὴ πρὸς τὸ τελευταῖον ἐκβάν ἕκαστον τῶν πρὶν ὑπαρξάντων κρίνεταί, ἐκ τελευταίας ἀτυχίας καταδικάζονται, ἐκ στιγμιαίων ἐντυπώσεων. Ἡ κατάκτησις τοῦ Τορκίνου, ἢ ἐλευθερία τῆς παιδείσεως, ἢ διὰ τοῦ περιφήμου νόμου τοῦ 1879 καθιερωθεῖσα, καὶ αἱ ἄλλαι αὐτοῦ πρὸ τῶν γεγονότων τούτων καὶ μετ' αὐτὰ τῇ πατρίδι ὑπηρεσίας ἐλπισημόνησαν ὅλος καὶ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν πάντων ὁ Ferry-famine, ὁ Ferry-Tonkin παρίστατο, ἀξίος λιθοβολισμοῦ. Ἄλλ' αἱ προσωνυμιαὶ αὐτῶν αἱ ἀντιδημοτικαὶ οὐδαμῶς ἀπεδειχθῆσαν αὐτόν, διότι ἐνεῖχεν ἐν αὐτῷ τὸ μεγαλεῖον, ἐγίνωσκε καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν σφαλμάτων ἐτι αὐτοῦ νὰ καρπῶται ὠφέλειαν. Ὁ γάλλος πολιτικὸς γινώσκων νὰ φέρῃ τὰ πάντα, τὰς τε εὐτυχίας καὶ τὰς ἀτυχίας, πανούργως ὑπεριεθία ὅτε μετὰ τὰς ἀτυχεῖς αὐτοῦ ἡμέρας ἐκρότου ἀυθὺς τὰς χεῖρας οἱ χθῆς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακος αἰτοῦντες. Ἀνέμενε τὸ μέλλον καὶ τὸ μέλλον ἀνέδειξε τὸν ἠττημένον τοῦ Saint-Dié, τὸν Ferry-famine, τοῦ Ferry-Tonkin πρόεδρον τῆς Γερουσίας τῆς πατρίδος αὐτοῦ, ὅτε ὡς ἄλλος Συμεὼν εἰπὼν τὸ «νῦν ἀπολύεις τὸν δούλον σου Δέσποτα» ἀπῆλθε τοῦ κόσμου ἐν δόξῃ καὶ τιμῇ, ἀπῆλθε τυχῶν ἱκανοποιήσεως, πράγμα ὅπερ οὐχὶ πάντοτε συμβαίνει, προῶρος μὲν ἴσως, διότι πιθανὸν ἦν ἢ ἐκλογῇ

αὐτοῦ ὡς ἀνωτάτου ἄρχοντος τῆς πατρίδος αὐτοῦ, ληγουσῆς προσεχῶς τῆς προεδρικῆς περιόδου τοῦ εὐγενοῦς Καρνῶ. Ἀλλὰ τὸ μέλλον ἀόρατον, αἱ δὲ βουλαὶ τῆς Προνοίας ἀνεξερεύνητοι.

Τῶν μεγίστων κατορθωμάτων τοῦ Jules Ferry ἐστὶν ἡ ἄρσις τῆς παιδείσεως ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ταγμάτων ἐν Γαλλίᾳ, ὁ περὶ ἐλευθερίας δηλ. τῆς παιδείσεως νόμος, ὅστις μάλιστα ἐνδιαφέρει ἡμῖν ὡς σχετιζόμενος πρὸς τὰ ἡμέτερα πράγματα καὶ τὴν πολιτικὴν τῆς Γαλλίας ἐν Ἀνατολῇ. Ὁρῶμενος ὁ Ferry ἐκ τῆς ἀρχῆς ἦν ὁ Guizot πρὸ αὐτοῦ περὶ τῆς ἠθικῆς τῆς παιδείσεως, καὶ ὑπὲρ τῆς ἠθικῆς ἀγωγῆς τοῦ παιδὸς ἀποδιδούς τὴν κυριωτάτην ἀποστολὴν τοῦ διδασκάλου καὶ τῆς παιδείσεως καθόλου, ἐφ' ᾧ καὶ ἐδογματίζεν ὅτι «ἡ ἀποστολὴ τοῦ διδασκάλου ἐστὶ τὸ ποιεῖν ἀπὸ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ τιμίους ἀνθρώπους (faire de ses élèves d'honnêtes gens)», ὑπουργὸς τῆς παιδείας γενόμενος ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς ταύτης ἐργάσατο, εἰς ταύτην δὲ ἀποδοτέον καὶ τὸ περιλάλητον ἔβδομον ἄρθρον τοῦ ἐν μέσῳ φοβερᾶς ἐξεγέρσεως τῶν κληρικῶν ψηφισθέντος ὑπὸ τε τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας παιδευτικῶν αὐτοῦ νόμου. Τὸ περιβόητον τοῦτο ἄρθρον ἔχει ὧδε. «Τοῦ λοιποῦ οὐδεὶς ἔσται δεκτὸς ἐν τῇ δημοσίᾳ ἢ ἐλευθέρᾳ παιδεύσει εἴτε διευθύνων οἰασθῆναι τῆς τάξεως παιδευτήριον εἴτε διδάσκων ἐν αὐτῷ, ἀνήκων εἰς θρησκευτικὸν τάγμα μὴ ἀνεγνωρισμένον». Τὸ ἄρθρον τοῦτο προσεδόθη σφόδρα ὡς ἀντικείμενον τῇ ἐλευθερίᾳ τῆς παιδείσεως, ὡς ἐπὶ ἀνικανότητι προσβάλλον 141 τάγματα μὴ ἀνεγνωρισμένα, ὑψιστάμενα δ' ἐν Γαλλίᾳ, ἔχοντα 640 ἰδρύματα, ἅπερ δι' αὐτοῦ κλείονται. Τὰ 640 δὲ ταῦτα ἰδρύματα εἶχον, κατὰ τὰς διαδεδαιώσεις τῶν πολεμίων τοῦ ἄρθρου, 62 000 μαθητὰς καὶ 6 000 διδασκάλους, οἵτινες ἀπεδιώκοντο. Οὕτως παρεστάθη τὸ ἄρθρον, ἀλλ' οὔτε ὁ Ferry, οὔτε ἡ Βουλὴ, οὔτε ἡ Γερουσία ἔλαβον αὐτὰ ὑπ' ὄψιν ἀλλ' εἰς τὸ ἔργον αὐτῶν προσέβησαν, ἡ Γερουσία μάλιστα μετρηθῆναι τὸ νομοσχέδιον εἰς βάρος τῶν Ἰησοῦιτῶν. Οὕτως ἀπυλῆθησαν μὲν τῆς Γαλλίας διὰ τοῦ ἄρθρου τούτου τὰ θρησκευτικὰ τάγματα, ἐνεκατεσπάρησαν ὅμως εἰς τὰ διάφορα τῆς Ἀνατολῆς μέρη καὶ τυγχάνουσι τῆς προστασίας καὶ υποστηρίξεως τῆς ἀρνηθείσης αὐτοῖς στέγῃ ἐν αὐτῇ. Διὰ τίνας λόγους; Τούτους ἄλλοι τε ἀνέπτυξαν καὶ αὐτὸς ὁ ἐν τῇ πρωθυπουργίᾳ διαδεξάμενος τὸν Ferry Γαμβέττας, διὰ τῆς υποστηρίξεως αὐτῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ τὴν υποστήριξιν τῆς διαδόσεως τοῦ γαλλικοῦ πνεύματος, ἀποδεχόμενος. Αἱ ἰδέαι δ' αὗται ἐκράτησαν καὶ εἶτα, ἐφ' ᾧ καὶ ὅσα ἀνὴρ γινώσκων τὰ πράγματα, ὡς γενόμενος σύμβουλος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει προεδρίας ἐξέθηκε πρὸ τινων ἐτῶν ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς γαλλικῆς Βουλῆς οὐχί τῆς προσκοῦσης ἡξίωνται προσοχῆς, καίτοι τάλανθι συμφέροντα τῆς Γαλλίας ὑπεδείκνυον, αὐτὴν ταύτην τὴν ἀνάπτυξιν τῶν κρατούντων φιλιῶν αἰσθημάτων πρὸς τὴν Γαλλίαν μάλιστα παρ' Ἑλλήσιν ἀφεώρου. Ὁ Hanotaux λίαν καλῶς καὶ πειστικῶς ἀνέπτυξε τοὺς λόγους δι' οὓς οἱ Ἕλληνες μάλιστα φεύγουσι τὴν ἐν τοῖς παιδευτηρίοις τῶν θρησκευτικῶν ταγμάτων φοίτησιν, ὡς συνδεόμενοι στενῶς τῇ θρησκείᾳ αὐτῶν καὶ ἀνέκαθεν τὴν πολιτείαν αὐτῶν

καὶ θρησκείαν συνταυτίζαντες. Πρὸ τίνος χρόνου πρὸς ἄλλους τε καὶ πρὸς εὐπατριδὴν Γάλλον ἐκ τῶν κυριωτάτων μοχλῶν τῆς ὑπὲρ τῶν ξένων σπουδαστῶν ἐν Γαλλίᾳ ἐπιτροπῆς ὑπεδείξαμεν τὴν ιδέαν τῆς ἰδρύσεως τοῦλάχιστον ἐν Κωνσταντινουπόλει μετὰ μικρῶν μεταρρυθμίσεων ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς ἐλληνικῆς, ἰδίᾳ ἐν τῇ προφορᾷ, Λυκειοῦ κατὰ τὸ πρόγραμμα τῶν Universités. Ἡ Γαλλία ἐκλαϊκεύουσα τὴν παιδευσιν καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ὡς ἐξελαίκευεν αὐτὴν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ θὰ αὐξήσῃ τὸ γόντρον αὐτῆς ὡς ἔθνος τῆς προόδου.

ΟΔ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ.

Ἡ ΚΟΡΗ ΤΗΣ ΝΥΚΤΟΣ*

Ἐσπέραν τινά, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Φοῖβος ἔδυεν ὠχρὸς, ὁ Θούμυς ἀφείς τὴν κόγχην αὐτοῦ περιδινουμένην ὑπὸ τῶν θαλασσιῶν ἀφρῶν, ἔθετο τὸν πτερόεντα πόδα ἐπὶ τῆς μυριανθοῦς ἀκτῆς καὶ μετὰ στιγμιαίαν πορείαν ἔφθασε πρὸ τοῦ κισσοβριθοῦς ἀντροῦ τῆς γοήσεως. Ἡ ἐπὶ τῆς στέγης αὐτοῦ καθημένη βλοσυρῶπις γλαυξ ἀνήγγειλε διὰ κραγμοῦ καὶ ἐπισκεψίν, τοῦ σπηλαίου ἢ εἴσοδος ἀνεώγη καὶ ὁ Θούμυς εἰσῆλθεν. Ἀλλ' ἀδεξίως κυλίσας τὸν τὴν εἴσοδον φράκτοντα βράχον, ἀφῆκε βρωγμὴν δι' ἧς ἠδυνήθη ἡ κατωπτεύουσα τὴν κρύπτῃν ἐκείνην καὶ ἀκούσασα τὴν μετὰ τῆς γοήσεως ὀμίλιαν τοῦ Τρίτωνος.

Ἐπὶ θρόνον ἐκ βράχων βρυσσοστεφῶν ἐκλήθητο ἐκείνη νοχελῶς κρατοῦσα ἀδάκνυτον μικρὸν σκῆπτρον ὅπερ ἐθέμβου τὸ ὄμμα· ὁ εὐπτυχος αὐτῆς χιτῶν, διὰ φεικῆς ἀστεροειδοῦς πύρπης ἐπὶ τοῦ στήθους ἐνούμενος, ἐκοσμείτο ἀπείροις ἀπεικονίσμασι καλλιχρόων ἀνθέων, ἐντόμων καὶ ὄφρων. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀντροῦ πίδαξ περιέχει ῥανίδας στυλπνάς, αἵτινες πίπτουσαι ἐπὶ τῶν πέριξ μακροφύλων θαμνίσκων, οὐδόλως κατέρρουν ἀλλὰ μετεβλάλλου εἰς πυρίνους σπινθηρας. Παρὰ τὸν βραχώδη τῆς ἀνάσσης θρόνον, ἐκλήθητο, τὴν δύσμορπον κέραν ἐκ τοῦ ὀστράκου δειλῶς προβάλλουσα, χελώνη χαμπερπῆς, τὸ σύμβολον τοῦ σιγηλοῦ μυστηρίου· πορρωτέρω ὑπνωττεν ἡρεμαῖον εἰδεχθῆς σύμπλεγμα ἐρυθροπρασίων ὄφρων· ἀλλ' ὅ τι πλειόνά μοι προύξενησε φρίκην, ἦν ὁ παρὰ τὴν εἴσοδον δράκων ὁ φοιδωτὸν ἔχων καὶ χαλκοειδῆς τὸ δέρμα· τὸ πυρίπουν ὄμμα αὐτοῦ ἐξήστραπτε καὶ ἀπελίθου ὡς τὸ τῆς Γοργόνης· ἀλλ' ἐσάκεις εὐπειθῶς τὴν ἄνασσαν ἠτένιζεν, ἡ λάμψις τοῦ καθίστατο ἡμερῶν! τὸ ἄντρον ἐκείνο τὸ χλοερὸν, ὅπερ οὐδεμιᾶς Νύμφης διειδέ ποτε ὁ γλαυκὸς ὀφθαλμὸς, ἦν παράδοξον καὶ ὠρτίον ἄμα τρόμου βασίλειον.

— Ὁ Θούμα! εἶπεν ἡ κόρη τῆς νυκτὸς μετ' ἀγρίας φωνῆς καὶ βλέμματος· εἰμὶ δυστυχῆς· διότι προσβλέπω ταπεινουμένην τὴν ἰσχύμ μου, θραυόμενον τὸ ἄρρηκτόν μου σκῆπτρον, τὴν αἰγίλην μου δύουσαν

* (Ἰδε ἀριθμ. 19. σελ. 370—372)

. ἡ ἀγανάκτησις ἔνδον μου κοχλάζει καὶ ὡσεὶ πυρὸν τοῦ Φλεγέθοντος κύμα μὲ κατακαίει . . ὦ, εἰμὶ δυστυχῆς!

— Πῶς, ἀνασσα; εἶσαι δυστυχῆς! σὺ ἦς τὸ ἀδამάντινον σκῆπτρον καὶ χελώνας καὶ ὄφεις θαμβοὶ καθηποτάσσει, σὺ, ἦς τὸν μαρμαρόστιλπον πόδα ὁ πυρίπνου δράκων ἀσπάζεται καὶ περιλείχει μετὰ σεβασμοῦ;

— Ἄκουσον, Θαύμα! Αἰῶνας ὅλους ἠδυνήθην νὰ ἐξασκήσω ἐπὶ τῆς νήσου τῶν Νυμφῶν ἀρχὴν σιγηλὴν καὶ σκότιον. Αἱ παλαιγενεὶς ἐκ τῶν Νυμφῶν μιμησκονται ἡμερῶν ἀρχαίων καθ' ἃς ἐκαθήμην γαῦρος ἐπὶ τοῦδε τοῦ θρόνου καὶ αἱ τούτων παλαιγενέστεραι βεβαιοῦσιν ὅτι οὐδέποτε αὐτὸν κατέλιπον. Ἡ ἀρχὴ μου εἶναι τόσῳ κραταιὰ ὅσῳ καὶ ἀπόκρυφος· οὐδεμίαν τῶν ἐλευθέρων τούτων ὑπάρξενον, αἵτινες τρυφῶσιν ἀπαύστως λουόμεναι εἰς τὰ διαυγῆ σαπφειρῶχροα κύματα, ἠτένισέ με ποτε θαρραλέως κατὰ πρόσωπον, οὐδ' ἔπαθέ τι παρ' ἐμοῦ· ἀλλὰ διὰ μαγικῆς δυνάμεως, αὐτῆς ταύτης δι' ἣς κατορθῶ νὰ διαμένω ὅλως ἀνεπηρέαστος ὑπὸ τὸν ἀκάθεκτον τῶν αἰῶνων ροῦν ὅστις καὶ ἐπ' αὐτῶν ἔτι τῶν ἀγήρων Νυμφῶν ἀφίησι περῶν ἂν μὴ ἔχνη φθορᾶς, ἀλλ' ἀμυδρὰν καμάτου ὠχρίαν, κατορθῶ ἐπίσης νὰ ἐμπνέω αὐταῖς μακρόθεν καὶ ἀφανῆς ὡς πλειστον, ἀκαταμάχτητον συναίσθημα φόβου, ταπεινώσεως καὶ σεβασμοῦ. Ἄλλὰ τίς εἰμι καὶ πόθον τὴν δύναμιν ταύτην παρέλαβον; ἐπὶ μακρὸν διετέλεσας διάκονός μου, Θαύμα, ἀλλ' οὐδέποτε τῆς ἐρώτησιν ταύτην ἐτόλμησας νὰ μοὶ προβάλῃς· διότι, καίπερ ὦν ἡ μόνη ὑπαρξίς ἦν ἀγαπῶ, ὑπέκεισαι, τάλα εἰς τὸν μυστηριώδη ζυγόν μου. Ὡ Θαύμα, εἰμὶ μίαν τῶν Νηρηίδων, ἰδοὺ δὲ πῶς ἐγενόμην γόησσα. Ὅτε πρὸ αἰῶνων ὁ θεοεἰκελὸς ἦρωσ Ἰάσων, ἀπάγων ἐκ τῆς εὐδένδρου τῶν Κόλχων γῆς τὴν καλλιμορφον ἐκείνην πλὴν θεοστύγῃ φαμακεύτριαν, τὴν κόρην τοῦ Αἰήτου, διέπλεε τὰ εὐρέα πελάγη, πρὸς τὴν ἐριβώλακα Ἰωλκὸν κατευθυνόμενος, ὁ ἀναξ τοῦ πόντου, ὁ χωνότριξ Ποσειδῶν, δεινῆς ἐπληρώθη μῆνιος κατὰ τε τῆς δραπέτιδος καὶ τοῦ ἔρπαγος, καὶ ἀγριωπὸν τὸ βλέμμα περιφέρων διεννοεῖτο καὶ πατάξῃ ἀμφοτέρους ἐπιπνέων ἐπ' αὐτοὺς κρατερόβροντον λαίλαπα. Ἄλλ' ὁ ὑψιβρεμέτης Ζεὺς, ὅστις ἀφθιτα μῆδεα οἶδεν, ἀποστέλλων τὴν ὠκυπέτιδα Ἴριν, λέγει αὐτῶν:

« Ὡ ἐννοσίχθον! δικαία ἡ κατὰ τοῦ φεύγοντος ζεύγους ὀργή σου, δικαία ἡ ποινὴ ἦν μενοιναῖς κατὰ τῆς ἀλάστορος κόρης τῆς πρὸς οὐδὲν λογισαμένης τὴν πατρικὴν ἀρὰν· ἀλλὰ τὸ τὴν θαρσεῖαν ταύτην ψυχὴν περιέχον σῶμα ἐστὶ τόσῳ ὠραῖον, τόσῳ πιστὸν ἀπαύγασμα τῆς χρυσῆς Ἀφροδίτης, ὥστε τὸ κακὸν ὅπερ μέλλεις νὰ ποιήσῃς αὐτῇ ὡς προσβολὴ πρὸς αὐτὴν ταύτην τὴν κλυτὴν τοῦ κάλλους θεοτότητα ἐσται. Ἄφες αὐτὴν ἀδελφεῖ, τὸ ἐπ' αὐτῆς διαγεγραμμένον ὠραῖον σε βόμενος· αἱ δὲ κακουργίαι θᾶπτον ἢ βράδιον αὐστηρῶς ἐν Ἄδου δικασθῆσονται. »

Ὁ ἀναξ τοῦ πόντου συγκρατεῖ ἐπὶ μικρὸν τὸν

μακρὸν αὐτοῦ χόλον εἰς τὸ κέλευσμα τοῦτο τοῦ ἀνακτος τοῦ οὐρανοῦ. Ἄλλ' ὅτε ἡ ἀλάστορ δραπέτις διὰ χειρὸς ἀνοικτίρμονος καταγεουργεῖ τὸν ἀδελφὸν καὶ κατασπείρει διὰ τῶν ἀσπαιρόντων τῆς σαρκὸς τμημάτων τὰ ὑγρά κέλευθα, ἡ ἀγανάκτησις τοῦ ἐναλίου ἀνακτος ἀφικνεῖται εἰς τὸ ἄωτον. Συνταράσσεται οὗτος ἐπὶ τοῦ βραχυδομήτου αὐτοῦ θρόνου, οἱ ὀφθαλμοὶ του σπινθηρίζοντες ἀγρίως ἐκπέμπουσιν ἀστραπὰς λαίλαπος, ἡ πνοή του ἐκχεῖται λυσοσώδης ἐν εἴδει βορέως σφοδρῆ καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ, ἀκουσίως τὸ ἀργυροῦν σκῆπτρον, τὴν τρίαιναν, πᾶλλουσα, ἀνακυκᾷ βιαίως τὸν ἀπείρονα πόντον. Τότε ἡ φέρουσα τοὺς φυγάδας ναῦς δονεῖται, τρίζει, παρασύρεται ὑπὸ τοῦ κλύδωνος. Ἄλλ' ἀοράτως ὁ Ζεὺς ἐπιδρῶν προσφύλασσει τὸ πλοῖον ἀπὸ τῆς παντελοῦς ναυαγίας καὶ ἐπιρίπτει αὐτό, καίπερ ἡμίθραυστον, ἐπὶ τῆς γραφικῆς παραλίου τῆς ἡρέμου ταύτης νήσου. Εἶδον τὴν περικαλλῆ ἀδελφοκτόνον ἐπὶ τινος παραλίου βράχου, θεοθυρημένην, ὠχρὰν καὶ κλαίουσαν· ἐν τῇ χειρὶ ἐκράτει τὸ πολῦτιμον τῶν φαρμάκων κιβώτιον, τὸν θησαυρὸν αὐτῆς οὐ μόνου, μετὰ τοῦ χρυσοῦ δέρατος, ἐφείσαντο τὰ ἀνηλεᾶ κύματα, πάντας τοὺς ἀδάμαντας οὓς ἀπεκόμιζε καταπιόντα. Ἐκινήθην εἰς οἰκτον πρὸ τῆς τεταπεινωμένης ἀλαζονείας καὶ θρηνοῦσης καλλονῆς· καὶ παραλαβοῦσα, ἐφιλοξένησα αὐτὴν ἐν τῷ ἄντρῳ μου ἐπὶ τινος ἡλίου αὐγᾶς καθ' ἃς ὁ Ἰάσων μετὰ τῶν συνοδῶν αὐτοῦ ἐπεσκεύαζε τὴν δεινοπαθῆ Ἀργώ.

Εἶτα ὁ εὐρύοπης καταπέμπει τὸν χρυσοπτερον ἀετόν, ὅστις δι' ἐνὸς μόνου πλάματος τῶν κολοσσαίων αὐτοῦ πτερυγῶν καταστέλλει τὴν βίαν τῶν ἐξηγηρωμένων ἀνέμων τῶν πρὸ τινος ἐξορμησάντων συνεπεία τοῦ χόλου τοῦ νοσίχθονος, καὶ οὐρανόπεμπτος γαλήνη ἐπιλάμπουσα σαπφειροὶ καὶ πάλιν τὰ πρὸ τινος ζοφερά καὶ ἀφρώδη κύματα. Οἱ πεντήκοντα ἦρωες, σπείσαντες τῷ σωτήρι Διὶ ἐπιβαίνουσι καὶ πάλιν τῆς Ἀργοῦς μετὰ τῆς ὠραίας δραπέτιδος, ἦτις, ἀπερχομένη τοῦ σπηλαίου μου, μοὶ δωρεῖ, πρὸς ἀμοιβὴν τῆς ξενίας, μέρος τῶν ἐν τῇ τυξίδι αὐτῆς περιεχομένων φαρμάκων.

— « Σοὶ δίδω, μοὶ λέγει, τί, ὅπερ πρὸς οὐδένα ἐδώρησα ἢ θὰ δωρήσω ποτέ· ποίησον χρῆσιν τῶν φαρμάκων τούτων καὶ θ' ἀποβῆς μάγος ἀνασσα τῆς νήσου ταύτης ἦς ἀπασαὶ αἱ καλλιμορφοὶ Νύμφαι θὰ υπεἰκωσιν ἐξῆς εἰς σέ οἰονεῖ ὑπὸ μυστηριώδους ζυγοῦ καταναγκαζόμεναι φύλαξον τὰ ὑπολειπόμενα καὶ θὰ δύνῃσαι δι' αὐτῶν ἔσαι νὰ πράττῃς ὅτι ἂν ποθήσῃς. Ἰδοὺ, τὸ ὑγρὸν τοῦτο ἐπιφέρει τῷ πίνοντι ὕπνον ὅμοιον πρὸς τὸν θάνατον· δι' αὐτοῦ ἀποναρκοῦσα πᾶν ὄν πρὸς ὁ ἐχθρικῶς διάκεισαι, θὰ δύνῃσαι νὰ ζωγήσῃς ἢ νὰ πλήξῃς αὐτὸ θανασίμως, μηδεμίαν ἀπαντῶσα ἀντίστασιν· ἀλλὰ πρόσχεες, τάλαινα, μὴ ἀκουσίως ἐγγίσης αὐτὸ εἰς τὰ χεῖλη· διότι ἄμα ἀφηνισθεῖσα ἐκ τῆς μακρᾶς ἀκατασχέτου νάρκης ἦν καὶ ἡ ἐλαχίστη αὐτοῦ σταγὼν ἀρκεῖ νὰ ἐπενέγκῃ καὶ ἦτις παραλύει πᾶσαν σωματικὴν ρώμην, εὐρήσεις

σεαυτήν ἐκ θυμάτος ἐστερημένην τῆς τε βασιλικῆς σου ἰσχύος καὶ τῆς μαγικῆς ιδιότητος· καὶ τότε, ἐξουθενωθείσα καὶ εἰς τὴν ἀρχικὴν σου κατὰστασιν ἐπανελθοῦσα, θρηνησεις ἐπὶ μακρὸν ἀνωφελῶς τὴν ἀπωλεσμένην εὐτυχίαν σου».

Ἐκπληκτος ἀπεδεξάμην τὴν παράδοξον ταύτην δωρεάν. Ἡ Μήδεια ταῦτα εἰπούσα κατέλιπε τὸ ἄντρον μου καὶ ἠκολούθησε τοὺς Ἀργοναύτας ὧν ἡ θεοφύλακτος γαῦς ἐμπαρύνθη μετ' οὐ πολὺ τοῦ νησιδίου τούτου οὐριςπλοοῦσα.

Ἐποιήσαμην χρῆσιν τῶν μαγικῶν φαρμάκων, καὶ ἐγενόμην μυστηριώδης ἄνασσα τῶν Νυμφῶν σὺν ἅμα δὲ καὶ τοῦ θαυμασμοῦ αὐτῶν ἀντικείμενον. Μέχρι τοῦδε οὐδεμία ἐτόλμησέ ποτε νὰ προσενηθῇ θρασείως πρὸς με, νὰ μὲ ἀτενίσῃ καὶ δι' ἀδελφούς ὄμματός· ἀλλ' ἤδη, Θάυμα, μία ἐξ αὐτῶν, ἡ ἄφρων Ρόδεια, μετ' ἀπιστεύτου θράους τολμᾶ νὰ περιφρονῇ τὸ κράτος μου. Πρὸ τινῶν ἡμερῶν εἶδον αὐτὴν μετὰ τοῦ ὄμιλου τῶν συντρόφων τῆς· καθήμεναι ἅπασαν ἐν κύκλῳ ὑπὸ δροσερὰν σκιάν εἰς μικρὸν ἐντεῦθεν ἀπόστασιν. ἐλάλουν περὶ ἐμοῦ, ὡς ἐθίζουσι, κρυφίως καὶ περιειδῶς· ἡ αἴρα ἢ τις ἐκόλπου καὶ ἀνύψου τοὺς ἀεροειθεῖς οὐρανόχρους πέπλους τῶν οἰνοῖ προσπαθοῦσα ν' ἀνερπύσῃ αὐτάς ὀλοκλήρους πρὸς τὸν οὐρανόν, ἐκόμιζεν εἰς τὰ ὠτά μου τὴν δειλόμενα λαλιάν των· ἀλλ' ἡ Ρόδεια, ἡ αὐθάδης ἐκείνη δι' ἰσχυροτέρως φωνῆς ἀνέκραζεν.

«Ἐγὼ οὐδόλως φοβοῦμαι τὴν γόησάν· ἂν ποτε θελήσῃ νὰ μὲ βλάψῃ, σώζομαι εἰσπηδῶσα εἰς τὰ κύματα καὶ μακρυνομένη σὺν τῇ ἀνέκῳ αὐτῶν φορᾶ· ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο πράττω· διαμένω δὲ ἐν τῇ γενεθλίῳ ταύτῃ νήσῳ ὅπως ἐνεπηρέαστος ὑπὸ τῆς γαύρου ἰσχύος καὶ τῶν μαγικῶν τῆς». Θάυμα, ἡ νέανος αὕτη Νύμφη ἀποτελεμᾶ νὰ μὴ περιυβρίσῃ· ἰδοὺ διὰ τί εἰμι δυστυχής· ἰδοὺ διὰ τί αἰσθάνομαι τὴν ψυχὴν μου ἀναθράζουσαν. Ω! τοῦτο οὐδόλως εἶναι ἀνεκτόν. . . ποθῶ νὰ τιμωρῆσω καὶ δαμάσω τὴν αὐθάδη ταύτην. Καὶ θερμὸν δάκρυ ἀναβλύσῃ ἐπὶ τῶν ὀμμάτων κατεκυλισθῆ ἐπὶ τοῦ ἀνθοποιικίλου χιτῶνός τῆς λάμπων ὡς φλογώδης ἀδάμας.

— Δὲν ἐννοῶ τοῦτο, ἄνασσα· εἶπεν ὁ Τρίτων· εἴσαι λοιπὸν δυστυχής, ἀγανακτεῖς, κλαίεις, διότι τὸ ἀσθενές ἐκεῖνο ὃν ἀφίσταται τοῦ κράτους σου; καὶ εἶναι δυσχερές εἰς σέ νὰ κερυνώσῃς νὰ κατασυντρίψῃς αὐτὸ ἐν ἀκρεῖ; ἀδυνατεῖς διὰ τῆς ἀκατανικήτου μαγικῆς ἰσχύος σου νὰ στερήσῃς αὐτὸ καὶ τῆς ἀγήρῳ ζωῆς ἐτι.

Ἡ γόησσα μειδίασα τότε ἰδιάζον μειδίαμα, εἶπε μετὰ βραχείαν σκέψιν:

— Ναὶ φονεύσω αὐτὴν, Θάυμα; οὐχί· ἀποθνήσκουσα θὰ ἐλυτροῦτο ἐν στιγμῇ μιᾶ πάσης περαιτέρω ποινή· ἀλλ' ἐγὼ τοσοῦτον μισῶ αὐτὴν, ὥστε ποθῶ νὰ τῇ ἐπιβάλω ἀγωνίαν μακρὰν καὶ ἀτελεύτητον. Δὲν θὰ τὴν θανατώσω, Θάυμα, ἀλλὰ θὰ αἰχμαλωτίσω αὐτὴν ἐσαεῖ. . . καὶ θὰ βλέπω αὐτὴν ἐδῶ ἐνώπιόν μου, ἀλυσώδετον, σπαράζουσαν, ὠχρὰν ἐκ θλί-

ψεως καὶ πόνων, θαρρύνουσαν καὶ ἱκετεύουσάν με ἀνωφελῶς. . . καὶ οἱ ὄφεις μου ἐκείνοι οὗς ἤδη βλέπεις καθεύδοντας ἐν συμπλέγματι, ἐφορμῶντες εἰς ἐν μου νεῦμα, θὰ δάκνωσιν αὐτὴν ἀνηλεῶς· ἀλλ' αἱ χεῖρές τῆς, σκληρῶς πεπεδημέναι, θὰ ὄσιν ὅπως ἀνίσχυροι πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτῆς. Τότε ἐγὼ ἀπὸ τοῦ θρόνου μου τούτου προσβλέπουσα αὐτὴν δεσμίαν ὡς ὁ Προμηθεύς, θὰ γελῶ ἄγριον ἐκδικήσεως γέλωτα· τότε καὶ μόνον τὸ ἐν τῷ στήθει μου κοχλάζον τοῦ μίσους ἡφίστειον θὰ κκευνασθῇ. Ἀλλὰ θὰ μοὶ συνδράμῃς, Θάυμα, ἐν τῷ ἐκδικητικῷ τούτῳ ἔργῳ μου προφρόνως ὡς πάντοτε.

— Νεῦσον, ἄνασσα, ἀπεκρίνατο ἐκεῖνος, καὶ θὰ σπεύσω ὅπου ἂν μοὶ ὑποδείξῃς· εἰπέ λόγον, καὶ ταχύς ὡς ὁ διάκτων ἀστὴρ θ' ἀπέλω πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτοῦ. Πόθεν ὀφείλω ν' ἄρξωμαι τοῦ ἔργου ὅπερ μοὶ ἐπιτάσσεις;

— Βλέπεις, Θάυμα, εἶπεν ἡ κόρη τῆς νυκτός, τὴν λεπτὴν ἐκείνην χρυτὴν ἄλυτον τὴν κρεμυμένην ὀπισθεν τοῦ θρόνου μου; εἶναι παντὸς σιδήρου ἰσχυροτέρα· ὁ δι' αὐτῆς πεδηθεὶς οὐδέποτε ἀπολυτροῦται ἀλλ' ἐπὶ μᾶλλον δεσμεύεται καθ' ὅσον προσπαθεῖ ν' ἀποσείσῃ αὐτὴν. Διὰ τῆς μαγικῆς ταύτης ἀλύσου θὰ δηθῇ τὸ θυμά μου. Αὔριον, κατὰ τὴν νύκτα, ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς Νύμφης Ἀρεθούσας τῆς φιλότατης τῇ ἀποστᾶτιδι θὰ πορευθῶ εἰς τὸ παράλιον σπηλαῖόν τῆς κομίζουσα αὐτῇ κισσόδιον ὅμοιον τὸ σχῆμα πρὸς τὰ τῶν Νυμφῶν, πλήρες εὐόσμου ὕδατος περιέχοντος σταγόνας ἐκ τοῦ προρρηθέντος δραστηικοῦ ναρκωτικοῦ πλείονος τῶν ἀρκουστῶν ὅπως ἐπενεγκῶσι τὸν λήθαργον. Σύ, ὅστις θὰ μοὶ συνεδεύσῃς κρατῶν τὴν χρυσὴν ἄλυτον, θὰ μείνης ἐκτὸς τοῦ σπηλαίου κρυπτόμενος ὀπισθεν τῆς πλαγίως αὐτοῦ ὀρθουμένης πτελέας καὶ ἄγρυπνον ἔχων τὸ ὄμμα. Ἐγὼ δὲ ποτίσασα αὐτὴν δεξιῶς τὸ μαγικὸν νεῦμα, θὰ ἐξέλθω πάραυτα βαίνουσα κατ' εὐλείαν πρὸς τὸ ἄντρον μου· σύ τότε εἰσέρχεσαι παρ' αὐτῇ ἢν θὰ εὖρης ὑπνοῦσαν δίκην πτώματος καὶ δεσμεύσας ἀκωλύτως, φέρεις αὐτὴν πρὸς ἐμέ· διότι δὲν ἐπιθυμῶ νὰ δῆσω αὐτὴν ἰδιοχείρως. ἀλλὰ μᾶλλον νὰ ἴδω αὐτὴν συρομένην πρὸ ἐμοῦ ἀνάισθητον. Ἀλλὰ ταῦτα δεόν νὰ γείνωσι, Θάυμα, ἐν βαθείᾳ νυκτί, μόνον ἄφ' οὗ ἅπαντα τῶν Νυμφῶν τὰ σμήνη παραδοθῶσιν εἰς τὴν γλυκεῖαν τοῦ εὐρυπτεροῦ Μορφέως περίπτυσιν· ὅθεν σύ δεόν νὰ ἐπαγρυπνῆς καὶ ἄμα ἀποκαταστάσῃς τῆς γενικῆς ἡρεμίας ἅπταις φάρον ἐπὶ τοῦ ἐξέχοντος βράχου τῆς ἀκτῆς ὅς τις καλῶς ἐντεῦθεν φαίνεται· τοῦτο ἔσται τὸ σύνθημα εἰς ὃ ἐγὼ θὰ σπεύσω· ἀλλ' ἂν βραδύνω ἐπὶ τινὰς στιγμάς, ἐλθὼν προσκάλεσόν με. Οὕτω κατὰ τὴν νύκτα τῆς ἐπιούσης θὰ δυνηθῶ ν' ἀπολαύσω τὴν ποθομένην χαρὰν, θὰ δυνηθῶ ν' ἀτενίσω δεσμίαν καὶ πλέον εἴ ποτε ὑπὸ τὸν ζυγόν μου τὴν τολμηρὰν ἄφρονα! . . .

(Ἐπεται τὸ τέλος).

ΚΩΦΗΝΑΙΑ Α. ΠΡΕΒΕΖΙΩΤΟΥ.

ΕΤΑΙΡΕΙΑΙ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ

Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος.

Συνεδρία τῆς 8 Μαρτίου.

Ἀνακοινωσις Σ. Γ. ΒΟΥΤΥΡΑ.

Τὴν προεδρείαν κατέχει ὁ πρόεδρος τοῦ Συλλόγου κ. Ἄν. Χρηστίδης, περιστοιχίζεται δὲ οὗτος ὑπὸ τῶν μελῶν τοῦ προεδρείου πάντων. Ἡ συνεδρία γίνεταί οὐχὶ ἐν τῇ τῶν συνεδριῶν αἰθούσῃ, ἀλλ' ἐν τῇ μεγάλῃ τῶν τελετῶν, προβλεπομένης τῆς συρροῆς πολλοῦ κόσμου, ὅπερ καὶ ἐγένετο. Μέλη παρῆσαν ὑπὲρ τὰ τεσσαράκοντα, ἀκροατήριον δὲ μέγα, ἐν ᾧ ἡ Α. Ἐξ. ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος κ. Ν. Μαυροκορδάτος μετὰ τῆς εὐγενεστάτης συζύγου αὐτοῦ καὶ τῆς χαριεστάτης θυγατρὸς αὐτοῦ δεσποινίδος Χαρικλείας, ὁ πρῶτος γραμματεὺς τῆς πρεσβείας κ. Εὐγ. Ζαλοκώστας, ὁ δ' ἄλλος γραμματεὺς κ. Ι. Ρικάνης μετὰ τῆς κυρίας Ρικάνη.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς προτέρως συνεδρίας καὶ ἀνακοινωθείσης περιλήψεως τῆς ἀλληλογραφίας, ἐν ἣ ἰσχυρῶς ἐγένετο καὶ περὶ τῆς ἀποστολῆς ἐνός ἐτι πονήματος Ὁ δ υ σ σ ε ί α ς ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Λύρα Ὁμήρου» πρὸς ὑποβολὴν αὐτοῦ τῷ Καραπανεῖῳ ἀγῶνι, ὅπερ ὅμως ἐκπρόχθη ἐκπρόθεσμον, ἅτε ληφθὲν ὀκτῶ ἡμέρας μετὰ τὴν λήξιν τῆς ὀριζόμενης πρὸς παραδοχὴν αὐτῶν προθεσμίας, ὁ λόγος δίδεται τῷ κ. Σ. Γ. Βουτυρᾷ, πάντων δὲ πρὸς αὐτὸν τὰ βλήματα προσηλωθῆσαν τὸ βῆμα ἀναβάντα.

Πρόκειται νὰ ποιήσῃται τὴν μέγα τὸ διάφορον ἔχουσαν ἀνακοινωσίαν αὐτοῦ «Περὶ τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ συνδεομένων μεγάλων ἱστορικῶν γεγονότων», ἥτοι περὶ θέματος ὄλως actualité, καθότι, ὡς γνωστόν, τῇ ἐσπέρᾳ τῆς παρασκευῆς ἐψάλη ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος. Ὁ κ. Βουτυρᾷ καταρχόμενος τῆς ἀνακοινώσεως αὐτοῦ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, ὡς ἐξ ἐφόδου, προβάλλεται τὴν σπουδαιότητα τῆς βυζαντινῆς ἱστορίας καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς μελέτης αὐτῆς, ἀνάγκην κατανοηθεῖσαν καὶ ὁμολογηθεῖσαν καὶ παρ' ἐπιφανῶν καὶ εὐδυνειδῶν τῆς Ἑσπερίας σοφῶν, καταδεικνυσι δ' ἐπισκοπῶν τὸ βυζαντινὸν κράτος ὅποσον ἐγένετο τοῦτο, ὅποια ἡ ἱστορία αὐτοῦ, ἥτις «ἐπεκτείνεται ἐπὶ δέκα καὶ ἐπέκεινα αἰῶνας φοβεροῦ κλύδωνος ἐφ' ἅπαν τὸ τῆς Εὐρώπης πρόσωπον, αἰῶνας, καθ' οὓς τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ πανταχοῦ καταποντισθέντος ὑπὸ τὸν κατακλυσμὸν τῶν ἐπιδρομῶν διαφόρων φύλων ἐπιπλέει ὡσεὶ νέα κιβωτός, ἡ βυζαντινὴ αυτοκρατορία, ἀπῆλμαντον διασώζουσα τὴν μεγάλην κληρονομίαν τῆς ἑλληνικῆς καὶ ρωμαϊκῆς ἀρχαιότητος». Ἐκθεῖς δὲ ὅσον οἱ ἐν Εὐρώπῃ εἰς τὴν μελέτην τῆς ἱστορίας ἐγκύπτουσι καὶ ὡς ἡ νεωτέρα ἐπιστήμη μελετᾷ αὐτήν, ἐπιλέγει: «Ἡ νεωτέρα ἐπιστήμη ὑπενόησεν ἤδη ὅτι κατὰ τὰς σκοτεινὰς ἐκείνας ἡμέρας τῆς ἀνθρωπότητος, αἵτινες ἀποκαλοῦνται ὁ Μέσος Αἰὼν, ἐνταῦθα, ἐν Βυζαντίῳ, μέγα τι ἐτελεσθαι οὐραγεῖο ἔργον, τὸ ἔργον τῆς ἀναγεννήσεως τῆς ἀνθρωπότητος, ὅτι ἐνταῦθα ἡ ζύμη τοῦ χριστιανι-

οῦ ζωογονεῖ καὶ διαπλάττει τὰς μεγάλας κατὰ τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας ἐν τῷ ἀρχαίῳ ἑλληνορωμαϊκῷ κόσμῳ τῷ συντριβέντι καὶ ἐκβαρβαρισθέντι ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν ἐπιδρομῶν». Ταῦτα ἐπὶ πλείστον ἀναπτύσσει φιλοσοφῶν ἐπὶ τῆς βυζαντινῆς ἱστορίας καὶ οὐχὶ ξηρῶς, ὡς τὸ σύνθετος, χρονογραφῶν αὐτὴν ὁ κ. Βουτυρᾷς. «Ὅταν δέ, λέγει περαιτέρω, αὕτη, ἡ βυζαντινὴ ἱστορία, ἐκ τῆς ἀληθοῦς ταύτης ἀπόψεως κριθῆ, θὰ διαλευκανθῶσι πολλὰ αὐτῆς σημεῖα διαλανθάνοντα σήμερον ἡμᾶς, καὶ παράδοξα ἢ μωρὰ καὶ ματαιόσχολα ἡμῖν δοκοῦντα». Καὶ ὁ ἀγορητὴς πρὸς τὸ δε τὸ σπουδαῖον σημεῖον τὸν νοῦν αὐτοῦ στρέφει, ὅτι ἅπαντα σχεδὸν ἡ ὁραδία τῶν βυζαντινῶν χρόνων ἐν τῇ θρησκείᾳ συγκεντροῦται. «Ὅταν ἐπισκῆπτῃ ὁ δεινότερος τῶν κατακλυσμῶν, ὅσοι ποτὲ ἐπὶ τὸ πρόσωπον τῆς Εὐρώπης ἐπέσκηψαν, ὅταν καταποντιζῆται ὑπ' αὐτὸν ὁ ρωμαϊκὸς κόσμος καὶ καταρρῆν ὁ ἀρχαῖος πολιτισμὸς, ὅταν μηδὲν ἰσχυρὸν νὰ θέσῃ φραγμὸν εἰς τὰς ὁρμὰς τῶν ἐπιδρομῶν, ἡ ἀνθρωπότης περιδεῖς καὶ μὴ ἀνευρίσκουσα περὶ ἑαυτὴν τὴν δύναμιν καὶ τὸ σθένος τοῦ ν' ἀντιστῆ ἀφ' ἑαυτῆς εἰς τὴν θεομάστιγα, ἀναζητεῖ τὸ σθένος τοῦτο ἐν τῷ ὑπερφυεῖ, ἐν τῷ θεῷ. Τοῦτο ἐπραξε, τοῦτο ἦτο ἐπόμενον νὰ πράξῃ ὁ βυζαντινὸς κόσμος. Τὸν Σταυρὸν τοῦ μεγάλου μάρτυρος τοῦ Γολγοθᾶ φύλακα ἔταξε τῆς οἰκουμένης, αὐτὸν βασιλείας τὸ κραταίωμα, αὐτὸν πιστῶν τὸ στήριγμα, καὶ τὴν παρθένον μητέρα αὐτοῦ ἄμαχον προστάτην καὶ πολιοῦχον, χρυσοπλοκώτατον πύργον καὶ δωδεκάτεχον πόλιν. Ἐν τούτοις ἀνεζήτησε καὶ ἀνεῦρε τὸ σθένος πρὸς μεγαλοουργίαν, τὴν καρτερίαν ἐν ταῖς συμφοραῖς, τὸ ἀκαταπόνητον ἐν ταῖς κακουχίαις, τὸ κέντρον τῆς ἀπαμβλῆθεισης ἀνδρείας ἐν ταῖς ἀπογνώσεσιν· ἐν τούτοις ἐνίκα ψάλλον τὸ «Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου κτλ.». Ἐξαιρεῖ δ' εἶτα τὴν ἐνότητα, ἥτις ὑφίστατο τῆς θρησκείας πρὸς τὴν πολιτείαν καὶ ἀπαραίτητον ὅρον τῆς πολιτικῆς υπάρξεως τοῦ βυζαντινοῦ κράτους τὴν θρησκευτικὴν ἐνότητα ἀποφαίνεται. Ἐκ τῆς στενῆς συναφείας δὲ τῆς Πολιτείας καὶ Ἐκκλησίας ἐκπηγαζούσας θεωρεῖ ὁ ἀγορητὴς καὶ τὰς θρησκευτικὰς αἰρέσεις καὶ τὰς θεολογικὰς ζητήσεις. «Ἡ θεολογικὴ συζήτησις περὶ τοῦ δεῖνος ἡ δεῖνος δόγματος ἐγκρύπτει πολλάκις σκέψιν καὶ μετρίαν περὶ ὑψηλῶν συμφερόντων τοῦ κράτους ἢ τῆς κοινωνίας. Ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σήμπαντος κόσμου, εὐσταθείας τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως μεριμνῶν, ἀγωνίζεται παντὶ σθένει νὰ περιφρουρήσῃ τὴν ἐν τῇ θρησκευτικῇ πολιτικῇ ἐνότητα τοῦ κράτους διὰ τῶν σπουδαιωτάτων ἐκείνων ἐγγράφων, ἐν οἷς ἡ λεπτεπίλεπτος θεολογικὴ διαλεκτικὴ ἐγκρύπτει ἀπαράμιλλον πολιτικὴν καὶ διπλωματικὴν δεινότητα». Προβαίνων δὲ εἰς τὴν τοιαύτην ἐπισκόπησιν τῆς βυζαντιακῆς ἱστορίας ὁ κ. Βουτυρᾷς, παραταρεῖ ὅτι τῆς θρησκείας ὑποκειμένης ὡς βάσεως τοῦ πολιτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ οικοδομήματος τοῦ βυζαντινοῦ κράτους τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ οὐχὶ τὴν ψυχρὰν ἐκείνην καὶ ἀψυχον, τὴν ἐν ταῖς δέλτοις τῶν χρονογράφων σημειουμένην, ἀλλὰ τὴν ἱστορίαν τὴν πραγματικὴν, τὴν ζῶσαν, τὴν σφύζουσαν, τὴν πάλλουσαν

ἀναζητητέον κυρίως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ἔθμοσιν. Εἰς ταύτην συγκεντροῦται ἢ ποιησὶς καὶ ἢ φιλολογία καὶ ἢ τέχνη καὶ μεταρριοῦται καὶ ἀναβαπτίζεται καὶ νεωτερίζεται διὰ τοῦ χριστιανισμοῦ. Ἐκ ταύτης ἐμπνέεται ὁ βυζαντινὸς ποιητὴς, ἐκ ταύτης ὁ καλλιτέχνης. Ἐν ταῖς ἀκολουθίαις αὐταῖς, ἐν τοῖς ἕμνοις, ἐν τοῖς ἔθμοσιν, ἐν ταῖς ἀναγινωσκομέναις περικοπαῖς τοῦ Δαυὶδ καὶ τῶν Προφητῶν δύναται τις πολλακίς νὰ παρακολουθήσῃ σειράν ὄλην καὶ διαδοχὴν καὶ ἀλληλουχίαν μεγάλων γεγονότων, ἅπερ οἱ χρονογράφοι ἐν σιγῇ ἢ δι' ὀλίγων παρέρχονται λέξεων. «Τοιοῦτον, λέγει ὁ κ. Βουτυράς, ἐγὼ τοῦλάχιστον φρονῶ ὅτι εἶναι τὸ μέγα γεγονός, οὗ ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος ἢ μᾶλλον ἢ Ἀκάθιστος Ἀκολουθία, ἢ τῷ σαββάτῳ τῆς Ε' ἑβδομάδος τῶν νηστειῶν ψαλλομένη σημεῖοι τὸ ἐνδοξον τέρμα καὶ τοῦ ὁποίου τὰς ἀλληλοδιαδόχους περιπετείας καὶ φάσεις ἀνευρίσκει τις ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς ἡμῶν ἀκολουθίαις ἥδη ἀπὸ τῆς ἑορτῆς τῆς Ὑπαπαντῆς».

Οὕτως ἀνομολογήσας τὰς γενομένας μελέτας τῆς βυζαντινῆς ἱστορίας ἐν τε τῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ καὶ τῇ Ἐταιρείᾳ τῶν μεσαιωνικῶν ἐρευνῶν καὶ εὐξάμενος ὅπως ἢ πραγματεία αὐτοῦ γένηται ἀφορητὴ καὶ ἄλλων τοιοῦτων, διότι ἡμῖν μάλιστα προσήκει ἢ μελέτη, ἡμῖν, οἵτινες, ἐν ᾧ αἱ Βυζαντινοὶ ἐδίωσαν χῶρον βιοῦντες, κάλλιον τῶν ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ δυνάμεθα ν' ἀντιληφθῶμεν αὐτῶν ὡς πολλὰ ἔτι τοῦ βίου καὶ τῆς δρώσεως αὐτῶν διασώζοντες, προβαίνει εἰς τὸ κύριον αὐτοῦ θέμα.

Ὁ Ἀκάθιστος λεγόμενος Ὑμνος τυπωθεὶς ψάλλεσθαι τῷ σαββάτῳ τῆς Ε' ἑβδομάδος τῶν νηστειῶν πρὸς ἀνάμνησιν τῆς ἀπαλλαγῆς τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τριῶν πολιορκιῶν, τῆς ἐπὶ Ἡρακλείου ὑπὸ τῶν Ἀδάρων, λυθείσης τῇ 8 αὐγούστου 626, τῆς ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Παγωνάτου λυθείσης διὰ τῆς ἥττης τῶν πολιορκητῶν κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας τοῦ 678, καὶ τῆς ἐπὶ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου καθ' ἣν οἱ πολιορκοῦντες ἠναγκάσθησαν λύσαι αὐτὴν κατ' αὐγούστον τοῦ 718, ἐστὶ περιφανὲς μνημεῖον μεγάλης ἱστορικῆς ἐποχῆς τοῦ βυζαντινοῦ κράτους, τῆς μεγίστης ἰσως πασῶν, καθ' ἣν ἀκαταπόνητος ἐν ταῖς συμφοραῖς καὶ ἀκαταμάχητος τὸ σθένος ὁ βυζαντινὸς ἀναδεικνύεται κόσμος. ἐπέβαλεν εἰρήνην, ἥτις δικαίως δύναται ν' ἀποκληθῇ ἢ κινῶνεις εἰρήνη τῶν βυζαντινῶν χρόνων.

Καὶ ὅτι μὲν τῆς μεγάλης ἐκείνης ἐποχῆς περιφανέστατον ἐστὶ μνημεῖον ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος ὁμοφώνως κρατεῖ γνώμη, ἐρειδομένη ἐπὶ τῶν ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ἡμῶν βιβλίοις συναξαρίων. «Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τῷ σαββάτῳ τῆς Ε' ἑβδομάδος τῶν νηστειῶν τὸν Ἀκάθιστον Ὑμνον ἐορτάζομεν τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου δι' αἰτίαν τοιαύταν. Ἀναγράφων δὲ τὸ συναξάριον κατὰ χρονολογικὴν τάξιν τὰς τρεῖς πολιορκίας συμπραίνει ᾧδε: «Διὰ ταῦτα τοίνυν ἅπαντα τὰ ὑπερφυῖ θανυμάσια τῆς Παναγίας καὶ Θεομήτορος τὴν παροῦσαν ἐορτὴν ἐορτάζομεν. Ἀκάθιστος δ' εἰρηται, διότι ὀρθοστάδην τότε πᾶς ὁ λαὸς κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην τὸν Ὑμνον τῇ τοῦ Λόγου μητρὶ ἔμελεσαν. Καὶ ὅτι ἐν πᾶσι τοῖς ἄλλοις οἰκοῖς καθῆσθαι ἐξ ἔθους ἔχοντες ἐν τοῖς πα-

ροῦσι τῆς Θεομήτορος ὄρθοι πάντες ἀκροώμεθα». Ἀλλὰ κατὰ ποίαν τῶν τριῶν πολιορκιῶν ἐψάλη τὸ πρῶτον καὶ καθιερώθη ψάλλεσθαι ὁ Ὑμνος οὗτος καὶ τίς ὁ αὐτὸν συντάξας, μαρτυρία μὲν θετικὴ οὐδεμία ὑφίσταται, ἄλλοι δ' ἄλλως περὶ τούτου ἐγνωμάτευσαν. Καὶ ὁ μὲν ἀσιδῖμος Κωνσταντῖνος ὁ Οικονόμος ἀνάγει τὴν σύνταξιν αὐτοῦ εἰς ἀρχαιοτέραν ἐποχὴν, συντάκτην αὐτοῦ ἀποδεχόμενος, κατὰ τὴν πλειοτέραν, ὡς λέγει, γνώμην, τὸν Ἀλεξανδρεῖα Ἀπολλινάριον, «ὅστις ἐποίησεν εἰς ἑξάμετρα ἐπὶ τὸ ψαλτήριον καὶ ὄλην σχεδὸν τὴν θείαν Γραφήν». Ἐπικρατεστέρα δὲ εἶνε ἢ γνώμη ὅτι συντάξην ἐπὶ Ἡρακλείου καὶ ἐψάλη εὐθύς μετὰ τὴν λύσιν τῆς ὑπὸ τῶν Ἀδάρων πολιορκίας, ὅτι δὲ ποιητὴς τοῦ Ὑμνου ἐγένετο ὁ κατὰ τὴν πολιορκίαν ἐκείνην πρωταθλητῆς πατριάρχης Σέργιος ἢ ὁ μαθητῆς, φίλος, θαυμαστῆς καὶ ἕμνογράφος Γεώργιος ὁ Πισίδης, διάκονος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ χαρτοφύλαξ. Ἡ γνώμη αὕτη δὲ στηρίζεται ἐπὶ τῶν ἐπομένων: α') Ἐπὶ τοῦ ὅτι ἐν τῷ μνημονευθέντι συναξαρίῳ, καίτοι ἐν τῷ συμπεράσματι αὐτοῦ φέρεται ὅτι διὰ ταῦτα ἅπαντα τὰ ὑπερφυῖ θανυμάσια, τὰ κατὰ τὰς τρεῖς δπλονότι πολιορκίας γενομένα, τὴν παροῦσαν ἐορτὴν ἐορτάζομεν, οὐχ ἕττον εὐθύς μετὰ τὴν ἀφήγησιν τῆς θαύματι τῆς Θεομήτορος λύσεως τῆς ὑπὸ τῶν Ἀδάρων πολιορκίας καὶ τῆς παντελοῦς αὐτῶν καταστροφῆς ὁ συναξαριογράφος ἐπάγεται: «Ἐκτοτε οὖν εἰς μνεῖαν τοῦ τοιοῦτου καὶ ὑπερφυοῦς θαύματος ἢ Ἐκκλησία τὴν τοιαύτην ἐορτὴν παρελάβε τῇ μητρὶ ἀνατιθεῖσα τοῦ Θεοῦ τῷ παρόντι καιρῷ, ὅτε καὶ τὸ τρόπαιον τῆς Θεομήτορι γέγονεν» β') Ἐπὶ λόγῳ ἀναγινωσκομένου εἰς τὴν Ἀκάθιστον, οὗ τὸ χειρόγραφον εὔρεν ὁ Γρέτσερος πρῶτος ἐν τῇ βαυαρικῇ βιβλιοθήκῃ γ') ἐπὶ χειρογράφῳ τινὸς τῆς Μαρκιανῆς βιβλιοθήκης, ἐν ᾧ οἱ εικοσιτέσσαρες οἰκοὶ τῆς Θεοτόκου, οἱ ἀποτελοῦντες τὸν Ἀκάθιστον Ὑμνον ἐπιγράφονται «Ποίημα Σεργίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως» δ') Ἐπὶ τῆς εἰκαδίας τοῦ σχολιάσαντος τὸν Πισίδην σοφοῦ Κουερκίου, ὅστις ἐν τοῖς ποιήμασι τοῦ σχολιαζόμενου πρῶτος οὗτος κατέλεξε καὶ τὸν Ἀκάθιστον Ὑμνον, βασιθεὶς ἴδια ἐπὶ τοῦ ὅτι ἐν τέλει τοῦ περὶ ἀδαρικοῦ πολέμου ποιήματος αὐτοῦ προτρέπει, λέγει ὁ Κουέρκιος, τοὺς Βυζαντινοὺς ἄσαι τὸν ὕμνον, ὕμνος δὲ κατὰ τὸν σοφὸν σχολιαστὴν, οὐδεὶς ἄλλος ἢ ὁ ὑπ' αὐτοῦ ποιηθεὶς Ἀκάθιστος.

Ἀπέναντι δὲ πάντων τούτων ὑπάρχει ἢ μόνη παρὰ βυζαντινῷ χρονογράφῳ σαφῆς καὶ ὀρισμένη μαρτυρία περὶ τοῦ χρόνου τῆς γενέσεως ἢ τοῦλάχιστον τῆς καθιερώσεως τῆς Ἀκαθίστου Ἀκολουθίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. ἔστι δ' αὕτη ἡ Γεωργίου τοῦ Ἀμαρτωλοῦ, ὅστις ἀναφέρων τὴν ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Παγωνάτου ἐπταετῆ πολιορκίαν καὶ τὴν κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν πανωλεθρίαν τῶν πολιορκητῶν ἐπάγεται τάδε: «Ὅτε καὶ ἢ Ἀκάθιστος ἐτυπώθη καὶ τὸ κοντάκιον «τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ» καὶ τὸ «Προστασία τῶν Χριστιανῶν» καὶ τὸ «Προσθεῖα θερμῇ».

Καὶ αὗται μὲν αἱ ὑφιστάμεναι ἀσθενεῖς μαρτυρίαι καὶ αἱ ἐξενεχθεῖσαι παρασκευασθέντες εἰκαδίας περὶ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ἐποιήθη τε καὶ καθιερώθη

ψάλλεσθαι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος καὶ περὶ τοῦ ποιητοῦ αὐτοῦ.

Ἀλλὰ πρῶτον καὶ κύριον νομιζομέν, λέγει ὁ κ. Βουτυράς, ἐν τῇ ἐξετάσει ταύτῃ τῶν ἀορίστων μαρτυριῶν καὶ εἰκασίων κατ' ἀνάγκην δεόν νὰ ταχθῆ ἡ μελέτη τοῦ Ὑμνου αὐτοῦ καθ' ἑαυτὸν ἐν τῇ ὑψῆ τοῦ λόγου, ἐν τῇ ποιητικῇ αὐτοῦ ἀξίᾳ καὶ ἐν ταῖς ἰδέαις, ἃς ἀπεικονίζει καὶ τοῖς ὑπαινιγμοῖς, οἵτινες ἐν αὐτοῖς εὗρονται.

Ὁ κ. Βουτυράς ὁμολογῶν εἶτα ὅτι τὸν Ὑμνον θεωρεῖ ὡς περιφανές μνημεῖον μεγάλης ἱστορικῆς ἐποχῆς, οὐδόλως ἀσπάζεται τὴν ἰδέαν ὅτι εἶνε ποιητικὸν καλλιτέχνημα, ἐν ᾧ ἀπορεῖ τις τί πρότερον νὰ θαυμάσῃ, τὴν γονιμότητα τῆς φαντασίας τοῦ ποιητοῦ ἢ τὴν ἀπαράμιλλον τέχνην, δι' ἧς ἐφιλοτέχνησε περὶ τοὺς τριακοσίους στίχους καὶ μάλιστα τὰς διστίχους στροφάς συνδεδεμένας ἀλλήλαις τὸ μὲν διὰ τῆς ἐννοίας, τὸ δὲ διὰ τῆς ἀντιθέσεως ἢ διὰ τοῦ ὁμοῦ καὶ ὁμοιοτελεύτου, ὡς ὁ ἐλλόγιμος φίλος κ. Ματθαῖος Παρανίκας ἀπὸ τοῦ βήματος τοῦ Συλλόγου ἐσχάτως ἀπεφώνησε. Τοῦναντίον μελετῶν τις τὸν Ὑμνον ἀνευρίσκει πολλαχού ὅτι ἡ γονιμότης τῆς φαντασίας ἐφ' ὅσον μὲν τὰς ἐμπνεύσεις καὶ τὰς εἰκόνας ἐκ τῆς Γραφῆς ἀρύεται ἀπήχημα ἀσθενὲς αὐτῶν ἔστιν, ὁσάκις δ' ἐν ἑαυτῇ νέας ἀναζητεῖ ἰδέας καὶ εἰκόνας πρὸς συμπλήρωσιν τῶν γραφικῶν παρασύρεται εἰς ἀκολασίαν ἀντιπίπτουσαν εἰς πᾶσαν καλαισθησίαν, πολλακίς δὲ καὶ δεινῶς ταύτην πλιπτουσαν, ἀκολασίαν εἰκόνων, ἀκολασίαν ἀντιθέσεων, ἀκολασίαν ὁμοῦ καὶ ὁμοιοτελεύτων. Οὕτω, φέρ' εἰπεῖν, αἱ εἰκόνες : «καὶ τὴν εὐκαρπον ταύτης νηδὺν ὅς ἀγρὸν ὑπέδειξεν ἠδὺν ἅπασιν τοῖς βουλομένοις θερίζειν ὠτηρίαν» ἢ «θεωροῦσι τοῦτον ὡς ἀμνὸν ἄμωμον, ἐν τῇ γαστρὶ Μαρίας βοσκθέντα» δὲν φαίνονται ἡμῖν ὡς ἐπιμαρτυροῦσαι σώφρονα καὶ ἀληθῶς ποιητικὴν ἐν τῇ γονιμότητι φαντασίαν, ὡς οὐδ' αἱ ἐξεζητημένα καὶ βεβιασμένα ἀντιθέσεις καὶ παρηχύσεις καὶ ὁμοιοτέλευτα, οἷα τὰ : «πρὸς τὴν ἀγαθὸν σε θεωρῶν καὶ κλεψίγαμον ὑπονοῶν» ἢ τὸ βρέφος τῆς Ἐλισάβετ, ὅπερ ἐν τῇ γαστρὶ αὐτῆς «ἐπιγνόν τὸν τῆς Μαρίας ἀπλασθὸν χεῖρει καὶ ἄλμασιν ὡς ἄσματος βοᾷ» ἢ τὸ «φθάσαντες τὸν ἄφθαστον» καὶ «ἀφέντες τὸν Ἡρώδην ὡς ληρώδην» ἢ τὸ δύσπχον ἐκεῖνο «μέλλοντος Συμεῶνος τοῦ παρόντος αἰῶνος μεθίστασθαι τοῦ ἀπατεῶνος», μαρτυροῦσι τέχνην ἀπαράμιλλον. Ἐκ καλλιτεχνικῆς καὶ ποιητικῆς ἀπόψεως ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν βρῖθει, καὶ μάλιστα ἀπὸ τῆς κυριακῆς τοῦ Τελῶνου καὶ Φαρισαίου μέχρι τῆς Πεντηκοστῆς, ἐκκλησιαστικῶν Ὑμνων καὶ ἀκολουθιῶν πολλῶν ὑπερτέρας τοῦ Ἀκάθιστου Ὑμνου κατὰ τε τοῦ λόγου τὴν ὑψὴν καὶ κατὰ τὸ ποιητικὸν ὕψος καὶ κατὰ τὸ ἀριπρεπὲς τῶν εἰκόνων καὶ κατὰ τὸ εὐρυθμὸν καὶ σώφρον τῶν ἀντιθέσεων καὶ τῶν ὁμοιοτελεύτων. Τοιαῦται ἡ δύο ἡμέρας πρὸ τῆς Ἀκαθίστου ψαλλομένη ἀκολουθία τοῦ Μεγάλου Κανόνος, τοῦ ποιητικοῦ τούτου καλλιτεχνήματος τοῦ Ἀναθρέου Κρήτης, πᾶσαι αἱ τῆς Μεγάλης Ἐβδομάδος ἀκολουθίαι, ἡ τοῦ Πάσχα, ἡ τῆς Πεντηκοστῆς καὶ λοιπαί.

Καὶ τοιοῦτος μὲν ἐκ καλλιτεχνικῆς καὶ ποιητικῆς ἀπόψεως, οἷος τουλάχιστον ἡμῖν δοκεῖ, ὁ Ἀκάθιστος

Ὑμνος. Ἐκ δὲ τῆς καλλιτεχνικῆς ταύτης ἐξετάσεως αὐτοῦ κατὰ τε τοῦ ὕψους τὸ κακόζηλον, τὸ τῆς φαντασίας ἀστάθμητον καὶ τὸ ἐξεζητημένον τῶν ἀντιθέσεων καὶ τὴν κατάχρησιν τῶν ὁμοῦ καὶ ὁμοιοτελεύτων δὲν εἶνε τολμηρὸν νὰ ἐξαγάγῃ τις ὅτι ὁ Ὑμνος ἐποιήθη κατ' ἐποχὴν οὐχὶ προγενεστέραν τοῦ Ζ' αἰῶνος καὶ ἐπομένως ὅτι ἡ γνῶμη ἢ ἀποδίδουσα αὐτὸν εἰς τὸν ἐν ἐξαμέτροις τὸν Ψαλτῆρα καὶ τὰς Γραφὰς μετὰ ποιητικοῦ ὄντως ταλάντου παραφράσαντα Ἀπολλινάριον οὐδαμῶς δύναται νὰ ὑποστηρικθῆ, καὶ ταῦτα οὐδεμιᾶς περὶ τούτου σαφοῦς καὶ ὀριστικῆς ὑπαρχούσης μαρτυρίας. Ἀλλὰ καὶ τὸν Πισίδην ἴσως θὰ ἠδύκει τις εἰς αὐτὸν τὴν ποιήσιν τοῦ Ὑμνου ἀναφέρων. Ὁ ἱαμβογράφος οὗτος, ὃν οἱ Βυζαντινοὶ ἠρέσκοντο παραβάλλοντες πολλακίς πρὸς τὸν Εὐριπίδην, διασώζει ἐτι, καίπερ ὑπνώττον πολλαχού, τὸ ποιητικὸν καὶ τὸ καλολογικὸν αἶσθημα καὶ ἀνευρίσκει ἐν αὐτῷ οὐχὶ σπανίως ἐμπνεύσεις καὶ φθόγγους οὐχὶ ἀναξίους κρείττονος ποιητικῆς ἐποχῆς. Τὸ ὕψος αὐτοῦ εἶναι ἐνίοτε ἐξεζητημένον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ βεβιασμένον· αἱ παρ' αὐτῷ ἀντιθέσεις καὶ φυσικώτεραι εἰσι καὶ σπανιώτεροι, καὶ φειδωλῶς ἐγκατεσπαρμένοι εἰσὶν ἐν τοῖς ποιήμασιν αὐτοῦ. Τὸ πατριωτικὸν αἷμα σφύζει παρ' αὐτῷ πολλῶ ἰσχυρότερον καὶ πανταχοῦ σχεδὸν παρ' αὐτῷ τὰ περὶ Τριάδος καὶ περὶ Χριστοῦ καὶ Παρθένου δόγματα καὶ αἱ γραφικαὶ ῥήσεις ἐκφέρονται ἐν συνδυασμῷ καὶ ὡς ἀφεταιρία πρὸς ἔξαρσιν τῶν τροπαίων, ἃ τῇ δυνάμει αὐτῶν ἐστῆθησαν, πρὸς ἐξέγερσιν τοῦ εὐσεβοῦς ἔρωτος τοῦ ἀκαταμαχίτου τὰς βυζαντινὰς στρατιὰς ἀπεργαζομένου, πρὸς ἐπὶ κλησίῳ τῆς αἰωνίου αὐτῶν προστασίας ἐπὶ τοῦ κράτους καὶ ἐπὶ τοῦ φιλοχρίστου δεσπότη. Παρὰ τῷ Πισίδῃ μόνον ὑπὸ τοιαύτην ἐποψίᾳ ὁ πατριώτης προσφεύγει εἰς τὴν θεολογίαν λησιμονῶν αὐτὴν πολλακίς ἐνθα τὸ πατριωτικὸν πάθος ἐξαιρεται ἐπὶ τῇ θεᾷ τῶν θριάμβων. Ὁ κ. Βουτυράς παρατίθησι πρὸς ἀπόδειξιν τῶν λεγομένων αὐτοῦ στίχους τοῦ Πισίδου, μεθ' ὃ ἐπάγεται Ὁ Πισίδης πολλῶ δὲ μᾶλλον ὁ πατριάρχης Σέργιος ὁ πολιτικώτατος καὶ πατριωτικώτατος ἴσως τῶν πατριαρχῶν, ἐκεῖνος εἰς ὃν, τὴν ἀλόγωνσιν τοῦ Ἡρακλείου κατανηκῆσαντα καὶ τὴν ἀκαταγώνιστον καρτερίαν, αὐτῷ ἐμπνεύσαντα, ἡ βυζαντινὴ ἱστορία ὀφείλει τὰς ἐπιφανεστάτας αὐτῆς σελίδας, ἀνήκουσιν εἰς ἄλλην τάξιν.

Ὁ ὑμνογράφος τοῦ Ἀκαθίστου δὲν φαίνεται ἀνήκων εἰς τὴν χορείαν τῶν ἱεραρχῶν τούτων· ἀνήκει μᾶλλον εἰς τὸν μοναχικὸν θιάσον, ὅστις ἀποσπώμενος πάσης κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς μερίμνης μόνον μέλημα καὶ μελέτημα αὐτοῦ ἔχει τὸ δόγμα, τὴν θεολογίαν, τὴν Γραφήν, προβαίνων ἐνίοτε ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ καὶ ἀναπτύξει μέχρις ἀκράτου ρεαλισμοῦ.

Ἐνταῦθα διακόπτει ὁ κ. Βουτυράς τὴν ἀνακοίνωσιν αὐτοῦ, μέλλων νὰ συνεχίσῃ αὐτὴν κατὰ τὴν τακτικὴν συνεδρίαν τῆς αὔριον, 15 ἰσταμένου.

Ἐγκριθείσης τῆς ἀναβολῆς τῆς ἐπὶ τῆς ἀνακοινώσεως συζητήσεως εἰς τὸ πέρασ αὐτῆς, ὁ πρόεδρος τοῦ Συλλόγου κ. Α. Χρηστίδης ἐκφράζει τῷ ἀγορητῇ τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου καὶ λύει τὴν συνεδρίαν.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Συνεχίζοντες σήμερον τὸ περὶ τῶν ἐκλείψεων ἐν γένει, τῶν ἡλιακῶν δὲ ἰδίᾳ, ἡμέτερον θέμα, σημειούμεθα, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὅτι πλὴν τῶν ἐν τῇ προηγουμένῃ Ἐπιστημονικῇ ἡμῶν Ἐπιθεωρήσει ἀναγραφέντων γενικοῦ ἐνδιαφέροντος φαινομένων, ἅτινα ἀποτελοῦσιν αὐτὴν ταύτην τὴν ἡλιακὴν ἐκλείψιν, ὑπάρχουσι καὶ ἕτερα ἀναφερόμενα εἰς αὐτὴν τὴν σύστασιν τοῦ Ἥλιου καὶ τοῦ περὶ αὐτὸν χώρου, τοιαῦτα δὲ εἶνε τὰ γνωστὰ ὑπὸ τὰ ὀνόματα προχοαί (protuberances), στέφανος (couronne), αἴγλη (gloire), κτλ., περὶ τούτων δὲ ἰδίᾳ ἔσται ἡμῖν ὁ λόγος.

Κατὰ τὰς ὀλικὰς ἡλιακὰς ἐκλείψεις, κατὰ τὰς ὀλίγας στιγμὰς καθ' ἃς ὁ σκοτεινὸς δίσκος τῆς Σελήνης ἀποκρύπτει ἀφ' ἡμῶν ὀλοσχερῶς τὸν ἡλιακόν, ὁ περὶ τὸν δίσκον τοῦτον χώρος δὲν εἶνε ἐντελῶς σκοτεινός, ἀλλὰ πληροῦται ὑπὸ ὕλης φωτεινῆς, ἀποτελούσης εἰδὸς τι αἴγλης, ἐν ἣ διακρίνονται γλῶσσαι πυρὸς ἔχουσαι ζωερὸν ρόδινον χρωματισμὸν καὶ ἀποτελοῦσαι συνέχειαν τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου. Αἱ γλῶσσαι αὗται, γνωστὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν προχοῶν, παρατηρήθησαν μὲν διὰ τοῦ ἀόπτου ὀφθαλμοῦ καὶ εἰς τοὺς προγενεστέρους χρόνους, οἷον κατὰ τὰς ὀλικὰς ἐκλείψεις τῶν ἐτῶν 1239, 1560, 1605, 1652, 1706, 1724, 1733 καὶ 1766, ἀλλ' ἐθεωρήθησαν ὑπὸ τῶν ἀστρονόμων ὡς ὀπτικά ἀπάται, ὡς φαινόμενα μὴ ἔχοντα πραγματικὴν ὑπόστασιν, διὰ τὸν λόγον δὲ τοῦτον μόλις τῷ 1842, κατὰ τὴν ὀλικὴν ἐκλείψιν τῆς 26/8 ἰουλίου, ἣτις εἶνε ἐκ τῶν σημαντικωτέρων τοῦ αἰῶνος τούτου, οἱ ἀστρονόμοι ἤρξαντο ἐνασχολούμενοι περὶ ταύτας. Αἱ παρατηρήσεις διέφερον καὶ κατὰ τόπους καὶ κατὰ τὴν θέσιν καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν προχοῶν. Ὁ Airy, διευθυντῆς τοῦ Ἀστεροσκοπείου τοῦ Greenwich, ἐσημείωσε τρεῖς, ἐν σχήματι ὀδόντων πρίονος, κειμένας εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ δίσκου, ὁ Baily, ἐπίσης τρεῖς, ἀλλὰ κειμένας ἐπὶ τὰ ἕτερα αὐτοῦ. Ὁ Arago παρατήρησε δύο μόνον εἰς τὸ κατώτερον μέρος τοῦ δίσκου, ὁ δὲ γάλλος ἀστρονόμος Petit προσέειπε εἰς μέτρησιν τῆς μᾶς τούτων καὶ ἐξετίμησε τὸ ἀπὸ τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου ὕψος αὐτῆς εἰς 1' 45'', ἥτοι εἰς 80 000 χμ.

Αἱ παρατηρήσεις ἐξηκολούθησαν καὶ κατὰ τὰς ὀλικὰς ἐκλείψεις τῶν ἐτῶν 1851, 1860, 1868, 1871, καὶ ἐφεξῆς μέχρι τῆς σήμερον· ἦδη δὲ ἀπὸ τῆς τοῦ 1851, διὰ τῶν ἐν Σουηδία γενομένων μελετῶν τοῦ Airy καὶ τῆς ὑπ' αὐτοῦ συστάσεως ἐπὶ τούτῳ ἀποστολῆς, τὰ δεδομένα ἦσαν ἀρκετὰ ὥστε νὰ προβῶσιν εἰς διατύπωσιν τῆς φύσεως τῶν πυρίνων τούτων γλωσσῶν, ἔχουσαν ἐν συνόψει ὧδε :

Αὐαί προχοαὶ ἀδύνατον νὰ εἶνε ὄρη, ὡς κατ' ἀρχὰς ὑπετέθη, διότι τοῦτο ἀντίκειται εἰς τοὺς νόμους τῆς ἰσορροπίας, ἀφοῦ αἱ παρατηρήσεις τοῦ Arago ἔδειξαν ὅτι τινὲς τούτων εἶνε καὶ πέραν τῆς κατακορύφου κεκλιμέναι :

Βον Τὸ σχῆμα καὶ ἡ διαγραφὴ αὐτῶν, προσομοιάζουσα πρὸς τὸ τῶν ἡμετέρων νεφῶν, καθιστᾷ ἀναγκαίαν τὴν παραδοχὴν τῆς ἀεροειδοῦς συστάσεως αὐτῶν :

Γον Τὸ εἰς τὴν αὐτὴν προχοῖν ἀποδιδόμενον διά-

φορον τοῦ σχήματος δυνατόν μὲν ν' ἀντιστοιχῇ εἰς πραγματικὰς τῶν προχοῶν μεταβολὰς, δυνατόν ὅμως καὶ νὰ προέρχεται ἐκ τῆς ἀτελείας τῶν διαγραμμάτων :

Δον Προφανῆς σχέσις ὑφίσταται μεταξὺ τῶν προχοῶν τούτων καὶ τῶν ροδίνων τόξων τῶν παρατηρηθέντων μὲν ἀπὸ τοῦ 1842, πολλῶ δὲ κάλλιον μελετηθέντων κατὰ τὴν ἐκλείψιν τοῦ 1851, ἐξ ἧς δύναται τις νὰ ἐξαγάγῃ τὸ συμπέρασμα ὅτι τὰ τόξα ταῦτα ἀποτελοῦσι τὸ ὁρατὸν μέρος συνεχοῦς στρώματος ἐντελῶς τὸν Ἥλιον καλύπτοντος :

Εον Ἐκ τῆς παρατηρήσεως ὅτι τὸ μέγεθος τῶν προχοῶν βαίνει ἐλαττούμενον μὲν ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ σεληνιακοῦ δίσκου καλυπτομένῳ χώρῳ, αὐξανόμενον δὲ ἐν τῷ ἑτέρῳ, ἐξάγεται τὸ συμπέρασμα ὅτι ἔδρα τοῦ φαινομένου εἶνε ὁ Ἥλιος καὶ οὐχὶ ἡ Σελήνη :

Σον Αἱ ὑπὸ τῶν διαφόρων παρατηρητῶν σημειωθείσαι διαφοραὶ τῆς θέσεως καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν προχοῶν δέον ν' ἀποδοθῶσιν εἰς τὴν ταχύτητα τῶν παρατηρήσεων :

Τοιαῦτα τὰ ἀξιόλογα πορίσματα τῶν ἐπὶ τῶν φαινομένων τούτων παρατηρήσεων μέχρι τοῦ 1851.

Ἄπὸ δὲ τῆς ἐποχῆς ταύτης, ἰδίᾳ δὲ ἀπὸ τῆς ὀλικῆς ἐκλείψεως τοῦ 1860, ἣτις ἦτο κεντρικὴ ἐν Ἰσπανίᾳ, προσετέθησαν αἱ ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ γενομέναι παρατηρήσεις ὑπὸ τοῦ ἰταλοῦ ἀστρονόμου Secchi καὶ ὑπὸ τοῦ ἀγγλοῦ ἀστρονόμου Warren de la Rue, οἵτινες καὶ ἐφωτογράφησαν τὰς προχοὰς ταύτας. Διὰ τῶν παρατηρήσεων τούτων ἐδείχθη ὅτι, πλὴν τῶν προχοῶν, ὑφίσταται στρώμα τῆς αὐτῆς φύσεως, περιβάλλοντα πανταχόθεν τὸν ἥλιον, αὗται δὲ προσέρχονται ἐκ τοῦ στρώματος τούτου καὶ εἶναι μᾶζαι ἐγειρόμεναι ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τούτου, ἐνίοτε δὲ καὶ ὀλοσχερῶς ἀπ' αὐτοῦ ἀποσπώμεναι, ὅτι δὲ τινὲς τούτων προσομοιάζουσι πρὸς τὸν ἀπὸ τῶν καπνοδοχῶν ἡμῶν ἢ ἀπὸ τῶν κρατῆρων τῶν ἠφαιστειῶν ἀναθρόσκοντα καπνόν, ὅστις, ἀφοῦ φθάσῃ εἰς ὕψος τι, ἀναγκάζεται ὑπὸ βέματος ἀέρος νὰ κλίνῃ ὀριζοντίως. Ὁ ἀριθμὸς τῶν κατὰ τὴν ἐκλείψιν ταύτην παρατηρηθεισῶν προχοῶν ἦτο μέγιστος, ἦσαν δὲ αὗται ὁραταὶ καὶ πρὸ καὶ μετὰ τὴν κεντρικὴν ἐκλείψιν, τινὲς δὲ τούτων ἠγείροντο εἰς ὕψη μὴ ὑπολειπόμενα τοῦ δεκαπλασίου τῆς γήινης διαμέτρου.

Καὶ ταῦτα μὲν ἦσαν τὰ ἐκ τῆς ἐκλείψεως ταύτης προκύψαντα ἀσφαλῆ πορίσματα. Ἐγγιζούσης δὲ τῆς ὀλικῆς ἐκλείψεως τῆς 6/18 αὐγούστου 1868, ὁρατῆς ἐν Ἀσίᾳ, ἀπεφασίσθη ἡ χρησιμοποίησις τῆς φωτοαναλύσεως πρὸς ἐπίλυσιν τῶν ἐπομένων ὑψίστου ἐνδιαφέροντος ζητημάτων :

Αον Ἐὰν αἱ προχοαὶ σύγκνται ἐκ στερεᾶς ὕλης καὶ δύναται νὰ συγκριθῶσι πρὸς νέφη διάπυρα, ἢ εἶνε μᾶζαι ἀληθῶς ἀεροειδεῖς :

Βον Ὅποιαί τινὲς οὐδαί ἀποτελοῦσι ταύτας :

Ἡ ἐκλείψις αὐτὴ ὑπῆρξε λίαν εὐνοῦς εἰς παρατηρήσεις· ἄμα τῇ ἐνάρξει αὐτῆς ἐγένετο ὁρατὴ πλωρία προχοῆ, ἔχουσα ὕψος ὑπερδεκαπλασίον τῆς γήινης διαμέτρου, ἧς τὸ ἐν τῷ φασματοσκοπικῷ φάσμα ἦτο διακεκομμένον, ἀποτελούμενον ἐκ μικροῦ ἀριθμοῦ λαμπρῶν ραβδώσεων, ἐξ οὗ ἀμέσως ἔπεται ὅτι αἱ προχοαὶ ἀποτελοῦνται ἐξ ὕλης εὐρισκομένης εἰς τὴν ἀεροειδοῦς μορφήν. Οἱ

δὲ μᾶλλον εὐνοηθέντες ἐν ταῖς παρατηρήσεσιν αὐτῶν ἦσαν οἱ ἀστρονόμοι *Rayet* ἐν Μαλάκα, *Janssen*, ταγματάρχης *Tennant* καὶ λοχαγὸς *Herschel* ἐν Guntoor ἢ *Guntur* (ἀνατολικῆ Ἰνδικῆ), καὶ *Weisse* ἐν *Aden*.

Μετὰ τὴν ἀνωτέρω σημειωθείσαν εὐτυχῆ ἐπίλυσιν τοῦ πρώτου προβλήματος ἔμενε μόνον ἡ τοῦ δευτέρου, ἀναφερομένου εἰς τὴν σύστασιν τῶν προχοῶν, οὐτινος ἡ λύσις ἀπῆται ἐργασίαν πολλῶ τῆς πρώτης δυσχερεστέραν, καθ' ὅσον πρὸς τοῦτο εἶδει νὰ συγκριθῆ τὸ φάσμα τῶν προχοῶν πρὸς τὰ φάσματα γνωστῶν οὐσιῶν ἢ πρὸς τὸ τοῦ Ἥλιου. Τὴν λεπτοτάτην ταύτην ἐργασίαν ἐξετέλεσαν οἱ κ. *Janssen* καὶ *Rayet*, οὗτοι δὲ ἤχθησαν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ θεμελιώδης οὐσία τῶν προχοῶν ἦτο τὸ ὑδρογόνον.

Ἡ λύσις τοῦ δευτέρου τούτου προβλήματος ἐκρῆζεν ἐπιβεβαιώσεως, διότι ἀπαιτεῖτο πρὸς ὀριστικὴν ἀποδοχὴν αὐτῆς ν' ἀποδειχθῆ ἡ ταυτότης τῶν διαφόρων ραβδώσεων τῶν προχοῶν, ἥτις προφανῶς θὰ ὀρίζετο κατὰ νεωτέραν ἐκλείψιν. Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα, ὅποτε ὁ κ. *Janssen* ἀνεκάλυψεν ὅτι αἱ προχοαὶ δὲν ἦσαν ὁραταὶ μόνον κατὰ τὰς ὀλικὰς ἡλικίας ἐκλείψεις, ὡς μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐνομίζετο, ἀλλὰ καὶ κατὰ πᾶσαν στιγμὴν τῆς ἡμέρας, ἀρκεῖ πρὸς τοῦτο νὰ διευθυνθῆ ὁ ἄξων τοῦ φασματοσκοπίου ἐφαπτομένως πρὸς τὸν γύρον τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου. Ἡ ἀμέσως τῆ ἐπομένη τῆς ἐκλείψεως ταύτης γενομένη ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ φασματοσκοπίσις τοῦ μέρους τοῦ περὶ τὸν ἡλιακὸν δίσκον γύρου, ἐν ᾗ τὴν προτετραίαν παρετήρησε μίαν φλόγα, εἶδειξε τῷ εὐτυχῆ παρατηρητῇ ὅτι δὲν ἠπατήθη ὑποπτεύσας τὸ ὄρατόν τῶν ἡλιακῶν προχοῶν καὶ ἐν πλήρῃ ἡμέρᾳ, διότι ἐνεφανίσθησαν ἐν τῷ φασματοσκοπίῳ αὐτοῦ αἱ δύο χαρακτηριστικαὶ τοῦ ὑδρογόνου λαμπραὶ ραβδώσεις, ἡ ἐν τῷ ἐρυθρῷ καὶ ἡ ἐν τῷ κυανῷ. Οὐδεμία ἔθεν ὑπελείπετο ἀμφιβολία περὶ τῆς παρουσίας τοῦ ὑδρογόνου ὡς κυρίου συστατικοῦ τῶν προχοῶν, οὕτω δὲ ἐλύθη ὀριστικῶς καὶ αἰσίως τὸ σπουδαιότατον ζήτημα τῆς μορφῆς καὶ τῆς συστάσεως τῆς θεμελιώδους τῶν προχοῶν οὐσίας, αἱ δὲ περὶ τοῦ Ἥλιου γνώσεις ἡμῶν ἐξ ἀφορμῆς τούτου ἐπλουτίσθησαν σημαντικῶς, ὡς κατωτέρω λεχθήσεται. Πρὶν δ' ἡ μεταδῶμεν εἰς τὴν συνέχειαν τῶν διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ *Janssen* ἰδρυθείσης θαυμασίας μεθόδου γενομένων παρατηρήσεων, θεωροῦμεν ἀναγκαῖον νὰ σημειώσωμεν ὅτι τὴν αὐτὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐγένετο γνωστὴ ἐν Εὐρώπῃ ἡ ἀνακάλυψις αὕτη, ἦτοι τὴν 8]20 ὀκτωβρίου 1868, καὶ ἕτερος σοφὸς ἀστρονόμος, ὁ γνωστός τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις κ. *Lockyer*, ἀνήγγειλεν ὅτι καὶ αὐτὸς παρετήρησεν ἐπὶ τοῦ γύρου τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου τὰς χαρακτηριστικὰς τοῦ ὑδρογόνου ραβδώσεις.

Αἱ διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς μεθόδου ταύτης γενομένη μελέται εἶδειξαν ὅτι ἡ ἡλιακὴ σφαῖρα περιβάλλεται ὑπὸ ἀτμοσφαίρας συνισταμένης κυρίως ἐξ ὑδρογόνου ἔχοντος ῥοδινὸν χρωματισμόν, ἐξ ἧς ἐγείρονται αἱ ἐκρήξεις αὗται, αἱ γνωσταὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν προχοῶν, αἵτινες ἐπίσης σύγκεινται ἐκ τοῦ αερίου τούτου. Τὸ στρώμα τοῦτο ἐκλήθη χρωμοσφαῖρα.

Διὰ τῆς ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀδιαλείπτως γε-

νομένης διὰ τοῦ φασματοσκοπίου μελέτης τῶν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ Ἥλιου καὶ ἰδία κατὰ τὸν γύρον τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου φαινομένων, συμπληροῦνται ὁλοκρῆν αἱ περὶ τῆς φύσεως τοῦ Ἥλιου ἡμετέροι γνώσεις, μελετῶνται δὲ αἱ μεταξὺ τῶν ἡλιακῶν φαινομένων, ὡς αἰτίων, καὶ τῶν γηίνων, ὡς ἀποτελεσμάτων ἐκείνων, ὑφιστάμεναι σχέσεις, τινὰ δὲ τῶν Ἀστεροσκοπειῶν, οἷον τὸ τῆς Ρώμης, παρακολουθοῦσι μετ' ἐπιμελείας καὶ σημειοῦσι πᾶσαν τῶν προχοῶν ἰδίᾳ, τῶν λοιπῶν δὲ ἡλιακῶν φαινομένων (κνλιδῶν, δριδῶν, κτλ.) ἐμφάνισιν ἢ μεταβολὴν τῆς ἐντάσεως. Οὕτως ἐγένετο γνωστὸν ὅτι πολλακίς ἀπὸ τοῦ γύρου τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου ἀνυψοῦνται ἐν τῇ ἡλιακῇ ἀτμοσφαίρᾳ φλόγες ἐν σχήματι πιδάκων εἰς ὑψηλὴν μὴ ὑπολειπόμενα τῶν δεκασχιλίων λευγῶν, ὅτι ἄλλοτε συμβαίνουν σφῆδρα ἐπὶ τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου ἐκρήξεις, ὅτι ἡ φωτεινὴ ἐντασις τῶν πιδάκων εἶνε πάντοτε μεγίστη, ὅτι τὸ σχῆμα αὐτῶν εἶνε ἐνίοτε θαυμασίως μεγαλοπρεπές, παρόμοιον πρὸς τὰς ὠραιότερας ἀνθοδέσμας τῶν πυροτεχνημάτων, ἄς δύναται τις νὰ φαντασθῆ, κτλ., ἀλλὰ πάντα ταῦτα νομιζομεν μὴ ἀμέσως σχετιζόμενα πρὸς τὸ ἡμέτερον ἰδικὸν θέμα.

Ἐπανερχόμενοι δὲ εἰς τοῦτο, σημειούμεθα ἐν πρώτοις ὅτι πλὴν τῶν προχοῶν, περὶ ὧν ἀνωτέρω ἐγένετο λόγος, δεόν νὰ μνημονευθῶσιν ἐνταῦθα καὶ ἕτερα φαινόμενα ἀμέσως μετὰ τῶν ἐκλείψεων σχετιζόμενα, ὧν τὸ σημαντικώτερον εἶνε τὸ γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ *στεφάνου* φωτεινὸν ἡλιακὸν φαινόμενον. Τῷ ὄντι, ὡς καὶ οἱ ἀρχαῖοι παρετήρησαν, ἡ ἡλιακὴ ἐκλείψις οὐδέποτε εἶνε τελείως ὀλική, διότι καὶ κατ' αὐτὴν ἐτι τὴν στιγμὴν τῆς κεντρικῆς φάσεως, ὁ σεληνιακὸς δίσκος περιστέφεται ὑπὸ λαμπρᾶς αἰγλῆς, ἧς ἡ δυσχερῶς ὑπολογιζομένη ἐντασις τοῦ φωτός εἶνε τοῦλάχιστον ἴση πρὸς τὴν τῆς πανσελήνου.

Ἐν τῷ *στεφάνῳ* τούτῳ διακρίνουσιν ἐν γένει τρεῖς καλῶς διακεκριμένας χώρας, καίτοι τὰ ὅρια τούτων δὲν εἶνε ἐντελῶς διαγεγραμμένα. Τούτων ἡ πρώτη, ἡ καὶ λαμπροτάτη πασῶν, εὐρίσκειται εἰς ἀμέσον ἐπαφὴν καὶ ἀποτελεῖ οἰοεὶ συνέχειαν τῆς ἡλιακῆς φωτοσφαίρας, καὶ ἐν ταύτῃ δὲ φαίνεται αἰωρημένη ἡ ῥοδινὴ οὐσία. Ἔχει δὲ τοσαύτην ἐντασιν φωτός, ὥστε δυνατόν νὰ γεννηθῆ ἀμφιβολία περὶ τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ἀρχεται ἡ ὀλικὴ ἐκλείψις, πλάτος δὲ κυμαινόμενον μεταξὺ 15" καὶ 20". Περὶ τὴν πρώτην ταύτην ζώνην, καὶ εἰς ἀμέσον μετ' αὐτῆς ἐπαφὴν, εὐρίσκειται δευτέρα χώρα, ἐν ᾗ τὸ φῶς εἶνε εἰσέτι ἀρκούντως ἐντονον, καὶ ἐν ᾗ λαμβάνουσι χώραν τὰ φαινόμενα τῶν προχοῶν· αὕτη ἐκτείνεται μέχρις ἀποστάσεως 4' ἢ 5' ἀπὸ τῆς πρώτης. Πέραν δὲ τῆς δευτέρας ταύτης χώρας ἐκτείνεται ἡ κυρίως αἰγλή, ἥτις συνήθως εἶνε ἀκανόνιστος, ἀνευ ὀρισμένων ὀρίων, παρουσιάζουσα μάλιστα κατὰ τὰ πέρατα αὐτῆς ἀνισότηας ἐνίοτε δὲ καὶ λίαν βα-

1) Ἐνταῦθα δεόν νὰ μνημονεύσωμεν μετὰ τοῦ ἀνήχοντος σεβασμοῦ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀκαμάτου ἀστρονόμου πατρὸς *Secchi*, ὡς καὶ τοῦ γνωστοῦ τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις κ. *Tacchini*, ὅστις ἐν Φλωρεντίᾳ ἐξακολουθεῖ ἀναλιπῶς τὴν ἐπισκόπησιν τῶν ἐπὶ τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου φαινομένων, ὡς ἐκίστοτε ἐν τῇ Ἐπιστημονικῇ ἡμῶν Ἐπιθεωρήσει σημειούμεθα.

θείας κοιλότητας. Ἐν ταύτῃ δὲ διακρίνουσιν ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν λόφων (aigrettes) τοὺς εὐθυγράμους μακροὺς θυσάνους, ὅτινες ἀποσπῶνται τῆς αἰγλῆς, προσόμοιοι πρὸς τὰς ἀκτῖνας τοῦ φωτός τὰς ἐξερχομένας ἀπὸ τῶν νεφελῶν, ὅταν ὁ ἥλιος εὐρίσκεται παρὰ τὸν ὀρίζοντα. Οἱ λόφοι οὗτοι ἐκτείνονται πολλακίς εἰς ἀποστάσεις σημαντικὰς. Καίτοι δὲ ἡ κυρία πηγὴ τοῦ τε στεφάνου ἐν συνόλῳ καὶ τῶν λόφων ἰδίᾳ κεῖται ἀναμφισβητήτως ἐν τῷ Ἡλίῳ, οὐχ ἥττον ὅμως δεόν νὰ σημειωθῇ ὅτι, ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ μορφή αὐτῶν οὐσιωδῶς ἀλλοιοῦται ἕνεκα τῆς παρουσίας τῆς Σελήνης καὶ τῆς ἐπιδράσεως τῆς ἀτμοσφαιρικῆς καταστάσεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι ἡ ἑκτασις τοῦ στεφάνου, ἐξαρτωμένη ἐκ τῆς δυνάμεως τῶν ὀπτικῶν ἡμῶν ὀργάνων καὶ εἰς εὐθὺν λόγον πρὸς ταύτην εὐρισκομένη, ἐτι δὲ καὶ ἐκ τῆς φυσιολογικῆς εὐαισθησίας τοῦ ἡμετέρου ἀμφιδόνηστροειδοῦς, ὡς καὶ ἐκ τῆς ἐντάσεως τῶν ἐπὶ τῶν φωτογραφικῶν ἡμῶν σκευασίων ἐντυπώσεων, οὐδόλως εἶνε ἐντελῶς ὀρισμένη, διότι οὐδὲν ἀπολύτως γινώσκουμεν περὶ τῶν χωρῶν τοῦ στεφάνου τῶν κειμένων πέραν τοῦ ὀρίου τῆς ἡμετέρας ἀντιλήψεως, δυνατόν δὲ νὰ ὑπάρχη πέραν τούτου φωτεινὴ ἕλη ἀραιότερα, οὐδεμίαν ἀσκούσα ἐπὶ τῶν αἰσθητηρίων ἡμῶν ἐντύπωσιν, ἐτι δὲ δυνατόν νὰ ἐκτείνηται αὕτη καὶ εἰς ἀποστάσεις λίαν σημαντικὰς, μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ ζωδιακοῦ φωτός.

Ἐν κεφαλαίῳ, ἐκ τῶν δύο μεγάλων προβλημάτων, ἅτινα ἐτέθησαν ἐξ ἐφορμῆς τῶν κατὰ τὰς ὀλικὰς ἡλιακὰς ἐκλείψεις παρατηρηθέντων φαινομένων, τὸ μὲν πρῶτον, τὸ τῆς φύσεως καὶ συστάσεως τῶν προχωρῶν θεωρεῖται ὀριστικῶς λελυμένον ἤδη ἀπὸ τῆς ἐκλείψεως τοῦ 1868, τὸ δὲ δεύτερον, ἥτοι τὸ τοῦ ἡλιακοῦ στεφάνου πρόκειται εἰσέτι πρὸς ὀριστικὴν λύσιν. Ἀκριβῶς δὲ τὸ τελευταῖον τοῦτο ἔσται τὸ κατ' ἐξοχὴν εἰδικὸν ὑποκείμενον τῶν κατὰ τὴν προδεχῆ ὀλικῆν τοῦ ἡλίου ἐκλείψιν γενησομένην ὑπὸ διαφόρων ἐπιστημονικῶν ἀποστολῶν ἐρευνῶν. Ἀλλὰ συντελεστικὸν βεβαίως πρὸς τὸν σκοπὸν, δι' ὃν ἡ παροῦσα πραγματεία δημοσιεύεται, εἶνε τὸ ν' ἀναγραφῶσιν συντόμως ἐνταῦθα πάντα τὰ μέχρι τοῦδε σχετικὰ πρὸς τὸ ζήτημα, ἰδίᾳ μὲν τοῦ στεφάνου, γενικώτερον δὲ ἀπάντων τῶν προμνημονευθέντων φαινομένων τῶν ἡλιακῶν ἐκλείψεων, ὥστε νὰ δυνηθῶσιν ἀκοπώτερον οἱ ἀναγνώσται τῆς «Ἑβδομαδιαίας Ἐπιθεωρήσεως» νὰ κατανοήσωσιν τὰς, θεοῦ εὐδοκούντος, μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῶν κατὰ τὴν προδεχῆ ἐκλείψιν γενησομένων παρατηρήσεων καὶ μελετῶν, αἵτινες προβλέπονται ἐξόχως σημαντικαί, καταχωρηθησομένας ἐν ταῖς στήλαις ταύταις εἰδήσεις. Ἡ ἀναγραφὴ αὕτη γενήσεται ἐν τῇ ἀμέσῳ ἐπομένῃ Ἐπιστημονικῇ ἡμῶν Ἐπιθεωρήσει.

ΧΡΟΝΙΚΑ. — Συνεχίζοντες τὸ ἀπὸ τῆς 20)1 ἰανουαρίου ε. Ἐ. μετεωρολογικῶν ἡμῶν δελτίων, δημοσιεύομεν σήμερον πῖνακα τῶν ἔκρων θερμοκρασιῶν τοῦ παρελθόντος μηνὸς φεβρουαρίου ἔχοντα ὡςδε :

Ἄκραι θερμοκρασίαι		
Ἡμερμ.	Ταπεινοτάτη.	Υψηλίστη.
Φεβρ. 1	—290, ἐν Haparanda. —280, ἐν Ἀρχαγγέλω.	210, ἐν Ἀλγερίῳ· 200, ἐν Funchal· 180, ἐν Περπινιάν.
» 2	—350, ἐν Haparanda. —321, ἐν Kuopio.	200, ἐν Laghouat· 190, ἐν Ἀλγερίῳ· 180, ἐν Περπινιάν.
» 3	—370, ἐν Haparanda. —340, ἐν Kuopio.	210, ἐν Laghouat· 190, ἐν Ἀλγερίῳ καὶ ἐν Cap Béarn.
» 4	—370, ἐν Haparanda. —290, ἐν Ἀρχαγγέλω.	200, ἐν Funchal· 190, ἐν Oran καὶ Laghouat· 160, ἐν Μασσαλίᾳ.
» 5	—370, ἐν Ἀρχαγγέλω. —340, ἐν Haparanda.	190, ἐν Funchal· 180, ἐν Nemours καὶ Oran.
» 6	—370, ἐν Ἀρχαγγέλω. —330, ἐν Μόσχᾳ.	190, ἐν Funchal· 160, ἐν Oran καὶ Nemours.
» 7	—360, ἐν Ἀρχαγγέλω. —330, ἐν Μόσχᾳ.	200, ἐν Porto (Πορτογαλίᾳ)· 170, ἐν Λισαβῶνι.
» 8	—360, ἐν Ἀρχαγγέλω. —270, ἐν Kuopio.	190, ἐν Περπινιάν καὶ ἐν Funchal· 180, ἐν San Fernando (Ἰσπανία).
» 9	—350, ἐν Ἀρχαγγέλω. —340, ἐν Πετροπολίει.	190, ἐν Funchal, ἐν Nemours καὶ ἐν Laghouat.
» 10	—400, ἐν Ἀρχαγγέλω. —380, ἐν Haparanda.	180, ἐν Funchal, ἐν Nemours καὶ ἐν Oran.
» 11	—390, ἐν Uléaborg (Φινλανδίᾳ). —340, ἐν Ἀρχαγγέλω.	210, ἐν Laghouat· 190, ἐν Νικαίᾳ, ἐν Oran καὶ ἐν Ἀλγερίῳ.
» 12	—370, ἐν Ἀρχαγγέλω. —360, ἐν Haparanda.	210, ἐν Laghouat· 190, ἐν Funchal· 180, ἐν Περπινιάν.
» 13	—360, ἐν Haparanda. —320, ἐν Hernosand.	210, ἐν Laghouat· 190, ἐν Nemours.
» 14	—300, ἐν Haparanda. —240, ἐν Στοκχόλμῃ.	200, ἐν Ἀλγερίῳ· 190, ἐν Laghouat· 180, ἐν Funchal καὶ ἐν Biarritz (Basses Pyrenées).
» 15	—260, ἐν Πετροπολίει. —250, ἐν Στοκχόλμῃ.	260, ἐν Nemours· 240, ἐν Ἀλγερίῳ· 190, ἐν Laghouat.
» 16	—210, ἐν Μόσχᾳ. —190, ἐν Στοκχόλμῃ.	300, ἐν laCalle (ἐν Τουνησίᾳ)· 210, ἐν Ἀλγερίῳ· 140, ἐν Biarritz.
» 17	—240, ἐν Ἀρχαγγέλω. —230, ἐν Hernosand.	180, ἐν Funchal· 170, ἐν Ἀλγερίῳ καὶ ἐν Παλέρμῳ.
» 18	—270, ἐν Haparanda. —260, ἐν Hernosand.	240, ἐν Biarritz· 200, ἐν Περπινιάν· 190, ἐν Τύνιδι.
» 19	—240, ἐν Haparanda. —200, ἐν Ἀρχαγγέλω.	180, ἐν Biarritz, ἐν Bordeaux καὶ ἐν Limoges.

"Ακραί θερμοκρασίαι

Ημερμ.	Γαπεινοτάτη.	Υψίστη.
» 20	—210, ἐν Uléaborg. —180, ἐν Ἀρχαγγέλῳ.	200, ἐν Παλέρμῳ· 190, ἐν Funchal· 150, ἐν Περπινζάν.
» 21	—280, ἐν Πετροπόλει· —260, ἐν Hernosand.	190, ἐν Nemours, ἐν Oran καὶ ἐν la Calle.
» 22	—300, ἐν Πετροπόλει· —260, ἐν Hernosand.	190, ἐν Laghouat, ἐν Funchal καὶ ἐν Βρινδησίῳ.
» 23	—290, ἐν Hernosand. —270, ἐν Uléaborg.	220, ἐν Laghouat· 200, ἐν τῷ ἀκρ. Béarn· 190, ἐν Oran· 180, ἐν Ἀλγερίῳ.
» 24	—290, ἐν Πετροπόλει· —280, ἐν Uléaborg.	250, ἐν Laghouat· 230, ἐν Nemours· 210, ἐν Παλέρμῳ.
» 25	—310, ἐν Haparanda· —300, ἐν Μόσχῃ.	230, ἐν Παλέρμῳ· 190, ἐν Περπινζάν, ἐν ἀκρ. Béarn καὶ ἐν Ἀλγερίῳ
» 26	—270, ἐν Ἀρχαγγέλῳ· —230, ἐν Hernosand.	230, ἐν Ἀλγερίῳ· 210, ἐν Περπινζάν καὶ ἐν Nemours.
» 27	—200, ἐν Μόσχῃ καὶ ἐν Haparanda	240, ἐν Laghouat· καὶ ἐν Παλέρμῳ· 210, ἐν Ἀλγερίῳ.
» 28	—200, ἐν Haparanda· —110, ἐν Ἀρχαγγέλῳ	230, ἐν Laghouat καὶ ἐν Παλέρμῳ· 220, ἐν Oran· 160, ἐν Περπινζάν.

ΗΛ. Γ. ΒΑΛΣ ΑΜΑΚΗΣ.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Τὴν προσοχὴν τῆς Εὐρώπης ἐξακολουθεῖ ἐτι ἐπισημασμένη ἢ τῆς Αὐστρουγγαρίας πολιτεία πρὸς τὴν Ρωσίαν ἐπὶ ταῖς δημοσιεύσεσι τοῦ «Ρωσικοῦ μινύτορος» καὶ ἐμβάλλουσα εἰς ἀνδραγαθίαν πολλοὺς ἐν Εὐρώπῃ κύκλους, βλέποντας τὴν τραχύτητα τῆς γλώσσης τῶν ἐν Βιέννῃ καὶ Πέστη ὀργάνων ἐν πᾶσι τοῖς περὶ Ρωσίας γραφομένοις· ἀλλὰ τὸ ζήτημα ἐπεσκιάσεν ἐν μέρει ἢ πολιτεία τῆς στρατιωτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ γερμανικοῦ κοινοβουλίου, ἀπορριψάσης τὸ περὶ διετοῦς θητείας νομοσχέδιον καὶ καθιστάσης νῦν πολεμίου τὴν κυβέρνησιν καὶ τὴν ἐθνικὴν ἀντιπροσωπείαν. Τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι ἐκ τῶν εὐκαταφρονήτων, δικαίως δὲ ἢ Εὐρώπῃ ἔχει ἐστραμμένα τὰ βλέμματα πρὸς τὸ Βερολῖνον καὶ ἀναμένει τὴν ἐτυμηγορίαν τοῦ Κοινοβουλίου· ἀλλ' ἄρα γε τοῦτο δύναται νὰ συναίνῃ εἰς τὸ ὑποβληθένσόμενον αὐτῷ νομοσχέδιον, ὅπερ σφοδρότατα κατεπολέμησεν ἢ ἐπιτροπῇ; Εὐχερῶς βεβαίως ἠδύνατο νὰ γείνη τοῦτο ἐὰν ἐν τῇ Λευκῇ αἰθούσῃ μηδὲν ὑπῆρχε τὸ πολέμιον στοιχεῖον, καὶ οἱ Βένιξεν καὶ λοιποὶ ἐστερεῦντο ἰσχυροῦ ἐν αὐτῷ κόμματι, οὐ ἢ πολιτεία συνεπάγεται

ἄπερ καὶ ἐν τῇ κοινοβουλευτικῇ ἐπιτροπῇ ἀποτελέσματα. Ἄλλ' ἐκ τῆς γλώσσης τῶν ἐφημερίδων ἰκανῶς ἐξάγεται ὅτι καὶ ἢ ἐν τῇ Λευκῇ αἰθούσῃ ἀντιπολίτευσις δὲν ὑπολείπεται τῆς ἐν τῇ εἰρημνῇ ἐπιτροπῇ, δικαίως δ' ἐνια τῶν ὀργάνων τοῦ ξένου τύπου, σταθμίζοντα τὴν ὑπάρχουσαν ἐσωτερικὴν ἐν Γερμανίᾳ κατάστασιν πρὸς τὴν ἐπικρατήσασαν κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ ἐπταετοῦς νομοσχεδίου, ὅτε ἐν τοῖς πράγμασι εὐρίσκετο ὁ πρῶν ἀρχιγραμματεὺς, ὁ συμπληρῶν τῷ προσεχεῖ σαβδάτῳ τριετιανὸν ὄλιν ἀπὸ τῆς αὐτοῦ ἀποχωρήσεως ἀπὸ τῆς ἐξουσίας, ἀποφαίνονται ὅτι τὰ πράγματα δεινὴν πῶς προσλαμβάνουσι φάσιν παρὰ τὰ ἐξαγγελόμενα μέτρα πρὸς ὑφαρπαγὴν τῆς ψήφου τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ. Αὐτοὶ οἱ ἐπισείσαντες ἄλλοτε τὸ ἀπόφθεγμα «οὕτω θέλω, οὕτω κρίνω», εἰς δυσχερεῖ περιστάσεις νῦν θέσιν, οὐ μόνον ἀποστεργοῦσι τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἀποφθέγματος τούτου κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην, ἀλλὰ καὶ εἰσηγοῦνται τὴν ἰδεάν ἐπικλήσεως πρὸς τὴν φιλοπατριαν τοῦ λαοῦ. Ἐπὶ τούτοις λέγεται ὅτι δημοσιευθήσεται διάγγελμα, κατηχοῦν τοῦτον τοῦ πείθον νὰ συμβουλευθῇ τοὺς ἐν τῇ Λευκῇ αἰθούσῃ ἀντιπροσώπους ὅπως ἀποκρῦξῃ τὴν ἐν τῇ ἐπιτροπῇ πολιτείαν τῶν πολεμίων τοῦ κυβερνητικοῦ νομοσχεδίου καὶ ὅπως ἀποδεχθῇ αὐτὸ ἀτροποποίητον. Καὶ ναὶ μὲν οὐδεὶς ν' ἀρνηθῇ τὴν σοβαρότητα τοιοῦτου διαθήματος δύναται, καθ' ἢν μάλιστα ὄραν ἐν ἅπασιν τοῖς κυριωτέροις ἐν Εὐρώπῃ κύκλοις πᾶς σχεδὸν λόγος στρέφεται περὶ τὰ στρατιωτικὰ καὶ μεγάλαι καταβάλλονται προσπάθειαι πρὸς ἐπαύξησιν τῶν ὑπαρχουσῶν πολεμικῶν δυνάμεων καὶ ἐνίσχυσιν τῆς στρατιωτικῆς ἐν γένει ὀργανώσεως. Ἐν Ρωσίᾳ π. χ. οἱ ἀρχινοὶ τῶν κυριωτέρων στρατιωτικῶν σωμάτων, συνερχόμενοι ἐν Πετροπόλει, δυσκέπτονται περὶ νέων μεταθέσεων ἐν τοῖς μεθορίοις· ἐν Γαλλίᾳ λόγος γίνεται περὶ ἐνίσχυσεως τῶν ἀνατολικῶν μεθορίων ἐπὶ ταῖς περιβαλλομέναις φήμαις, καθ' ἢ ἢ Ἰταλία συνάπτει νέας συμφωνίας πρὸς τὴν Γερμανίαν περὶ ἀποστολῆς δύο στρατιωτικῶν σωμάτων εἰς τὰς Ἀλπεῖς ἐν περιπτώσει πολέμου Γαλλίας καὶ Γερμανίας· ἐν Ἀγγλίᾳ μεγάλη καταβάλλεται μέρμηνα περὶ τὴν αὔξησιν τοῦ ναυτικοῦ, ὡσεὶ ἐπέκειτο ἐπιδρομὴ κατὰ τοῦ Ἡνωμένου βασιλείου διὰ τῶν συνηνωμένων στόλων Γαλλίας καὶ Ρωσίας. Ἄλλ' ὁ γερμανικὸς λαός, ἀπαυδήσας ἐκ τῶν ἐπιβαλλομένων αὐτῷ θυσιῶν καὶ διατελῶν ἐν θέσει οὐχὶ πολλῶ κρείσσονι τῆς τοῦ συμμάχου ἰταλικοῦ, μετὰ δυσχερείας πεισθήσεται εἰς παραχώρησιν τῶν αἰτουμένων. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δέον νὰ γείνη δυοῖν θέσεων· ἢ νὰ ἐπέλθῃ ἢ διάλυσις τοῦ Κοινοβουλίου καὶ νὰ διεξαχθῶσι νέαι ἐκλογαί, ἢ νὰ παραιτηθῇ ὁ κόμης Καπρίβις· ἀλλ' ἐπειδὴ ἀμφότερα ταῦτα φαίνονται λίαν παρακεκινδυνευμένα, ἐπανειλημμένως δ' ἐκκρούθη ὅτι ὁ ἀρχιγραμματεὺς δὲν θά περιστῇ εἰς οἶαν περιήλθε θέσιν ὁ τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ γνωστοῦ περὶ σχολείων νομοσχεδίου ἀναλαβὼν Ζέδλιτς, διὰ τοῦτο δὲν φαίνεται λίαν παράτολμος ἢ γνώμη, καθ' ἢν πρὸς πρόληψιν πάσης τοιαύτης δυσχερείας συνισθῆσεται ὁ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργός.

ὑπὸ διεθνῇ ἐποψίᾳ σπουδαῖον εἶναι καὶ τὸ ζήτημα τῆς ἐν Ρώμῃ παρουσίας τοῦ γερμανοῦ μονάρχου

κατὰ τὴν εικοσιπενταετηρίδα τῶν γάμων τοῦ βασιλικοῦ ζεύγους τῆς Ἰταλίας. Πολλὰ καὶ ποικίλα θρυλοῦνται περὶ τῆς ἐπικειμένης συνεντεύξεως Γουλιέλμου καὶ Οὐμβέρτου, τὴν σπουδαίοντα δὲ τῶν διαδιδόμενων ἐπιτείνει καὶ ἡ ἐν Ἰταλίᾳ παρουσία τῆς ἀνάσσης Βικτωρίας, ἥτις, ἀνεπισήμως ὑπὸ τὸν τίτλον κομισσῆς τοῦ Βαλμοράλ ἀνέλαβε τὴν περιοδείαν ταύτην διὰ λόγους ὑγείας. Τὴν ἀνάσσαν συνοδεύει καὶ ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργός, λόροδος Ρόσδεργς, ἐντεῦθεν δὲ προκύπτουσιν αἱ περὶ πολιτικῆς σημασίας τῆς περιοδείας Βικτωρίας φῆμαι· κατὰ ταύτας ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργός τῆς Ἀγγλίας συνδιασκεφθήσεται πρὸς τοὺς ὑπουργοὺς τῶν ἐξωτερικῶν Γερμανίας καὶ Ἰταλίας, ὅταν οἱ οἰκῆσι τούτων μονάρχαι ἐπισκεφθῶσι τὴν ἀνάσσαν Βικτωρίαν ἐν τῇ ἐπαύλει Παλμιέρη. Καὶ τί μὲν ἀνταλλαγῆσεται κατὰ τὴν συνέντευξιν τῶν τριῶν τούτων ὑπουργῶν τῶν ἐξωτερικῶν, ἄγνωστον ὀριστικῶς· εἰς ὅμως μελετηθῆ ἡ κρατοῦσα τάξις πραγμάτων, δυνατὸν εἰπεῖν ὅτι οἱ ὑπουργοὶ τῶν συμμάχων κρατῶν ἀποπειραθῆσονται νὰ προσελκύσωνται τὸν λόροδον Ρόσδεργς ἐν τῇ οἰκίᾳ συμφωνίαν, ἢ τοῦλάχιστον νὰ πείσωσιν αὐτὸν ὅπως μετέλθῃ τὴν πολιτικὴν εὐμενοῦς οὐδετερότητος, εἰμὴ κειρηγμένης φιλίας, οἷαν ὁ μαρκήσιος Σαλισβουρῆ εἰδείξε πρὸς τὴν τριπλῆν συμμαχίαν. Πράγματι ἡ θέσις τοῦ τριπλοῦ συνδέσμου δὲν εἶναι τοσοῦτον εὐάρεστος, ὡς ἐξάγεται οὐ μόνον ἐκ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ γινομένων διαδηλώσεων κατὰ τῆς μαστιχοῦσης τὸν ἡορολογοῦμενον οικονομικῆς τῶν πραγμάτων καταστάσεως, ἥτις προέκυψεν ἐκ τῆς ρήξεως τῶν πρὸς τὴν Γαλλίαν ἐμπορικῶν σχέσεων χάριν τῶν πολιτικῶν δεσμῶν πρὸς τὴν Γερμανίαν καὶ τὴν Αὐστρουγγαρίαν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν σφοδρῶν λόγων ἐξόχων μελῶν τῆς αὐστριακῆς βουλῆς ἐναντίον τῆς τριπλῆς συμμαχίας. Ὁ νεοσέχης π. χ. Βασάτης ἐν σφοδρῶτάτῃ αὐτοῦ δημηγορίᾳ κατέκρινε τὴν τριπλῆν συμμαχίαν καὶ παρέστησεν αὐτὴν ὡς ἀποσκοποῦσαν εἰς μόνην τὴν διατήρησιν τῆς Ἀλσατίας καὶ Λοθαργγίας ὑπὸ τὸ γερμανικὸν ἐκπύτρον, σινάμα καὶ ἄλλα ὑπάρχουσι συμπτώματα δεινῆς τῆ ἀληθείας καταφορᾶς ἐναντίον τοῦ τριπλοῦ συνδέσμου, ἅπερ εἰς οὐ μικρὰν ἐμβάλλουσαν ἀνησυχίαν τοὺς διεσθύνοντας τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν τῶν τριῶν συμμάχων κρατῶν, πρόδηλος ἐπομένως ἡ ἀνάγκη τῆς συσφιγξέως τῶν ὑφισταμένων δεσμῶν εἴτε διὰ τῆς ὑπογραφῆς νέων συμφωνιῶν, οἷα τυγχάνει ἡ ἀνωτέρα μνημονευομένη περὶ ἀποστολῆς δύο στρατιωτικῶν σωμάτων εἰς τὰ γαλλικὰ μεθόρια, εἴτε διὰ τῆς αὐξήσεως τῶν νῦν παραγόντων τοῦ τριπλοῦ συνδέσμου, προσλαμβανομένου καὶ τετάρτου, οἷος εἶναι ἡ μεγάλη Βρετανία, ἢ ὄντως σπουδαίως βαρύνουσα διὰ τῶν κατὰ θάλασσαν δυνάμεων αὐτῆς ἐπὶ τῆς πλάστιστος τῆς κρατούσης νῦν ἰσορροπίας τῶν συμμαχικῶν ἐν Εὐρώπῃ δεσμῶν.

Ἐκ τῶν κατὰ χώρας δὲ κυριωτέρων ζητημάτων ἡ μὲν Ἀγγλία ἔχει πάντοτε τὸ ἰσλανδικὸν νομοσχέδιον ἢ δευτέρα ἀνάγνωσις, γεννησομένη μετὰ τὰς εἰρητάς τοῦ Πάσχα, προμηνύει σφοδρῶτάτας συζητήσεις φιλελευθέρων καὶ συντηρητικῶν. Τὴν πάλιν συνδαιλιζει ἰδίᾳ ὁ τοῦ κ. Γλάδστωνος προκατόχος, ὅς, ἀναρρώσας σχεδὸν ἀπ' ἧς ἐπασχεν ἀσθενείας, προτίθεται νὰ

μεταβῆ τῇ 25/4 ἀπριλίου εἰς Βελφάστ καὶ ν' ἀπαγγεῖλῃ ἐκεῖ μακρότατον λόγον περὶ τοῦ ἰσλανδικοῦ νομοσχεδίου καὶ νὰ προκαλέσῃ κίνημα, μέλλον νὰ ἔχῃ συνεπείας καὶ ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ. Ἦδον αἱ ἐνέργειαι τοῦ μαρκησίου Σαλισβουρῆ ἐπιπνευγον τοιαύτην μεταβολὴν φρονημάτων, ὥστε λόγος γίνεται περὶ ἐπιβλητικῆς διαδηλώσεως ἐναντίον τοῦ νομοσχεδίου ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ κυριωτέρᾳ τοῦ Λονδίνου πλατείᾳ, ὃν τρόπον ἐγένετο καὶ πρὸ ἐπταετίας. Οὐχ ἥττον ὁ γηραιὸς Γλάδστων ἐξακολουθεῖ ἔχων τὴν πεποιθῆσιν ὅτι τὸ νομοσχέδιον ἐπιψηφισθήσεται ὑπὸ τῆς Βουλῆς τῶν κοινοτήτων, ἴσως δὲ δὲν ἔχει ἄδικον ἔνεκα τοῦ ὅτι ἡ πλειονοψηφία τῆς συνελεύσεως εἶναι ὑπὲρ τοῦ νομοσχεδίου. Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ διάφορα συζητοῦνται ἐν τῇ Βουλῇ ταύτῃ νομοσχέδια, οἷα τὸ τῆς ὑποβρυχίου σήραγγος τῆς Μάγχης, περὶ οὗ ὁ πρωθυπουργός τῆς ἀνάσσης ἀπεφῆνατο ὅτι ἡ κυβέρνησις ἀνατίθεται εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας, ἱκανὸς δὲ γίνεται λόγος καὶ περὶ τῆς ἀποικιακῆς πολιτικῆς, ἣν ἀναπτύσσων ὁ ὑφυπουργός τῶν ἐξωτερικῶν κ. Γρῆνς ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ ὑπουργοῦ λόροδον Ρόσδεργς, συνοδεύοντος τὴν ἀνάσσαν Βικτωρίαν ἐν Φλωρεντίᾳ, εἶπεν ὅτι ἐν Οὐγάνδα ἡ κυβέρνησις περὶ πλείστου ποιεῖται τὴν θρησκευτικὴν ἐλευθερίαν καὶ ὅτι προτίθεται νὰ θεσπίσῃ αὐτὴν ὀριστικῶς.

Ἐν δὲ Γαλλίᾳ μετὰ τὴν πάνδημον κηδείαν τοῦ Ἰουλίου Φερρῦ ἡ προσοχὴ στρέφεται περὶ τὸ παναμαϊκὸν ζήτημα, ὅπερ ἐξακολουθεῖ προκαλοῦν μεγάλην ἐτι ἀνησυχίαν καὶ οὐ πάύεται παρέχον φόβους δυσχερειῶν ἐν τῷ κυβερνητικῷ ἔργῳ, ἔνεκα τοῦ ὅτι ἡ ἀντιπολίτευσις, ὄχυρομένη ὀπισθεν τῆς ἐκδοθείσης ἀποφάσεως, δι' ἧς εἰς διαφόρους ὑποβάλλονται ποινὰς οἱ πρωταίτιοι, διακηρύττει ὅτι τὸ δικαστήριον ὄφειλε νὰ φανῆ αὐστηρὸν καὶ πρὸς τοὺς λοιποὺς ἐνόχους καὶ ὅτι ἀνάγκη νὰ διαλυθῆ τὸ Κοινοβούλιον. Ὡς μόνη διέξοδος θεωρεῖται ἡ ἔλευσις τοῦ κ. Κωνσταντίνου εἰς τὴν χρεούσασαν θέσιν τοῦ προέδρου τῆς Γερουσίας καὶ ἡ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν αὐτοῦ διεξαγωγὴ τῶν γενικῶν ἐκλογῶν.

Ἐν Αὐστρουγγαρίᾳ αἱ φιλετικαὶ διαμάχαι προκαλοῦσι πολλὴν τὴν ταραχὴν, εἰς δεινὴν δὲ περιέρχονται θέσιν οἱ ὑπουργοὶ, οἵτινες ἀγνωσοῦσι τί πρῶτον καὶ τί δεύτερον ν' ἀναιρέσωσι, τοὺς ἐναντίον τῆς τριπλῆς συμμαχίας καὶ τῆς ἐν γένει ἐξωτερικῆς πολιτικῆς φιλιππικῶν τῶν Νεοσέχων, ἢ τὰς σφοδρὰς διαμαρτυρίας τῶν μὴ γερμανῶν ἀντιπροσώπων κατὰ τοῦ γερμανικοῦ στοιχείου, οὗ τὴν θέσιν θεωροῦσιν ὡς προνομιούχον ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ λοιπά;

Ἡ Γερμανία ἔχει πρὸς τῷ στρατιωτικῷ ζητήματι τὸ ἀντισημιτικόν, ὅπερ προσλαμβάνει ἀροκύντως σοβαρὸν χαρακτῆρα ἐπὶ τῇ πολιτείᾳ τοῦ γνωστοῦ ἀντισημίτου Ἀλδόρφ, ὅστις ἀνεκίνησε καὶ αὐτὸς τὸ ζήτημα τῶν τυφεκίων τοῦ ἰσραηλιτικοῦ ὀπλοποιείου Λαῖβε καὶ ἐπεκαλέσθη τὸ παράδειγμα ἄλλων κρατῶν ἐν τῇ κατὰ τῶν σημιτῶν ἐκστρατείᾳ. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐμπορικὸν ζήτημα εὐρηται ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει, φαίνεται δὲ ὅτι ἱκαναὶ ὑπάρχουσιν ἐλπίδες περὶ ἀνασυνδέσεως τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων τῆς Γερμανίας πρὸς τὴν Ρωσίαν ἐπὶ τῇ βᾶσει ἀμοιβαίων παραχωρήσεων.

Ἐν Ἰταλίᾳ τὸ ζήτημα τοῦ Παναμισίου, προκαλέσαν ζωνρὰν συζήτησιν ἐν τῇ βουλῇ, ἀπέληξεν εἰς τὴν ἀπόρριψιν ἐπανειλημμένων αἰτήσεων περὶ διορισμοῦ κοινοβουλευτικῆς ἐπιτροπῆς καὶ εἰς νίκην ἐπομένως τῆς κυβερνήσεως. Ὡσαύτως μεγάλως ἀπασχολοῦσι τοὺς περὶ τὸν βασιλεῖα Οὐμβέρτον καιαὶ ἐπικείμεναι ἑορταὶ τοὺς εἰκοσιπενταετηρίδος τῶν γάμων τῆς Α. Μ. μετὰ τῆς βασιλίδος Μαργαρίτας καὶ μάλιστα ἐπὶ τῇ πολιτείᾳ τῆς πληθυσμοῦ τῆς Ρώμης, προβάλλοντος ἐνστάσεις ἐναντίον τῶν αἰτουμένων παρὰ τῆς δημορχίας πιστώσεων πρὸς ὅσον οἶον τε λαμπρὰν δεξίωσιν τῶν ἐπισήμων ξένων.

ΧΡΟΝΙΚΑ. — Ἐν Ρωσίᾳ πολλὴ καταβάλλεται μέριμνα περὶ τὴν ἐφαρμογὴν διαφόρων μεταρρυθμίσεων, ὧν κυριωτέρα κρίνεται ἡ δικαστικὴ.

— Ἐν Ἑλλάδι ἡ προσοχὴ στρέφεται περὶ τὸ δάνειον, ὅπερ διαπραγματεύεται ἐν Λονδίῳ ὁ κ. Θεοτόκης ὑπὸ αἰσίουσ ὁίωνους.

— Ἐν Σερβίᾳ αἱ ἐκλογαὶ ἀπέληξαν εἰς νίκην τῶν φιλελευθέρων, ἀλλ' ἡ νίκη εἶναι μᾶλλον καθεμία ἕνεκα τοῦ ὅτι ἡ πλειονοψηφία εἶναι λίαν ἀσθενής.

— Ἐν Ἀμερικῇ τὸ ζήτημα τῶν νήσων Χαουαίη ἐπισπᾶται ἔτι τὴν προσοχὴν τῶν περὶ τὴν Κλεβελάνδ' κατὰ τὰς ἐξ Οὐασινγκτῶνος εἰδήσεις ὁ πρόεδρος τῆς δημοκρατικῆς διέταξε ν' ἀποσταλῆ εἰς τὰς νήσους ταύτας ἰδιαιτέρος ἐπίτροπος πρὸς ἐξέτασιν τῶν πραγμάτων.

— Ἡ διαφωνία Χιλῆς καὶ Ἀργεντινῆς δημοκρατίας, ἡ προκληθεῖσα διὰ τοῦ ζητήματος τῶν μεθορίων, ἔληξεν ὑπογραφέντος πρωτοκόλλου, καθ' ὃ ἡ μὲν Χιλὴ ἀποκηρύττει πᾶσαν ἀξίωσιν πρὸς ἀνατολὰς τῶν Ἄνδεων, ἡ δὲ Ἀργεντινὴ δημοκρατία ἐπὶ οἰουδήτινος ἡμέρας τοῦ Εἰρηνικοῦ.

ΦΥΡΔΗΝ ΜΙΓΔΗΝ.

Ὁ *Figaro* τῶν Παρισίων θυμῶν περὶ τοῦ Μακ. πατριάρχου τῶν καθολικῶν Ἀρμενίων ἐνταῦθα κ. Ἀζαριὰν ἀποκλεῖ αὐτὸν «ἄλλην πατριάρχην (Patriarche Grec)». Ὡστε τὰ λάθη δὲν εἶνε ὁσονδήποτε ἴμας, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς Παρισίνους.

— Ὁ ἐν Ἑλλάδι διατρίβων διάσημος μυθιστοριογράφος κ. Paul Bourget ἔδημοσίευσεν ἐν τῷ φυλλαδίῳ τῆς 10ης φεβρουαρίου τοῦ ἐν Παρισίοις ἐκδομένου περιοδικοῦ συγγραμματος *Lecture* τὰς ἐντυπώσεις αὐτοῦ περὶ τῆς Κερκύρας.

— Τὸ ἐπὶ τῆς δημοσίας ἐκπαίδευσέως ἐν Ἑλλάδι ὑπουργεῖον προεκήρυξε τὸν διαγωνισμόν τῶν διδαχτικῶν βιβλίων τῆς πρώτης καὶ μέσης παιδείσεως.

— Ἰατρὸς τῆς Ohio προτείνει ὅπως τεθῆ νόμος ὑπὲρ τῆς καταργήσεως τοῦ φιλήματος «πράγματος νοσηροῦ καὶ ἀπειλοῦν τὴν υγιείαν». Ἀλλὰ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Σάββατον, 13 Μαγτίου.

Τὸ σπουδαιότερον οἰκονομικὸν γεγονός τῆς ἑβδομάδος ταύτης εἶναι ἡ γενικὴ καὶ σπουδαία ἀνατιμισις τῶν ἑλληνικῶν χρεωγράφων, προελθοῦσα ἐκ τῆς βεβαίας ἤδη θεωρουμένης συνομολογήσεως τοῦ νέου ἑλληνικοῦ δανείου ἐπὶ ὅροις λίαν εὐνοικοῖς, ὡς λέγεται. Τὸ Πάγιον 4 0/0 ἐτιμάτο χθὲς ἐν Λονδίῳ 58 3/8, τὸ Μονοπώλιον 64 3/4, τὸ 5 0/0 δάνειον τοῦ 1881 75 1/4, καὶ τὸ τοῦ 1884 74 1/4. Συγχρόνως τὸ συνάλλαγμα προσεφέρτετο ἐν Ἀθήναις εἰς τὰ 137 ἢ 27,40 τὸ εικοσδῆραγκον μὲ τάσιν ἔτι μεγαλειτέρας βελτιώσεως. Ἐὰν δὲ οἱ ὅροι τοῦ νέου δανείου εἶναι ἐκεῖνοι, οὗς ἡμεῖς τὴν παρελθοῦσαν εβδομάδα ἐδημοσιεύσαμεν, οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ὅτι τὸ εικοσδῆραγκον θὰ φθάσῃ περὶ τὰ 25 πολὺ ταχύτερον ἢ ὅσον φανταζόμεθα. Ὁ θριάμβος λοιπὸν τοῦ κ. Τρικούπη δύναται νὰ θεωρηθῆ πλήρης, πληρεστέρα δὲ ἢ ἀπόγνωσις, ἢ ταπεινώσις καὶ ἡ κατασχῆν τῶν ἀντιπάλων του, καὶ πρὸ πάντων τῶν σημαιοφόρων τῆς χρεωκοπίας, τῶν ἀποπειραθέντων νὰ δολοφονήσωσιν τὴν ἰδίαν τὴν πατρίδα, ὅπως κορέσωσιν ἄγρια πολιτικὰ πάθη καὶ ἀνέλθωσιν εἰς τὴν ἐξουσίαν, ἔστω καὶ ἐπὶ ἐρειπίων βαίνοντες. Ἡμεῖς καὶ μεθ' ἡμῶν τὸ πανελλήνιον ἐπικροτοῦμεν ἐπὶ τῷ θριάμβῳ τοῦτοῦ τοῦ ἀνδρός, πρὸς ὃν μετὰ θάρρους καὶ πεποιθήσεως ἀπεβλέψαμεν πάντοτε, παρ' αὐτοῦ καὶ μόνου προσδοκῶντες τὴν σωτηρίαν τοῦ ἔθνους. Ἡ πρὸς τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον ἰσχυρὰ ἡμῶν πεποιθήσις οὐδέποτε ἐκλονίσθη, καίτοι πολλάκις ἐκακίσθημεν παρὰ μικροψύχων ὡς λίαν αἰσιόδοξοι. Τὰ πράγματα ἔδικαίωσιν ἡμᾶς πληρέστατα.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἡμέτερα χρεώγραφα, δὲν ἔχομεν νὰ σημειώσωμεν σπουδαίας μεταβολὰς κατὰ τὴν ἑβδομάδα ταύτην, διότι αἱ χθὲς τὸ ἑσπέρας δημοιωθεῖσαι τιμαὶ ἦσαν αἱ αὐταὶ καὶ τῆς δευτέρας, καίτοι ἐν τῷ μεταξῷ ἐγένοντο μικραὶ τινες διακυμάνσεις, καὶ τάσιν τις πρὸς ἀνατίμωσιν ἐξεδηλώθη, πολλὰ δὲ ἀγοραὶ παρ' ἀνώτερον τραπεζιτικῶν κύκλων ἐγένοντο καθ' ὅλην τὴν ἑβδομάδα καὶ μάλιστα χθὲς, ἐξ οὗ τὸ μὲν Γενικὸν χρέος ἀνετιμήθη μέχρις 24, 41, αἱ δὲ μετοχαὶ τοῦ Μονοπωλείου ἀνῆλθον πρὸς στιγμήν εἰς τὰ 17.5 καὶ αἱ ὁμολογίαι τῶν Σιδηροδρόμων εἰς τὰ 93 5/8, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἑσπέρας γενικὴ ἐπὶ πᾶσι χαλαρώσις καὶ ὀπισθοδρόμησις τῶν τιμῶν, προελθοῦσα ἐκ τῶν Εὐρωπαϊκῶν χρηματιστηρίων, τὰ ὁποῖα, ὡς καὶ πρόχθες ἐγγράφημεν, δὲν φαίνονται τόγε νῦν διατεθειμένα νὰ ἐπιχειρήσωσιν σπουδαίαν πρὸς ὑψωμὸν ἐνέργειαν οὐδὲ συμμερίζονται τὰς πεποιθήσεις τῶν παρ' ἡμῖν τολμηρῶν κερδοσκοπῶν, οἱ ὁποῖοι κακῶν, ὡς νομίζομεν, ἤτοιχον ἐξελέξαντο, ὅπως ἐπιχειρήσωσιν νέαν πρὸς ὑψωμὸν ἐκστρατείαν. Αἱ ἑορταὶ τοῦ Πάσχα εἶναι συνήθως ἐποχὴ χαλαρώσεως μᾶλλον τῆς κερδοσκοπίας καὶ ἐλαττώσεως τῶν ἐν τοῖς χρηματιστηρίοις πράξεων. Ἄλλως δὲ οὐδεὶς ὑπάρχει λόγος δυνάμενος νὰ δικαιολογήσῃ ἔκτακτον, κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ὑπὲρ τοῦ ὑψωμοῦ ἐνέργειαν.

γειαν, καθ' ὃν χρόνον μάλιστα τὸ νέον κυβερνητικὸν ἐσωτερικὸν δάνειον, συνομολογηθὲν μετὰ τῆς διευθύνσεως τῆς εταιρίας τοῦ τουμπεκίου πρὸς 6 1/2 0/0 τόκον καὶ ἐπὶ ἐνεχύρῳ τίτλων τοῦ Ὄσμανιῆ δυσάρεστον ἐνεποίησεν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς ἐν Εὐρώπῃ θιασώτας τῶν τουρκικῶν χρεωγράφων, καὶ ἀποροῦμεν πῶς ἢ τοσοῦτον ἐνδιαφερομένη ὑπὲρ τῆς ὑψώσεως αὐτῶν αὐτοκρατορικὴ ὀθωμανικὴ Τράπεζα δὲν προεῖδε τὴν περίπτωσιν ταύτην καὶ δὲν προέλαβε νὰ συνομολογήσῃ αὐτὴ τὸ μικρὸν δάνειον ἐπὶ ὄροις συμφερωτέροις εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν.

Ταῦτα γράφοντες, δὲν συνηγοροῦμεν ὑπὲρ τοῦ ἐκπεσμοῦ τῶν τουρκικῶν χρεωγράφων, τῶν ὁποίων ἀείποτε ὑπεστηρίξαμεν τὴν πραγματικὴν ἀξίαν, κατεδείξαμεν διὰ τῆς ἀκαταμαχίτου γλώσσης τῶν ἀριθμῶν ὅτι εὐρὺ μέλλον ἐπιφυλάσσει εἰς τοὺς κατόχους αὐτῶν, νομίζομεν ὅμως ὅτι ἡ παροῦσα ἐποχὴ καὶ ἡ ἀνώμαλος ἡκατάστασις, ἐν ἣ διατελεῖ τὸ χρηματιστήριον τῶν Παρισίων, καθίστα τὴν πρὸς σπουδαίαν ἀνατίμησιν κερδοσκοπίαν πρόωρον, καὶ ἴσως τολμηράν. Ἡ ὑψώσις θὰ ἐπέλθῃ ἀναντιρρότως καὶ θὰ ἱκανοποιήσῃ πληρῆστα τοὺς κατόχους, τοὺς ἔχοντας ὑπομονήν, ἀλλ' ἢ παράκαιρος καὶ βεβιασμένη ὑψώσις οὐδέποτε δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀσφαλής.

Τὰ δύο ζητήματα, ἃ ὑπενίχθημεν ἐν τινι τῶν τελευταίων οικονομικῶν ἡμῶν δελτίων, καὶ περὶ ὧν πολὺς ἐγένετο λόγος ἐν ταῖς γερμανικαῖς καὶ ἀγγλικαῖς ἐφημερίδι, φαίνονται ἐξομαλισθέντα. Τὸ ἐνταῦθα συμβούλιον τῆς διευθύνσεως τῶν ἐμμέσων φόρων παρεδέξατο τῆ προτάσει τῆς κυβερνήσεως, ἵνα εἰσπράττῃ τὰ δικαιώματα τῆς δεκάτης, τὰ ἐκχωρηθέντα διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν νέων σιδηροδρομικῶν γραμμῶν τῆς Ἀνατολῆς, ὡς καὶ τοῦ ἀπὸ Δεδὲ ἀγᾶτος εἰς Θεσσαλονίκην, καὶ τὸ προῖον νὰ παραδίδῃ εἰς τὰς εταιρίας, τὰς ἀναλαβοῦσας τὴν κατασκευὴν τῶν νέων τούτων σιδηροδρομικῶν γραμμῶν. Κατὰ τὴν πρώτην περὶ τούτου εἰδήσιν οἱ ἐν Ἀγγλίᾳ κάτοχοι τουρκικῶν χρεωγράφων ἐφάνησαν ἀνισχυοῦντες καὶ ἀήτησαν, ἵνα ὁ ἐν τῷ συμβουλίῳ ἄγγλος ἀντιπρόσωπος μὴ συγκατατεθῇ εἰς τὴν παραδοχὴν τοῦ τοιοῦτου μέτρου, ὡς ἀντικειμένον δῆθεν εἰς τὸν σκοπὸν καὶ τὸ ἔργον τῆς διευθύνσεως τῶν ἐμμέσων φόρων, ἀλλ' ἐπὶ τέλος ἐνέδωκαν, πεισθέντες ὅτι οὐδεμία σύγχυσις γενήσεται τῶν εἰσπράξεων καὶ οὐδεὶς κίνδυνος ἀπειλεῖ τοὺς κατόχους τῶν τουρκικῶν χρεωγράφων. Ἐὰν αἱ ἀνάγκαι τῆς κατασκευῆς καὶ τούτων καὶ ἄλλων γραμμῶν σιδηροδρομικῶν ἀπαιτήσῃσι μεγαλητέρας ἐγγυήσεις, ταύτας θὰ χορηγήσῃ ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις, ὅπως δὲ χωρίζεται ἔδονται αἱ εἰσπράξεις αὐτῶν.

Λελυμένον φαίνεται καὶ τὸ ἕτερον ζήτημα, τὸ ἀφορῶν εἰς τὸν τρόπον τῆς ἐξοφλήσεως τῶν κληρουμένων ὁμολογιῶν τῶν σιδηροδρόμων Ρωμυλίας. Ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις φαίνεται παραδεχθεῖσα τὸ αὐστριακὸν σχέδιον, καθ' ὃ ἀντὶ 58 θὰ ἐξοφλῶνται πρὸς 75 0/0, ὡς καὶ τοὺς ἄλλους συνδυασμούς, οὓς περιλαμβάνει τὸ σχέδιον τοῦ κ. Μόροβιτς. Κατὰ πόσον θὰ συντελέσῃ τοῦτο εἰς τὴν ἐπιδιωκομένην ὑψώσιν τῶν ὁμολογιῶν τούτων ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα ν' ἀ-

ποφανθῶμεν κατηγορηματικῶς νομίζομεν ὅμως ὅτι τὸ μέχρι τοῦδε ἐπικρατοῦν σύστημα, καθ' ὃ διὰ μεγάλων ἐξαγορῶν ἀποσύρονται κατ' ἔτος ἐκ τῆς κυκλοφορίας μεγάλα ποσά, συνηγορεῖ μᾶλλον ὑπὲρ τοῦ ὑψωμοῦ, πολὺ δὲ φοβούμεθα μὴ οἱ συλλαβόντες καὶ ὑποστηρίζαντες τὸ νέον τοῦτο σχέδιον μεταμεληθῶσι βραδύτερον.

N. ΦΩΤΙΑΔΗΣ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΑΛΑΤΩΝ, σύγγραμμα περιοδικῶν παιδαγωγικῶν καὶ φιλολογικῶν ἐκδιδόμενον κατὰ μῆνα ἐν Ἀθήναις. Τόμος ΠΓ', τεῦχος Θ' - IB', Σεπτέμβριος—Δεκέμβριος. Πίναξ τῶν περιεχομένων: Περὶ τῶν σχολικῶν ποιῶν καὶ ἀμοιβῶν ἐν τῇ μέσῃ παιδείᾳ τῆς Γαλλίας. Πραγματεῖα περὶ τοῦ χριστιανικοῦ κλήρου ἐν γένει καὶ ἰδίᾳ περὶ τοῦ κλήρου τῆς Ἑλλάδος καὶ περὶ μισθοδοσίας αὐτοῦ. Μία σελίδα τοῦ λεξικοῦ τοῦ Μωριά τῆ λέξης παρμέναις ἀπὸ τῆ ἔξῃς Ἀβίας. Ἀναλύσις τῆς τραγωδίας τοῦ Εὐριπίδου Ἰφιγενείας τῆς ἐν Ἀλκίδῃ. Ὁ ποιητὴς Ἀριστοφάνης καὶ οἱ ἱζηλωταὶ τοῦ Ἐρατρίμου. Βραχέα τινὰ περὶ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς Γαλλίας. Βιβλιογραφία. Πρακτικὰ τῶν γενικῶν συνελεύσεων, λογοδοσίαι προέδρου καὶ ταμίου κτλ.

Ἡ ἐπὶ τοῦ εἰδικοῦ τούτου περιοδικοῦ συγγράμματος ἐπιτροπὴ κατανοεῖ βεβαίως ὅτι ἡ τακτικὴ ἔκδοσις ἐπιβάλλεται, ἐφ' ᾧ καὶ μεριμνήσει ὑπὲρ αὐτῆς χάριν αὐτοῦ τοῦ ἔργου αὐτῆς.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΠΟΙΟΥ ΔΕΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟΝ, ὅπως ἐκπληροῦ τὸ ἔργον αὐτοῦ, λόγος ἐκφωνηθεὶς ἐν τῇ ἐν Ἀθήναις ἐταιρίᾳ τῶν φίλων τοῦ λαοῦ τῇ 20 δεκεμβρίου 1892, ὑπὸ Μ. Βρατσάνου, πρώην γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν δημοτικῶν σχολείων. Ἐν Ἀθήναις τυπογραφεῖον Παλιγγενεσίας, 1893. Φυλ. εἰς 8ον σελ. 27. Τιμ. λεπτ. 40.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ, τῶν ὑπὸ τοῦ ἐκ Λοκρίδος βουλευτοῦ κ. Ἀθανασίου Εὐταξία Παπαλουκά λεγθέντων ἐν τῇ Βουλῇ κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 2 φεβρουαρίου 1893 ὑπὸ Μιλιτιάδου Πανᾶ, πρώην διευθ. τοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου. Ἐν Ἀθήναις 1893. Φυλ. εἰς 8ον σελ. 28,

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ πρακτικῶν γνώσεων ἐπὶ τῇ βᾶσει τοῦ μεγάλου Ἐγκυκλοπαιδικοῦ Λεξικοῦ Larousse, τῆς Ἐγκυκλοπαιδείας Troussel κτλ. Ἐπιμελεῖα Κ. Μ. Μητσοπούλου. Ἐκδότης Γεώργιος Φέξης ἐν Ἀθήναις. Ἐκδόσεις κατὰ φυλλάδια.

Παροράματα.

Ἐν τῇ ἐν τῷπροτέρῳ τεύχει πραγματεῖα τοῦ κ. Κακάβα «Περὶ τοῦ λούματος τῆς Θεοτόκου τῶν Ἀραβίνδου καὶ τῶν ἁγιασμάτων παρ' ἡμῖν» παρεῖσεθρησαν ἐν ἄλλοις καὶ τὰ ἐξῆς παροράματα ἀλλοιοῦντα τὴν ἐννοίαν· ἐν σελ. 381, στῆλ. 1 στίχ. 4 ἀντὶ ναῶν ἀνάγκωθι λαῶν, σελ. 383 στῆλ. 2, στίχ. ε' κατ' ἀντὶ προδοθεῖς, προστιθεῖς, ἀντὶ βαλαιστᾶ, βαλανεῖον.

Ἐν δὲ ταῖς ἐταιρείαις καὶ συλλόγοις τὴν λέξιν κρήγυον ἀναγνωστέον ἀντιθέτως τὸ πρῶτον μὲ 1 καὶ τὸ δεῦτερον μὲ Γ, ἂν γραφῆν προτύμησεν ὁ ὀμιλήσας.

Ὁ ἐπιθεωρὸς ΧΡΥΣΟΣΘΕΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ